

31911

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

Vol. 15

చెన్న పట్టణము 1927-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 27-వ తేది గురువారము

No. 173

సంపుటము ౧౫

శ్రీ సత్యభవామనంవత్సర శాస్త్రీకమాన శుద్ధ ద్వితీయ.

సంచిక ౧౭౩

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకువేలు యోగ్యతావల్ల ములు పొందియున్నది తలనోవ్వుల మాన్పున, వాయు పోట్ల బాపున, పార్శ్వపునోవ్వుల బారదోలున, పోట్ల బోగొట్టున, బెంజకుల భేదించున, వాపుల రూపుమాపున, దగ్గును తగ్గించున, దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొలగించును. నోవ్వులు తగ్గించును. విదేశము లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు నోవ్వులకు సరిపడివంటిది. పంచభాష చీటీ చూచి కొనిన మోసము గలుగదు. చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0 డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు. ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసినది. అమృతాంజనం డిపో 6, 7 తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు తేక 249, ఫేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

తక్కువధర!! సేలం బనీనులు! మేలైన బనీనులు!!

మా కంపెనీలో నవీనమైన అనేకరకముల బనీనులు తయారుచేయుచున్నాము, చూపునకు అందముగాను, చాలకాలమువరకును యుండును. ఒకసారి తీసివాడిన దీనినిజము మీ కే తెలియును.

సేవనల్ హెయిరె ఫ్యాక్టరీ, శెవ్యావేట, సేలము.

4097

ఏజంట్లు:—డి. ఎన్. సంపత్తు 102, గిడ్డింగి వీధి, మద్రాసు.

మిస్టర్ కాకేరామయ్యగారి సుబ్బారావు ఆంధ్రజ్యోతికు సోల్ ఏజంట్లు, రాజమండ్రి.

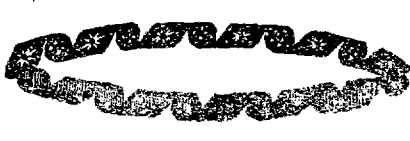
తంలి విలాసము "హాటెర్" సేలం.

కామలంగారమునకును, మంచి వెండిని గ్యారంటీ చేయగలము.

కరంచందు చబిల్ దాను, బంగారు వెండినగల

వర్తకులు 437/3 టంకసాలపేడి, సామకూరుపే, మద్రాసు.

8187

దరఖాస్తును పంపిన ఉచితముగ క్యాటలాగు పంపబడును.

మైయర్స్ పంపులు.

2424

ఆంధ్రపత్రికాభిప్రాయము.

"దిగవనుండి ఎగువపడేశమునకు నలభముగా నీటిని తోడుట కీపంపులు మిగులవలసినవి కాకగా నున్నవి. ఒకపంపును తెప్పించిమేము మా ఆఫీసులో వాడుచున్నాము. పంపుచేయటం అతిసలభము. మిక్కిలి అద్భుతముగా పనిచేయుచున్నది. చేతితో త్రిప్పుపంపుల ధర రు 30 లు మొదలు 300 రులవరకును గలదు. పనక పంపులు 200 రులు మొదలు 2000 రులవరకును గలవు. వాపులనీరు ఇంటవాడుక కుపయోగించుకొనుటకు చేతిత్రిప్పుపంపులు పొలములను భారీఎత్తున నీరు సప్తయికావలెనన్న పనిరపంపులు మిక్కిలి ఉపయోగించును. ధనవంతులు, ఉపపత్రికలవారు నీరుతోడకోలేక, చేదచెంబు నూటిలో పడితే తీసేవారులేక చేతాళ్లు తడవాలెదవా తెలిపాయి అల్లాడుటకంటే ఈపంపులు యథాశక్తిమూల్యమునకే తెప్పించుకొని నుభవపడుట యుక్తము"

ది లిమాయి బ్రదర్స్, లిమిటెడ్.

1/173 బ్రాడ్వే, మద్రాసు, పోస్టు బాక్సు నెం. 202.

కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరుజిల్లాలకు సోల్ ఏజంట్లు

వెన్స్ అందుకో, బెజవాడ.

కావలెను

ఏజంట్లు, ట్రావెలింగ్ ఏజంట్లు, చీఫ్ ఏజంట్లు, భీమా కంపెనీల పనులవిషయమై ఆసభము గలవారు, వ్యాపార మును లేగల శక్తిగలవారు, మొదలగువారు కావలెను. నగదు ఫరాక్షత్తుక్రింద చెల్లించవలెను. యోగ్యత ననుసరించి జీత మియ్యబడును.

Apply to—Mr. S. KABBOR B. A., S. S. (Lond) Asst. Manager (on deputation), or Dr. R. P. AIYER Supdt., General Assurance Society Ltd., 44 Lingi Chetty St. Madras.

పి. యమ్. ఏ. యెస్టేటు

ఈ దిగువ ఆస్తి అమ్మబడును
మదరాసు—బ్రాడ్వేలో నున్న 2/48 గోడౌను. పోలీసుకమీషనరుగోడౌనుదానన్న నెం 7 బంగారా కోరల్ మర్చంటు వీధిలోనున్న 30 నెం వర్తకపు ఆవరణము మైలాపూరులో 150 గ్రాండులు యింటి స్థలములు.
చిత్తూరు జిల్లా—కార్యేటిగర జమీందారీవారి పల్లిపాట తాలూకాలోని 92 గ్రామములు.
తంజావూరుజిల్లా—కొరడాచెరెవనన్న భవనములు, శువులు యిండ్లతో సహామీసిన రైతుమిల్లు, కొరడాచెరెలోనున్న 6 వేలీలనాగానిభూములు.
మధుర జిల్లా—తిరుపత్తూరు తాలూకాలోని వెలంబలము అను గ్రామము. తూతై అను గ్రామమునందలి యుండు కొబ్బితోట.
రామనాథు జిల్లా—కాకైకడి తాలూకాలోని శక్కనయాల్ అను గ్రామము.
బర్హా—840 యెకరముల నూగారి భూములు, లాబట్టా బౌన్సివ్ సమీపము, మైసూరుగ్యంజిల్లాలోని మాన్వియం గ్యూరంగూన్, మాన్వియంగ్యూ, గ్యోలింగాకోలో నున్న వర్తకపుకొట్టములు మరికొన్ని యిండ్లు.
పూర్తి వివరములకు.

MESSERS FRASER & ROSS, Receivers & Managers in C. S., 762 of 1926. 17, Armenian St., Madras.

ఆయుర్వేదాషధ రత్నా కరము

చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంధ్రమైజ్యరత్నావళి రు. 2, భన్మప్రకాశిక రు. 1. (2046) దాక్టరు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

శాసనసభలో నూతన పక్షము

బి. శివరావుగారి అభిప్రాయములు

మదరాసు, అక్టోబరు 26:-బి. శివరావుగారు ఆసాసియేషన్ వారికి యిట్లు వ్రాసిరి:- గతవారము నందు శివరావుగారి శాసనసభలో చాలమంది స్వతంత్రసభ్యులతోను కాంగ్రెసుపక్ష సభ్యులతోను సంభాషించియుంటిని. వారిదివరకే యేదో ప్రత్యేకపుయ్యెల్లులు జేసికొనియుండెడియెడల యిప్పుడందరూ గలసి జాతీయ పక్షముపై ఒకసంస్థగా నేర్పడి సంస్కరణలనిర్వహించుటకు పూనుకొని యుండెడివారు. అట్టివారలో చేరినయెడల భుదకు తమపక్షము శిఖరమై పోవునని కొంతమంది స్వతంత్రసభ్యులు భయపడుచున్నారు. ఇటీవల స్వతంత్రపక్ష నాయకులు కొందరు జట్టినుపక్షముతో కలిసి సంస్కరణల నిర్వహించుటకు కావించిన ప్రయత్నములు స్వతంత్ర సభ్యులలో కొందరికి చాల అసంతృప్తి కలిగించెను. ఈ విషయమై జట్టిను పక్ష నాయకునికి స్వతంత్ర పక్ష నాయకునికి రాయబారములు జరుగలేదనియు సంభాషణలు మాత్రమే జరిగెనని కొందరనవచ్చును. ఆరెంటికిని గల భేద మా నాయకులే నిర్వచించినందు. వేరేరైన లోకాలు బోర్డులకు నామినేషనుల గావించుటలో ప్రధానమంత్రిగారి రవలంబించుచున్న విధానమును బట్టి ప్రజలు తమ అభిప్రాయముల నేర్పరుచుకొనగలరు. ఈ విషయమున ప్రధానమంత్రిగారి నామినేషనులెటులున్నను ప్రతికూలపక్షములో ఎవరినో యొకరిని చేరదీసి, తనస్థానమును బలపరుచుకొనుటకు ఆతురతను గవ్వరుచుట సహజము. అందుకాతని నిందించి ప్రయోజనములేదు. మంత్రి పర్షము వారు దుర్బలముగ నున్నంతకాలమును, ఇట్టి దొడ్డితోపపక్షుల నవలంబింపక తీరదు. కాంగ్రెసు మహాసభవారు, అధికార బహిష్కార విధానమును మార్చుకొనువరకును వ్యవహారము లిటులనే మరింత అధ్యాన్నము గుంచుడును. కాని డిప్యూటీలకును ప్రభుత్వమును, చిరకాలమధికారమున నుండనియ్యవచ్చునా యను విషయమును ప్రజలు జాగ్రత్తగ విచారించవలెను. నేను వైసనూచించినరీతిని, సాంఘికతరగ, జేరుటకుసంసిద్ధముగనున్న ప్రముఖులు రాష్ట్రమునందు చాలమందిగలరు. కాని వారందరు మంత్రివర్గ పక్షమునజేరి వారి విధానమును చర్యలను సవరించుట కిష్టపడుట లేదు.

ప్రస్తుత విషయమిది తప్పించుటకొక్కటే మార్గముగ నుపయోగించుచున్నది. కాంగ్రెసువారు అధికార బహిష్కారమును తొలగింపవలెను. మదరాసునందు జరుగబోవుకాంగ్రెసు మహాసభ వారటల తొలగింపని యెడల 1928 సం॥ ప్రారంభమున తిరిగి ఎన్నికలు జరుగవలసివచ్చును అట్టి ఎన్నికలయందు సాంఘికతర సిద్ధాంతములపై నేర్పడు కాంగ్రెసు యథోచిత సహకార పక్షము తప్పక విజయమునునని నాకు సంపూర్ణముగ విశ్వాసముగలదు. (ఆ. ప్రె)

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభకు నాయకులరాక

కలకత్తా అక్టోబరు 26:- యస్ శ్రీనివాసయ్యగారు ఎరంగస్వామి అయ్యగారు నేటిఉదయము మద్రాసు నుండి కలకత్తానువచ్చిరి టి ప్రకాశంగారు యదివరకే వచ్చియున్నారు సోజినిదేవి గారింకను రాలేదు

"సన్యాసులు మతదొంగలు"

లండన్, అక్టోబరు 26:- మెయిలు-ఆర్యసమాజపు సభ సుగూర్చి 'లండన్ టైమ్స్' బొంబాయి విశేషరి వ్రాయుచు సన్యాసు లిప్పుడు మతసంబంధము భిక్షులు. ఇతరజాతులలో మతదొంగలు, సంప్రదాగ దోచుకొనిరిని వ్రాసిరి. దానివలన తప్పుడు వ్రాతలకు లండన్లో నన్న హిందువు లందరకును కోపముగలెను.

శ్రీకృష్ణ భారతము

ద్రోణ భీష్మపర్వములు గల నాల్గవంపుటము 600 రాయల పుటలుగల మహాగ్రంథము. విక్రయమునకు సిద్ధముగానున్నది. ఇది మూలానుసారముగా నులభ్యతైలిన దెనిగింపబడినది. తిక్కనభారతములో లేని అనేకవిషయము లిందున్నది. భగవద్గీతలన్నియు ఇందు రెండవ ఆశ్వాసముగా వ్రాయబడినవి. తిక్కన సంపుటముకంటె ఇది రెట్టింపు పొచ్చుగానున్నది. మంచి నునువైన కాగితము క్యాలిగో బయండు నెల రు రి-8-0 మాత్రము.

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, రాజమండ్రి, 8985 అని వ్రాయవలెను.

శాసనసభా ప్రశ్నోత్తరములు

కృష్ణా తూర్పు డెల్టా, పెదలంక కాలువ

డి. నారాయణ రాజుగారు

(ప్రశ్న:-) (ఎ) కృష్ణా తూర్పు డెల్టా, పెదలంక కాలువ నుగూర్చి 28-3-1917 తేదీన 655 సం॥ ప్రశ్న కిచ్చిన జవాబునందు కోరబడిన రిపోర్టు ఆందినదా? (బి) సమగ్ర రిపోర్టు చాజరు పర్చబడునా?

జవాబు:- (ఎ) పార్లమెంటు యొక్కది జవాబులు ముందరిది 655 సం॥ ప్రశ్నకు వర్తింతును. (ఎ) 18,760 యకరములు. (బి) కాదు. (సి) సుమారు 18,000 యకరములు (డి) మెట్ట భూమిల నుత్తరము అప్పుడప్పుడు విడివిడిగానున్న పల్లపు భూములు మినహాయించబడెను కాని వైకుంఠపల్లవ హోదాగము తమకుగల యితరభూములకు నీటిసప్తయి గావించబడెను (యి) లేదు. (ఎఫ్) లేదు. అవసరమగునపుడు కాలువ మరొకపుడు గావించబడుచున్నది.

గోదావరి ఆనకట్ట తలుపులు

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

(ప్రశ్న:-) (ఎ) కృష్ణా ఆనకట్ట తలుపులనుదీరి తలుపులను గోదావరి ఆనకట్టకు కలుపుచున్నయెడల 19-3-27 తేదీ 413 సం॥ ప్రశ్న కిచ్చిన జవాబుననుసరించి చీపుయింజనీయరుగా తమయిన ఆలోచించినారా? (బి) ఆలోచనాఫలిత మేమయినది?

జవాబు:- (ఎ) అవును. (బి) తలుపుల యెత్తు హెచ్చించుటలన లాభములే గలగు డెల్టాను యెత్తున నీటిసప్తయి గావించుటకై తలుపులను త్వరితముగా నెత్తునట్టి మార్పును గావించుచున్న తమ చీపు యింజనీయరు గారు ప్లానులను యెప్పి మేములకు త గూరుచేసెదరు

తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో నీటిసప్తము

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

(ప్రశ్న:-) (ఎ) తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో వాలంరంలంక ప్రాజెక్టుగాక యింక యే యితర ప్రాజెక్టు ఆలోచనలో నున్నది? (బి) అట్టి ఒక్కొక్క ప్రాజెక్టు యే డిగ్రీలో నున్నది.

జవాబు:- ఈ క్రింది ప్రాజెక్టులు ఆలోచనలో నున్నవి. (1) కోరింగలంక ప్రాజెక్టు- రెటన్నాబోర్డువారి మూలచనలో నున్నది. (2) పాట్లూరు ప్రాజెక్టు- గవర్నరు మెంటు వారి మూలచనలో నున్నది. (3) పొంగడప్పేము- పూర్వము విడిచి పెట్టబడిన స్క్రీము. తిరిగి అచటలో పెట్టబడుచున్న చీపు యింజనీయరువద్దనుండి రిపోర్టు రావలసియున్నది (4) నీటిసప్త యేగు పామలూరు ప్రాజెక్టు- రెటన్నాబోర్డు చేయుటకై కొందరు దోర్నాగములు నియమింపబడి సమగ్ర దిరిగూపుయొక్క ఫలితములనుగూర్చి రిపోర్టు రావలసియున్నది

విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయమునకు కట్టకములు కట్టించుట

బషీరు అహమదు సయ్యదుగారు

(ప్రశ్న:-) (ఎ) విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయ కట్టకములకు యెప్పుడు పునాది వేయించబడెను? అందునిమిత్తము యెంతద్రవ్యము సాక్షు చేయబడెను? సదగుద్రవ్యముతో నేమి చేయబడెను.

(బి) విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయ కట్టకములు కట్టించుటకు సమగ్ర గ్రంథాలయము కన్నిమెరా గ్రంథాలయము నుండి తీసివేయించుటకును, విశ్వవిద్యాలయాధికారులు యేమి చర్య దీసికొనిరి? చర్యదీసికొనినయెడల, ఎంతే?

(సి) పుస్తకములు సాక్షుగాకుండుటకై తమ గ్రంథాలయమును కన్నిమెరా గ్రంథాలయమునుండి తీసివేయించుటకు కట్టకములను కట్టించుటకు విశ్వవిద్యాలయాధికారులు త్వరలో నేర్పాటులు గావించునిమిత్తము గవర్నరు మెంటువా లేమి చర్యదీసికొని నుద్దేశించియున్నారు?

జవాబు:- (ఎ) 27-8-1925 తేదీన వైకుంఠాస్సెలరుచే "మెరైన్ విల్లా" జాగాపై శంఖుస్థాపన గావించబడెను. భవనములు కట్టించుటకు 1913 సం॥న యిండియా ప్రభుత్వముచేతను స్థానిక ప్రభుత్వముచేతను గ్రాంటు చేయబడిన మొత్తము రూ॥ 6.24 లక్షలు ఈ మొత్తము వడ్డీతో సహా నేటికి రూ॥ 12 లక్షలు అయింది. ఈ మొత్తముంతయు సమగ్ర భవనముల కట్టించుటకై వినియోగింపబడును. (బి) 1928 సం॥లో సదరు "మెరైన్ విల్లా" జాగా విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయభవనములను గట్టించుటకై సదరు

విశ్వవిద్యాలయమునకు గవర్నరు మెంటువారిచే నొసగబడెను. బిల్డింగు ప్లానులు యెప్పి మేములు తయారుచున్నవి. 1928 సం॥ డిసెంబరు నెలలో శ్రాంతభవనము పూర్తి యగునని విశ్వవిద్యాలయాధికారులు తలచియుండిరి. కాని సదరు జాగా బాగులేదని చీపు ఇంజనీయరు ఆక్షేపించుటచే మరియొక స్థలముకొరగ విశ్వవిద్యాలయాధికారులు జూచుచున్నారు.

(సి) విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయమును కన్నిమెరా గ్రంథాలయమునుండి త్వరలో తీసివేయించు అవసరము విశ్వవిద్యాలయాధికారులకు యదివరకే తెలియపర్చడమైనది.

రాయపేట ఆసుపత్రిలో వసతి

అబ్దులు హమీదుఖానుగారు

(ప్రశ్న:-) (ఎ) రాయపేట ఆసుపత్రిలో వసతి నెక్కువ చేయు విషయమై రాయపేట, మెల్బోర్న్, బ్రిస్టి కేనుమిరానాపేట వాస్తవ్యులనుండి యేమయిన మెమోరియలు గవర్నరు మెంటువారికి వచ్చినదా?

(బి) రాయపేట ఆసుపత్రిలో వసతి చాలవందన దాని నెక్కువచేయుటకు గవర్నరు మెంటువా తమయిన ప్రయత్నములు చేసియున్నారా?

జవాబు:- (ఎ) అవును. (బి) రాయపేట ఆసుపత్రిలో వసతి నెక్కువచేయు విషయమై గవర్నరు మెంటువారు ప్రస్తుతం ఆలోచింపజాలరు. పట్టణములోని యితర ఆసుపత్రుల అవసరములనుబట్టి సదరు ఆసుపత్రిని అభివృద్ధి గావించువిషయ మాలోచింపబడును.

రాజమండ్రి మ్యునిసిపాలిటీ, నీటి సప్తయి

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

(ప్రశ్న:-) (ఎ) రాజమండ్రి మునిసిపాలిటీయొక్క నీటి సప్తయి కొరకు ప్లానులు యెప్పి మేములు యెంతకాలమునుండి తయారుచున్నవి? (బి) అవి యెప్పుడు ఆలోచింపబడును. (సి) సదరు పని ప్రారంభమగువరకు నీటిసప్తయి చెల్లించవలసిన పురజనులు కొందరు రాందోళన సలపుచున్న సంగతి గవర్నరు మెంటువారికి తెలియునా? (డి) సదరు పని కొనసాగించుటకు గావలసిన ద్రవ్యమును మునిసిపాలిటీకి గ్రాంటుచేయుటకు ఈ సంవత్సరములో నేమయిన యేర్పాటు గావించబడునా? (యి) ఈసంవత్సరములో పని ప్రారంభించుటకు గవర్నరు మెంటువారు ఖరారు చేసియుండుట నిజమేనా?

జవాబు:- (ఎ) (బి) 28-3-1927 తేదీన జరిగిన శాసనసభలో 622 సం॥ ప్రశ్నకు యిచ్చిన జవాబుమాత్రమను 1927 ఆక్టోబరులోగా సరదుప్లానులు యెప్పి మేములు తయారుచేయు విషయ మాలోచింపబడెనని కానిబరీయింజనీయరు రిపోర్టుచేసి యున్నారు. (సి) లేదు. (డి) స్క్రీము తగూరుకాబడినవెంటనే ద్రవ్యమును గ్రాంటుచేయువిషయ మాలోచింపబడును. (యి) అట్టి ఖరారు చేయబడియుండలేదు.

కమ్మ బీదవిద్యార్థులు - విద్యార్థి వేతనములు

క్రి-నటి సంవత్సరము కమ్మ బీదవిద్యార్థుల సహాయమై గుంటూరు కృష్ణా జిల్లాలోని పెద్దలు కొందరు ఒకసంగి ధనము బీదవిద్యార్థులలో కొలదిమందికి మాత్రమే సరిపాడెను. అసహాయము చేయబడినవారిలో సగభాగము ధనవంతులయ్య బీదవిద్యార్థుల మనుషేతో దరఖాస్తులు పెట్టినవారికే యాయబడెనని తెలియుచున్నది. ఇందువలన ఫలితములు ఖోరములు, భోజనవసతులు లేకయు వేతనముల నొసంగుటకు శక్తిలేకయు కొలదిమంది చదువు మానుకొనవలసివచ్చిన వారయిరి. విద్యార్థివృద్ధి కయి యాజ్ఞీనమును కష్టపడ కొందరు ఉదారస్వభావులు సిద్ధపడియుండ కమ్మబీదవిద్యార్థులే సహాయసంఘమును మోసగింప జూచుచున్నారు. కావున యికముందయినను అట్లుమోసగింపబడుటకు యిచ్చగింపక కమ్మ సహాయసంఘము వారు ఏ వివిధాంత్రాసరు నుండియో, ఏ స్థానిక సంస్థానాధ్యక్షుని నుండియో సాపర్టీ సర్టిఫికేటు తెచ్చినగాని సహాయము చేయకుండురు గాక. మరియు యింతవరకు సహాయముచేయబడిన విద్యార్థుల నామములు వారవారు చదువు తరగతులు ప్రదేశములు యితరవివరములు పత్రికలో (ప్రకటించి యెల్లరకును తెలియచేయవలసినదిగ కమ్మసహాయసంఘ కార్యదర్శులను గోరుచున్నాను.

లయోలా } కొనరాజు సాయిబలివరావు.
కాలేజి }

సోమవారమునా దుదయమున ఇంగ్లాండు పోవనున్న యెడలో ట్రైవేలు ఇవర్లుగారు అలహాబాదులో ఆత్మహత్య గావించుకొనిరి.

చెన్నపురి కార్యరేషను

విద్యాభ్యాసాధికారి రాజీనామా

ఉపసంఘముల రద్దుచేయుట

క్రొత్త అధ్యక్షుని ఎన్నిక

చెన్నపురి కార్యరేషను సభ విలంబితపరమాణేషము తిరిగి నిన్న సాయంత్రము 5 గా 15 నిలకు ప్రారంభమయ్యెను.

సభాకార్యక్రమ మింకను ప్రారంభింపక పూర్వము, షాఫీమహమ్మదుగారు, గత మంగళవారమునాడు, విద్యాభ్యాసాధికారిని పనినుండి తొలగించినకారణ మేమి? అని ప్రశ్నించిరి.

కమిషనరు:—అతనిని పనినుండి తొలగింపలేదు. అతడే తన ఉద్యోగమునకు రాజీనామానిచ్చెను.

షాఫీమహమ్మదుగారు:—అతనిపై గావించిన ఆరోపణ మేమి?

అధ్యక్ష:—ఆ వివరముల గురించి కమిషనరు ఇప్పుడే ఒక ప్రకటనను గావించును.

టి. సుందరరావు నాయకుగారు:—విద్యాభ్యాసాధికారిని తన రాజీనామా నుపసంహరింపజేసినదని, కొరవచ్చును. ఇంతలో కమిషనరు ప్రకటననుగావించు తెందులకు?

కమిషనరు:—రాజీనామాను నేనిదివరకే అంగీకరించితిని. కార్యరేషను శ్రేయస్సుకొరకు రాజీనామా సంగీకరించుట ఉచితమని భావింపబడినది. వారిస్థానమున నింకొకరి నియమించుట కేర్పాటుల చేయుచున్నాను ఈ లోగా ఆపనినిగూడ నేనే చూచుచుండును.

షాఫీ మహమ్మదుగారు:—అతడు రాజీనామా నొసగిన దెప్పుడు?

కమిషనరు:—కొన్నిరోజులైనది. 15 తేదీన తనను విడుదల చేయవలసినదని అతడడిగెను. కాని అటులచేయుటకు వీలు లేకపోయినది.

ఉచితముగ లైసెన్సులు

తొటలలో చెల్లకు లతలకు నీరు తోడుకొనుటకుగాను గ్యాస్ ఇంజనులనుగాని ఆయలు ఇంజనులనుగాని ఏర్పాటుచేసి కొనుటకై లైసెన్సుల కొరవయెడల ఉచితముగ నొసగవలెనని శిఫార్సుచేయుచు పి. టి. కుమారసామిచెట్టిగారి క తీర్మానము నుపపాదించగా చర్చలేకయే అంగీకరింపబడెను.

స్తీము వాగినులా సెంటినలు వాగనులా?

పాకీ పనికిగాను, రు 16800 లు పెట్టి ఒక సెంటినలు వాగెనును, రు 7750 లు పెట్టి మూడు ఫీయలు లారీలను కొనవలసినదని, ఆరోగ్యస్థాయిసంఘమువారు శిఫార్సుచేసిరి.

స్తీము వాగెనులను కొనవలెనని కె. శ్రీరాములు నాయకుగారు సవరణ నుపపాదించిరి. టి. సుందరరావు నాయకుగారు స్థాయిసంఘమువారి సిఫార్సును బలపరుచుచు స్తీమువేగ నులను ప్రతినిత్యమును బాయిలరుల ఇంకా పెక్కువచే పరీక్ష చేయింపవలసి యందుననియు ఈ కష్టము లవసరములేకుండ సెంటినలు వాగెనుల కొనుట మంచిదని నుడిచిరి.

“రెండు ట్రెయిలరులతో, రెండు సెంటినలు వాగెనులను కొనవలసినదని గడ్డె రంగయ్యనాయకుగారు నుపపాదించుచు అవి త్వరగానడుచుననియు, ఎక్కువబరువు మోయుననియు నుడిచిరి.

కార్యరేషను ఇంజనీ రగు మోన్సుమన్ గారు, సభ్యుల ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు, సెంటినలువాగెనులకు టన్ను 1 కి రెండు అణాలు ఖర్చుననియు, ట్రెయిలరు లారికి 2½ అణాలు ఖర్చుననియు, స్తీమువాగెను లెక్కవకాలము పని చేయుననియు, చెలిసిరి.

తుదకు రంగయ్యనాయకుగారి ప్రతిపాదన నెగ్గెను.

శిశుసంరక్షణోద్యమసంఘము

శిశుసంరక్షణోద్యమమును గురించి విచారణచేయుట కిది పరకొక ఉపసంఘము ఏర్పరుపబడెను. ఈసంఘము సమావేశమొనర్చుటకు రెండుపర్యాయములు ప్రయత్నించిరి. కాని రెండుపర్యాయములను, కొరకులేక సభ జరుగలేదు.

ఈ ఉపసంఘమును నియమించి మూడునెలలకుపైగా నైనదనియు, నెప్టెంబరు 26 వ తేదీన గావించిన తీర్మానము ప్రకారము మూడునెలలలోగా నివేదిక సంపది ఉపసంఘమును రద్దుచేయవలసియున్నదనియు సభ్యులు నూచింపగా సభవారా నూచన సంగీకరించిరి. దిలి బి ఓ. త టి కా స ల

తెట్టిగారీనూచన నెదుర్చుచు ప్రాతిపదికపంపుము వారొనర్చిన పనియంతయు వ్యర్థమగునని నుడిచిరి.

ఉచిత వరనాలయములు

టి. నటరాజ పిల్లెగారు 7 వ డివిజనునందు ఒకఉచిత వరనాలయము నేర్పరుప వలసినదనియు ఇందుకుగాను గైల్లు వీధియందలి భాగ్యప్రదేశము నుపయోగింప వలసినదనియు ప్రతిపాదించిరి. రా.బ. డా||సి. నరేశ మొదలియారుగారు మిర్యానేటయందు వెంకటాచల మొదటివీధిలోని కార్యరేషను భాగ్యఫలమునందు ఒకఉచిత వరనాలయమును నిర్మింపవలెనని ప్రతిపాదించగా రెండుప్రతిపాదనలను అంగీకరింపబడెను.

నగర పారిశుధ్యోపసంఘము

నగరపారిశుధ్యమునుగురించి విచారణచేయుటకు 1925 ఫె|| జనవరి 31 తేదీన ఒకఉపసంఘము నియమింపబడెను. ఇంతవరకును ఈఉపసంఘమువారు నివేదిక సంపలేకుగనుక ఉపసంఘమును రద్దుచేయవలసి యున్నదని అధ్యక్షుడు నూచింపగా సభ వారంగీకరించిరి.

మోటారుఫీటు కమిటీవారీక్రింది శిఫార్సుల గావించిరి. 1 మోటారుపెద్దుల నిర్మాణమును గురించి ఇంజనీరు గావించిన నూచనను అంగీకరింపవచ్చును. 2 మోటారువర్క్సుపాపు ప్రస్తుతమునకు కార్యరేషను వర్క్సుపాపు సమీపమున నుంచవచ్చును కి లాంగ్సుగార్డెన్ రోడ్డునందు సామానులతో నింపబడియున్న ప్రదేశమును భాగ్యచేయింపవలసినదని కమిషనరును గోరవలెను.

మొదటి రెండుసిఫార్సులను వర్క్సుస్థాయిసంఘము వారియెదుట నుంచవలసినదనియు మూడవసిఫార్సును నిరాకరింపవలసినదనియు సత్యమూర్తిగారు ప్రతిపాదించగా సభవారామోదించిరి.

మాంసపు కబేళాలు

ఒక్క మహమ్మదీయులు తప్ప పండుగరోజులలో నితరులెవ్వరును పశువులను చంపరాదనియు 1928 ఫం|| ఏప్రిలు మాసమునుండి ఈతీర్మానములలోనికి తీసుకొని రావలసినదనియు ఫి||బ్రవరి 26 తేదీన కార్యరేషను సభవారిక తీర్మానమును గావించియుండిరి.

కార్యరేషను ఆప్టనందు తగినన్ని మునిసిపలు కబేళాల నేర్పరుపవలెనని నిర్ణయింపబడెననియు నైతిర్మానము నమలులో పెట్టినయెడల పండుగరోజులలో కబేళాలే ఉండవలసియు ఇట్టి తీర్మానమును గావించుటకు కార్యరేషనువారి కధికారములేదు గనుక ఎందుకు రద్దుచేయరాదో అరువారములలో సంజాయిషీ యియ్యవలసినదనియు ప్రభుత్వమువారి డిగిరి.

సదరు తీర్మానమును రద్దుచేయవలసినదని టి. సుందరరావు నాయకుగారు ప్రతిపాదించగా నామోదించబడెను.

సుంగంబాకములో సెకండరీపాఠశాల.

సుంగంబాకమునందు సెకండరీ పాఠశాల నేర్పరుచుటకుగాను ప్రస్తుతము కార్యరేషను పాఠశాలకు వెనుకనున్న ప్రదేశమును కొనవలసినదనియు ఇందుకుగాను రు 31 వేల నరకు చెచ్చింపవలసినదనియు రంగనాథము చెట్టిగారు నుపపాదించగా సభవారంగీకరించిరి.

క్రొత్త అధ్యక్షుని ఎన్నిక

సత్యమూర్తిగారి సమాధునందు క్రొత్త అధ్యక్షుని ఎన్నిక కొనుటకు సభ నెప్పుడుజరిపెదనని అధ్యక్షుని ప్రశ్నించిరి.

అధ్యక్ష:—బహుశా, వచ్చేనెల 14 లేక 15 తేదీలలో జరిపెదను.

టి. సుందరరావు నాయకుగారు:— అంత ఆలస్యమేమి?

అధ్యక్ష:—వచ్చేనెల మొదటివారమున నే నీ యూరనుండను.

వీధులయందాక్రమణలు

స్ట్రాహన్సురోడ్డులో అశ్వే హబ్బుల్ సామెలు అనునతని దుకాణపు ప్లేట్లను తిరిగి కట్టుకొనుటకు అనుమతి నొసగవలెనని పి. భక్తవత్సలు నాయకుగారు నుపపాదించిన తీర్మానమునైన, తిరిగి డిర్బు ముగ చర్చజరిగెను.

కమిషనరుగారు స్ట్రాహన్సురోడ్డులో ఆక్రమణ నేమాక్రమణ అంగీకరింప వీలులేదనిరి.

సత్యమూర్తిగారు:—ఆరోడ్డు వెడల్పు ఎంత?

కమిషనరు:—నోటీసుగావలెను.

పి. భక్తవత్సలు నాయకుగారు:— అరువై అడుగులు. షాఫీసామెలు ఇంటిమెట్లు ఆక్రమణ ఒక అడుగు.

అబ్దుల్ హమీదుఖాన్ గారు ప్రతిపాదనను బలపరుచుచు 60 అడుగుల వెడల్పుగల వీధిలో 10 అంగుళముల ఆక్రమణను గురించి కమిషనరీట్లు ప్రవర్తించుట చాల నిరంకుశ చర్యయని నుడిచిరి.

ఎ. టి. మోయిల్లుగారు ప్రతిపాదన నెదుర్చుచు, వీధులఆక్రమణల గురించి కార్యరేషను వారికొక నిర్ణీతమును విధానము లేదనియు, సామాన్యముగ నిట్టి ఆక్రమణలను సహించరాదనియు నుడిచిరి.

ఇ.ఎల్. అయ్యరుగారు ప్రతిపాదనను బలపరుచుచు, కమిషనరు కొందరుసభ్యుల డివిజనులయెడల అభిమానముతోడను, ఇతరులయెడల నిరంకుశత్వముగను ప్రవర్తించుచుండిరని ఆక్షేపించుచు, భక్తవత్సలు నాయకుగారి డివిజనులోనిది గనుక, ప్రస్తుత తీర్మానాంశమునం దిటు ల నిరంకుశము వర్తించెనని నుడిచిరి.

పి. టి. కుమారస్వామిచెట్టిగారు చిరకాలముగనున్న ఆక్రమణను తొలగింపరాదని నుడిచిరి.

గౌ. జి. ఎ. నరేశుగారు ప్రతిపాదన నామోదించుచు స్ట్రాహన్సురోడ్డు మదరాసులో కల్ల విశాలమైనదనియు, అందు 10 అంగుళముల ఆక్రమణ ఆక్షేపణీయముగాదనియు నడుపుచు, “దరఖాస్తు పెట్టుకొనునెడల సదరుమెట్లను తిరిగి కట్టుకొనుట కనుమతి నొసగవలెను” అని సవరణ నుపపాదించిరి.

బషీరు అహమ్మదు సయ్యదుగారు సవరణను బలపరచిరి. సవరణతో తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

పార్కు వేడుకలు వ్యాయామములు

రాబోవు క్రిస్టమసునందు, పార్కు వేడుకలను, వ్యాయామములను జరుపుకొనుటకు అనుమతినిగోరుచు యీ వ్యాయామసంఘ కార్యదర్శులు వ్రాసిన లేఖపై తరువాత చర్చ జరిగెను.

కార్యరేషను వారు చెలిపిన పరతులకు, ద. ఇ. వ్యా. సంఘమువారిసగు ప్రత్యుత్తరము అందువరకును చర్చను నిలిపి యుంచవలసినదని సత్యమూర్తిగారు ప్రతిపాదించగా అంగీకరింపబడెను.

అంతటితో సభ ముగిసెను.

శ్రీ దేశోద్ధారక

ఆంధ్రభాషానిబంధము ద్వితీయవార్షికోత్సవము

కుర్క్కునూరు

శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి

అధ్యక్షుల

మానవరంనుండి కుర్క్కునూరు గౌరమాక్రమ కార్యదర్శి ఇట్లు లేవనెత్తినందునాడు:— గౌరమాక్రమమందలి శ్రీ దేశోద్ధారక ఆంధ్రభాషానిబంధము ద్వితీయ వార్షికోత్సవము శ్రీయుతులు శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి అధ్యక్షతక్రింద ఆక్టోబరు 31, నవంబరు 1 తేదీలందు జరగనున్నది. శ్రీ శాస్త్రిగారి నాదరించుటకు అధ్యక్షకార్యదర్శులు రాజమహేంద్రవరమువెల్లిరి. పాలవంచ ఆంధ్రజనసంఘ ప్రారంభోత్సవమును జరుగును. అదివారము ఉదయమున అధ్యక్షుని యాశీర్వాదమును. ఎల్లరును విచ్చేయప్రార్థింతులు. (తంతి)

హైదరాబాదు విద్యామహాసభ

హైదరాబాదు ఆక్టో27. హైదరాబాదు విద్యామహాసభ నిన్న సాయంత్రముతో ముగిసెను. విద్యాభ్యాస డైరెక్టరు, సభాధ్యక్షులు మున్నగువారు ఉపన్యసించిరి. నిరుద్యోగుల సంఖ్య యెక్కువగుచున్నది, గావున వ్యవసాయకళాశాల నొకటి స్థాపించి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమునందు చేర్చవలెననియు మూడు వ్యవసాయ ఉన్నతపాఠశాలలను నిర్మింపవలెననియు సభలో తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

బళ్లారిలో ఆంధ్రసాహిత్యసరివత్తు 16 వ సమావేశము 22, 23, 24, తేదీలందు శ్రీయుత టి. సూర్యవనాదరావుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. పండిత శేషాద్రిశర్మగారిని ధనరూపకముగ సత్కరించిరి.

కలకత్తా, ఆక్టోబరు 26. అంతర్జాతీయ నుత్తువదార్దపు దొంగలసంఘ మున్నదని ఈ మధ్య కొంద రధికారులు కనిపెట్టిరి. ప్రపంచమందలి అనేక భాగములందు అంగ్లయులు జర్మనులు కలిసి ఈ సంఘు చేష్టలను వ్యక్తలను పట్టుకొనిరి. రహస్య భాషలు దొరకినవి. లివర్పూలులో ఒక రసాయనవర్తకుని మది యిరువురు వ్యాపారులను కలకత్తాలోను అరెస్టుచేసిరి. ఒకరవ్యక్తును శ్రీయు, నొక పురుషును జపానుటలో అనుమానింపబడిరి.

(శ్రీ ప్రెసు)

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

హిందూ ప్రజా విద్యాసంబంధమునందలి

ప్రధాన వ్యాసము

చెన్నపురి కళాశాలలో నీ విశ్వవిద్యాలయ చట్ట సవరణ గుర్తింపు యజ్ఞపాదపడిన తరువాత నన్నిటిని ఉపసంఘమునకు పంపుటలోగల ఉద్దేశము ప్రధానస్థానమునకు తగిన స్థలమును యితర ప్రయత్నములను గూర్చి బాగుగా విచారణ చేయుటకనియే మేము తలంచెదము. దీనిని గూర్చి జరుగుచున్న వాద ప్రతివాదములలో వ్యక్తుల సంబంధము స్థానికాభిమానము రాజకీయ ఫలితము మున్నగు భావములన్నియును గూడ ముందుకు వచ్చినవి. కావున దీనిని పరిష్కరించుటలో ఆత్మార్థ ఫలితములను గూర్చి యెట్టి ఆలోచనయు నుండగూడదు. అసమగ్రముగ నీ మానవప్రపంచమున నిట్టి ప్రాస్థాభిమానములు తలచుకొనవలెనని గాని విద్యావిషయక ప్రాముఖ్యతను విశ్వవిద్యాలయాభివృద్ధిని ప్రధానముగా భావించుటకు నీ సమస్యను పరిష్కరించినచో సంఘమువారు గొప్పపాఠశాలవలెనైన వాగుదురు. ప్రధానస్థానమును రాష్ట్రమువ్యవస్థ ప్రదేశమున సేర్పరచవలెనని చట్టములో చేయబడిన నిర్ణయము హానికరము గాని దానిని రద్దుచేయవలెనని యిపు డందరునుగూడ నంగీకరించిరి. కేంద్రములు మూడేయుండవలెనని చట్టములోనున్నంత మాత్రమున నంతకంటె పెచ్చుగా నుంచగూడదను నభిప్రాయమును చెందకూడదు. ఇప్పుడుచేయబడిన చట్టమునం దెట్టి లోపములు లేవని భావించగూడదు. ప్రధానస్థానమునందుగూడ నొక కేంద్రముండవలెనని అందరు నంగీకరించిరి (అని నైను చాన్సులరు 22-4-27 వ తేదీని దొరతనమునకు వ్రాసెను. కేంద్రములసంఖ్య ప్రధానస్థానము. అది తటస్థముగా నుండుట మున్నగువిషయములను గూర్చి చట్టమున సవరణలు జరుగవలెనని యిపు డందరు నంగీకరించిరి. హానికరతరగతులను బాగుగా నభివృద్ధిపఱచుటకును పరిశోధనలను జరుపుటకును ఉత్తమ సాధనములను ఉపసంఘమువారు రాలోచింపవలెను. దక్షిణముండలములలో విద్యావ్యాప్తి అతితీయించునరకును అనంతపురముందు కేంద్రముగాని విశ్వవిద్యాలయ కళాశాలనుగాని యేర్పరుచుట కనంతపుర మహామైదాగా చేయబడువరకును అచట హానికర, రీత్యా తరగతుల సేర్పరుచుటకు దొరతనమువారింగీకరింపలేదు. సెనెటువారు అనంతపురము ప్రధానస్థానముగా నుండవలెనని నిర్ణయించుటలో కేవలము విద్యాభివృద్ధికి వారు ప్రాధాన్యమునిచ్చినట్లు లగుబడదు. విద్యావ్యాప్తి తక్కువగానున్న ప్రదేశమున ప్రధానస్థానము సేర్పరచినచో ఆప్రాంతమున విద్యావ్యాప్తి త్వరలోనే అధికమగునని కొందరు తలచుచున్నారు. ముందు విశ్వవిద్యాలయము సేర్పరచి తరువాత విద్యకాలాల సేర్పరచగూడదు. ముందుగానే మంచివిద్యకాలాల సేర్పరచి విద్య విశ్వవిద్యాలయము సేర్పరచవలెను. దక్షిణముండలములలో శ్రేష్టములగు పాఠశాలలకు కళాశాలలను యేర్పరుపవలసియున్నది. అనంతపురమును ప్రధానస్థానముగా చేయుటకు విజ్ఞాన, కార్యనిర్వహణసంబంధములకు ప్రబల నిరోధములు చాలగలవు. కాన ఉపసంఘమువారు నీనినిగమనింపవలెను. చెన్నపురిలోని పుదుచ్చి విద్యావ్యాప్తంగము బెజవాడలో లేదని దొరతనమువారు నుడిచిరి. ఇట్టి వ్యాసంగముగల యితరపట్టణములు ఉత్తరసర్కారులలో లేకపోలేదు. మాధ్యమిక పాఠశాలలను కళాశాలలను హెచ్చుగానున్న ప్రాంతమునందే విశ్వవిద్యాలయాలయము బాగుగా కొనసాగగలదు. సామగ్రి అంతయు సర్వసిద్ధముగా నున్నచో పనిని ప్రారంభించుట కడుసులభ్యము. ప్రాచీనకాలమునుండియు సారస్వతనిలయముగానున్న ప్రదేశమే అర్హమైనది. అట్టిప్రదేశము రాజమహేంద్రవరమే యని మేమిదివరకే తెలిపియున్నాము. కావున సుపసంఘమువారు దారభావముతో నాలోచింపవలెను ఇదివరకే చాలకాలయాచనము జరిగినది గాని వెంటనే యేదోయొకటి సిరపరచుటలో నాలస్యమేమియును జరుగగూడదు. (హిందూ 26-10-27)

నోటిలుకళాశాల ప్రిన్సిపాలు ఏ. బి. బాన్సునుగారి

వ్యాసము

మొదట చిత్తచట్టమును వ్రాసినపుడు విశాఖపట్టణము రాజమహేంద్రవరము బెజవాడ అనంతపురము అను నీనాలుగు స్థలములలోను కేంద్రముల సేర్పరచవలెనని నూచింపబడినది. 1925 జూలైలో దానిని సవరించినవిమర్శలు బెజవాడ సవరణలేసి తక్కిన మూడుచోట్లను కేంద్రముల సేర్పరచవలెనని. దీనికేమికారణము? చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమున మా

మూలు కళాశాల యున్నచోట దానిని హానికర కళాశాలను చేయుచున్నారని. అసలుకళాశాలయే లేనిచోట అనర్హకళాశాలయను లేదు. బెజవాడలో కళాశాలలేదు గాని అనర్హకళాశాలనుగూడ పెట్టుకూడదని వారభిప్రాయపడియున్నట్లు ప్రజలూహించుచున్నారు.

బోధనములేకుండ కళాశాలల ననుబంధములుగా చేర్చుకొనుపనిని మాత్రమే పెట్టుకొనిన విశ్వవిద్యాలయమునందుమాత్రమే యిట్టి అనర్హ కళాశాలలుండునను విషయమును ముఖ్యముగా గమనింపవలెను.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ విట్టిడిగా నుండగూడదు. ఆదర్శ ప్రాయముగా నుండవలెనని ప్రజలభిప్రాయపడుచున్నారు. 30-8-26 వ తేదీని జరిగిన ప్రారంభోత్సవ సమయమున ఛాన్సులరు గవర్నరుగారే యీ భావమును చెల్లడించిరి.

“అదర్శప్రాయమున విశ్వవిద్యాలయము ‘యూనిటరీరెసిడెన్సులు యూనివర్సిటీయే.’ అపుడే విద్యార్థులకు నీతివర్తనమును విజ్ఞానమునుగూడ బాగుగా వికసింపగలవు.” అని గవర్నరుగారావధాని నుడిచిరి. ఈ భావములాయనవేగాని జరుగుచున్న పక్షము మాత్రమాయనమంత్రులని మనమూహింపవలసియుండును. “రాజమండ్రికళాశాలను హానికరకళాశాల చేయుటకు 8-9 లక్షలు వ్యయపరుపబడును. అందులకే అనంతపురము కళాశాలకొరకుగూడ నంతకంటె కొద్దిగా తక్కువమొత్తము వ్యయ పరుపబడు” నని మంత్రుల భావము గూడ అసంబద్ధముననే వివరణ గవర్నరుగారు తెలిపిరి. బెజవాడలో ప్రధానస్థాన సేర్పరచబడినది. బెజవాడకు 100 మైళ్లదూరములో రాజమహేంద్రవరమును, 320 మైళ్లదూరములో అనంతపురము నున్నది.

అదర్శలక్షణమున కింతకంటె విపరీతము మరేదైన నుండకలదా?

ఈ విశ్వవిద్యాలయము గవర్నరుగారు వివరించిన ఆదర్శ సంసిద్ధిన బడయవలెనా లేక చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమునకు నీచానుకరణముగా నుండవలెనా? మామూలు కళాశాలలవలన నాశయము సిద్ధింపదు.

“అదర్శసిద్ధికి విశ్వవిద్యాలయము ప్రయత్నించెను. హానికర తరగతులు మున్నగునవిన్నయును విశ్వవిద్యాలయ పరిశీలన క్రిందనే యుండవలెను” అని పరివర్తనము (అకెడమిక్ కౌన్సిలు)వారు 2-10-26 వ తేదీని యొక గ్రీవముగా తీర్మానించిరి. అతరగతులు ప్రధానస్థానమునం దుండవలెనను నంతమునకు గూడ వారు అనుకూలరుగానే యుండిరి. అటులన్నచో వయసుచాన్సులరును ప్రోఫాన్సులరును పరస్పరము సంప్రతింపుకొనుటకు పీలుగా నుండును. అదియే ముఖ్యముగా నావశ్యకతయై యున్నది.

చట్ట మిందులకు ప్రతికూలముగా నున్నది. బెజవాడలో గూడ నొక కేంద్రము సేర్పరుపవలెనని దొరతనమువారికి నూచింపదలసినది 1926 డిశంబరులో సెనెటుసభవారు సలహా నిచ్చిరి. నైనుచాన్సులరున్నచోటనే మొదట హానికర తరగతుల సేర్పరచుటయు, పిమ్మట నితరకేంద్రములకు గూడ నట్టి అవకాశమును కల్గించుటయు దీనియందేకమై యున్నది. స్థానికములకు యిర్వీలు తొలగుటకేది సాధనము.

నైనుచాన్సులరున్నచోటనే యితరగతుల సేర్పరచవలెనా లేక నైనుచాన్సులరున్నచోట గాక తక్కిన రెండుచోట్లను భిన్న కాలముగా పిని సేర్పరచవలెనా? అనునదియిపు డేర్పడిన సమస్య. ఎటులైనను అవి మామూలు కళాశాలలుగా నుండ పీలులేదు. బెజవాడ విషయమున వెనుకనుండిన ఆక్షేపణగూడ నిపుడు తొలగిపోయినది.

కాని మంత్రి దీనిని సరిగా గమనించినట్లు లగుపడదు. చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయదృష్టితోనే దొరతనమువారు నైనుచాన్సులరుకు బదులు వ్రాసిరి.

“మూడు కేంద్రములు మాత్రమే యుండవలెను. బెజవాడను రాజమండ్రికి బదులుగా కేంద్రమును చేయవలెను. సెనెటువారు రటుల తీర్మానించవలెను. కావున అట్టి తీర్మానము ఆమోదింపబడునట్లుల మీరు చూడవలెను” అని ఆలేఖలో నున్నది.

నైనుచాన్సులరు అసమ్మతిని తెలిపెనుగాని దొరతనము వారికిక్కరిగలేదు. ఏం? రాజమండ్రిని రద్దుపరచినచో ముందు అభివృద్ధికులుగు నవకాళ మన్యాయముగా తొలగిపోవునని వారికి తోచలేదా? ఇట్టి అన్యాయము జరిగినచో రాజమండ్రివారు గట్టిపోరాట మొనరింపక మానరని దొరతనమువారు హింపబాలరైరా? బెజవాడను కేంద్రముగా చేయుటకు దొరతనమువారు నిరోధములను కల్గింపవలెదరా? బెజవాడను కేంద్రముచేయుట కడుసులభ్యమని గ్రహించియే దొరతనమువారు బుద్ధిపూర్వకముగా చిక్కులను కల్గించుచున్నారా? దొరతనమువారు ప్రధానాంశమును గ్రహింపలేదని యూహించుట కడుసులభ్యము.

రాజమహేంద్రవరమువా రెట్టియెత్తుల నెత్తినను వాని కవకాశమును కల్గించినందులకు మంత్రియే నిందనీయుచున్నాడు. రాజమండ్రికి భంగముకల్గింపకుండ బెజవాడకుహానికర నవకాళ మిచ్చియుండవలెనది. అనంతపురమును ప్రధానస్థానముగా చేయవలెనని సెనెటువారు తీర్మానించుట అసంబంధమని మన మనునెడల రాజమహేంద్రవరమువా రెట్టి ప్రయత్నమునైనను చేయకతప్పని స్థితిలో నున్నారని మనము గ్రహించవలసియుండును. ఇది తమకు మంచి అదనని అనంతపురమువారు (ప్రయత్నించినందులకు మనము వారిని అతికఠినముగా నిందించి గూడదు. ఈరీతిగా స్థానిక మత్సరము లుద్దేశించుట కవకాశమును కలుగజేసిన మంత్రినే మనము నిందింపవలెను. దీనివలన రాజమహేంద్రవరమునకును బెజవాడకును అనంతపురమునకును గూడ అన్యాయమే జరిగినది.

ఇప్పుడు మంత్రి చేయదగినదేమి? మంత్రి అనగా దొరతనమువారిపుడైన బెజవాడలో నదనముగా కేంద్రము సేర్పరుచుట కనుమతింపవలెను. 1927 అక్టోబరులో సెనెటువారు చేసిన తీర్మానము ఆగ్రహసంజవితము గాన నది నిష్పక్షికము కాదు. 1926 డిశంబరులో వారు చేసిన తీర్మానము నిష్పక్షికము గాన దొరతనమువారు దానినే అనుసరింపవలెను.

అప్పుడు విశ్వవిద్యాలయాభివృద్ధి చక్కగా కొనసాగునునైను చాన్సులరు ఉన్నచోట హానికర తరగతుల సేర్పరచుట ఈ మాత్రమైన దొరతనము వారు చేయుట నన్యాయము. మంత్రి దీనిని నిరాకరింపబాలడు.

ప్రధానస్థానమున నొకసమగ్రముగా హానికరకళాశాల యుండదగునా లేక తక్కినరెండుచోట్లను అసమగ్రములనువైరెండుండవలెనా? అనునది మరియొకసమస్య. సమగ్రకళాశాలయే యుండవలెనని దొరతనమువారు నిరాకరణగా తెలిపియున్నారు. కావున నైనుచాన్సులరున్నచోటనే వారు దాని సేర్పరుపదగును. విభజించినచో దౌర్జన్యమును షీకర్త్యమును కలుగును. కావున విశ్వవిద్యాలయము సమగ్రమగుటకు దొరతనమువారు తోడ్పడరా? (మొయిలు)

వైద్యకళాశాల ధనావహరణ కేసు

న్యాయమూర్తి తీర్పు

కలకత్తా, అక్టోబరు 26:—న్యాయమూర్తి ధనావహరణకేసులో తీర్పుచెప్పింపు “పంచానను మొదట బెర్హార్డ్ కారే యపహరించిరియు, తరువాత తనకును అవిషయము జేలిసియు నూరకుండుటే తనకోపమనియు అటుపై ఇదెప్పుడును ఈ సేరమొనరించిరియు తెలుపుచున్నారు. అశ్వితువిషయము అన్నిటను చెబుగైనది. బెర్హార్డ్ విషయమున సెంతవరకు సేరమొనరించునో చూడవలెను. పంచాననుచేసిన సేరము నిలుపుట నన్యాయముగాదు. బెర్హార్డ్ గూడ దోషియే. అయినపై సేరము మోపబడలేదు. పుస్తకముల నాతడు ఎత్తుకపోయిననుటలో అర్థములేదు. పంచాననునే గుడ్డివానివలె నమ్మిండు ఇందు బెర్హార్డ్ కోప ఏమియు తెలియదని నానమ్మిక. ముట్టాయకి ద్రోహముచేయ నవకాశమిచ్చెను” అని చెప్పి ముట్టాయకి రెండేండ్ల కఠినవరకమును, నేయి రూపాయిల జరిమానాయొన విధించెను. ప్రపుల్ల గారిని విడుదలచేసిరి. (ఫ్రీ ప్రెస్)

కలకత్తా, అక్టోబరు 26:—నిన్న రాత్రి బాదర్నాలాలో కాళీపాదనాధగారియింట బంధిపోటు జరిగెను. ఇంటిలోని వారు కేకలిడగా గ్రామములచేరి బంధిపోట్లతో పోరాడిరి. ఒక బంధిపోటు మరణించెను. శవమును విడిచి నాకు సాధి. పోయిరి. (ఆ. ప్రె.)

లాహోరు హత్యలు

మనకృందు హంతకులకు మరణవంశము

లాహోరు, అక్టోబరు 26:—సెషన్స్ న్యాయమూర్తి మనకృందును హత్య గావించినందులకు ఫిరోజ్ లేక ఘోరాజును మరణదండన విధించిరి.

లేకృందును చంపినందులకు ఇమ్మాయుద్దీనునకు మరణదండనయు మరి యారుగురకు 7 ఏండ్ల కఠినవరకమును చూచునెలల ఏకాంతవాసమును విధించి మిగిలిన ముప్పురను విడుదలగావించిరి.

జగన్నాథుని హత్యసందర్భమున సెషన్స్ న్యాయమూర్తి చూరణ ప్రారంభించెను. (ఆ. ప్రె.)

7500 పరువునష్టం దావా

2000 లకు ఖర్చులతో డిక్రీయిచ్చట

మ్యునిసిపల్ మాన్యుటల్ స్ట్రీటు యిప్పటికి రు 1500-0-0 వసూలు చేయుట

దేశభక్తులగు శ్రీయుత మానేపల్లి సూర్యనారాయణ శ్రేష్ఠిగారియెడల ప్రజలు చూసిన ఆదరములు—సత్యవాక్యపరి పాలకులనియు, ప్రారంభించిన కార్యమును పూర్తియగువఱకు పనిచేయు దీక్షపడులనియు, యథార్థమును నిర్వోగమాటము గా వెల్లబుచ్చు నిమగ్న పటహృదయులని ప్రసిద్ధిచెడలిన శ్రీయుత మానేపల్లి సూర్యనారాయణ శ్రేష్ఠిగారు చిరకాలము నుండి దేశసేవచేయుచు గాంధీమహాత్ముని నిరాకరణోద్యమ మున కాంగ్రెసులో చేరి యెక్కువ సేవచేసియున్నారు.

శ్రీ జనార్దనస్వామి కోటల నిర్మాణమునకును శ్రీ గాంధీ ఆంధ్రజాతీయ మహావిద్యాలయముకై లక్షరూపాయలకు ప్రోసుచేయుటకును గూర్చి ధౌరపాసిన ధీరుడు. కాంగ్రెసు కమిటీవారు సానిక పరిపాలనముగా అసహాయవారులకు ప్రవేశము గలిగించుటకై ది. 27-7-1923-న ఒకసభ గావించిరి అసభకు స్వార్థత్యాయులు అఖండదేశ సేవా పరాయణులగు శ్రీయుత దండు నారాయణరాజుగారు బి. యే. బి. యల్ అధ్యక్షులుగానుండిరి మానగతులగు శ్రీయుత గజపల్లి రామచంద్రరావుగారు ఎం. ఏ. యర్రయ్య మంగయ్య బి. యే. బి. యల్, గారున్న ముగ్గురువారు సభ సలంకరించిరి. ఆనాడు మునిసిపల్ అధ్యక్షి శ్రీయుత మానేపల్లి సూర్యనారాయణ శ్రేష్ఠిగారిక యుప వ్యాయమును గావించిరి.

ఆయుప వ్యాయమున ఏలూరు పురపరిపాలక విషయ విమర్శనము గావించబడినది. అందరి కొన్ని వాక్యములు నిండా నుడుకునియు తమమర్యాదను నిండా వాక్యార్థముగా నున్న వనియు అందులకు రు 7500-0-0 లకు జన్మిచుపార్చి చైత్రమెను శ్రీయుత రావుచామెలు బడేటి వెంకట్రామయ్య నాయుడుగారి అభియోగమును దెచ్చిరి.

అది 1926 సం॥ నెం 83 రు దావా వారి ప్రతివాదు లిరువురును ఒకటొకరును విరోధములేకని ఒప్పుకొనియు న్నారు. కావున న్యాజ్యము రాజకీయ నాతావరణముగా దిగా అందుకు సహాయరాకరణోద్యమమందలి ఒక విధి కగా తేలిపడి.

ఏలూరు పురవాసులు శ్రీ శ్రేష్ఠిగారిపై గావించబడిన తీర్పునకు ఫలము 2000 ల ను వసూలుచేయుటకు సంక

ల్పించుకొనిరి. ద్రవ్యముమాటలుబుండునిండు. దేశభక్తుల దేశా రాధన కీ సత్సంగము అమృతసేవనముగదా. మొదట నిట్టి ప్రకటన మాండ్రప్రతికాయందు గావించునపుడే మాపురమున సంవనముకలిగెను.

ఈ క్రిందపటమునకలి స్త్రీలు ఒకచక్కెర కొని నగరమున దిగుగనప్పుకు ప్రజలలో నుత్సాహ ముత్పాతయ్యెను. ఏయింటి కా దేశసేవాపరామణి దీక్షపడలం నాస్త్రీలు వచ్చినను నారికాదరాహ్వనములుగావించి తోచినకొలది యిచ్చుకొన్నామంటుంటే గానుపించిరి తిరిగివని కొలదిదనములు చాలాభాగం పూర్తి అయినది అదిగా యిప్పటికి 1500-0-0

శ్రీయుత మానేపల్లి సూర్యనారాయణ శ్రేష్ఠిగారు ఏలూరు

పైగా చూలుఅయినట్లు తెలియవచ్చుటకెంతయుసంతోషము దేశభక్తులయగు ప్రజలకు గల నిర్వాణజ పేను కిది ప్రజల విదర్శనము దేశభక్తులకు శ్రేష్ఠిగారింకను దేశసేవ గాములు కిది యుపకృతి

ఈమార్చెట్లు స్త్రీలు మాచక్కెరతో తమకుగలిగిన అక్రమములను వెల్లబుచ్చుటకై పూనుకొనినవారినిన చైత్రమెకగాని అసజ్జ సాంగి మాచక్కెర కంటాక్టురు దెచ్చిన క్రిమిలో కేసుగా మద్రాసులుగానుండి విజయవాడ మాచక్కెర వారి కష్టమును దీర్చిన ఘనపాతకత నీ స్త్రీలు కొలు తమ శ్రద్ధ తమ వెల్లడించుచున్నారు.

(పొగుడు.)

కెయిట్ నెస్ వసతిగృహ వార్షికోత్సవము

రవీంద్రుని పటమును పాత్రోగారు బహిరంగపరచుట

సోమవారమునాడు కెయిట్ నెస్ వసతిగృహ సభ్యులు నరకాసురపథ ఉత్సవ సంవత్సరమున తమ వసతిగృహవార్షికోత్సవమును అతివైభవముతో జరిపిరి. ఉదయమున క్రైస్తవ కళాశాల పూర్వవిద్యార్థులు కెయిట్ నెస్ హాలులో పూర్వ సభ్యులును అగు శ్రీయుత ఎ. పి. పాత్రోగారు శ్రీకవిసార్వభౌములు డాక్టరు రవీంద్రనాథ టాగూరుగారి పటమును బహిరంగపరచిరి. అద్దానికి ముందు రవీంద్రుని ఆశయములును కవిత్వమాధుర్యమును తెలుపుచు దేశీయ సారస్వతమునకు ఎంతవరకు వారు తోడ్పడినో తెలిపిరి. కవిసార్వభౌముని ఆశయములకు సఫలీకృత మొనరింపటమగాను ఆయనచే నిర్మింపబడినటువంటి బోల్సారు శాంతినికేతనమునందు బోధింపబడు విద్యకును పొట్టుగాటికై వెదురుకొనుటకు మాగ్గులను నెరపు యితరసంస్థల విద్యకును గల తారతమ్యమును చతురభాషములతో వెల్లడించిరి.

హాష్టలు సూపరిండెంటు యడోరుగారు వసతిగృహ సభ్యులు యీపటమును అద్దాని కొసంగినందులకు సభ్యులను ఆభినందించి గృహపక్షమున కృతజ్ఞత తెలిపిరి. తరువాత పలువురు అతిథులకు విందుగావించి హాష్టలుసభ్యులు కృతకృత్యులైరి సాయంకాలము నాలుగున్నరగంటలకు ఉపహారము లైసవనకపుస్తక భాండాగారమునందు సభ సమావేశమయెను. కార్యదర్శి సాంజత్సరిక నివేదికను చదివెను. ఆంగ్లేయులనును తమిళమునందును ప్రహసనములు నటించబడెను. మాణిక్యవేలునాయగరుగారు ప్రస్తుత సభ్యులను ఆభినందించిరి. మెప్పునుసతి క్రిందటిదినమున ఆటపాటలయందు గెలుపొందినవారలకు బహుమతులకు పంచిపెట్టెను. అధ్యక్షునకు వందనయులతో సభ ముగిసెను. కార్యక్రమము జయప్రదముగా కొనసాగినందులకు కార్యదర్శి శ్రీ కాంతశ్రేష్ఠిగారిని యభినందింపక తీరదు.

కె. కేశవరావు.

శ్రీకస్తూదేవి విద్యాలయము, నెల్లూరు

ఈ నెల 9 తేదీని మా విద్యాలయకమిటీవారు సమావేశమై యాదినవతీర్యావము లొనరించిరి.

తెనాలినాట్యసభవారు తే 8-10-27 దిని ప్రతాపరుద్రీయమును ప్రదర్శించి మావిద్యాలయమునకు వచ్చిన మొత్తముంతయు నిచ్చి మా కెంతయు సాయమొనర్చినందులకు వారికి మాహృదయపూర్వకమున కృతజ్ఞతాభినందనముల నాచరించుచున్నారము.

శ్రీకస్తూరిదేవి విద్యాలయముయొక్క పైకమును శ్రీయుత బొడ్డా రామశ్రేష్ఠిగారి బాంకిలో కోశాధిపతి శ్రీయుత తిక్కనరపు వెంకటరామశ్రేష్ఠిగారిపేర యథాప్రకారము వుంచవలెనని తీరాన్నించడమైనది.

తే 11-3-27 దిని జరిగిన కార్యనిర్వాహక సభయందు విద్యాలయమునకు కాశ్యోతభవనమును త్వరలో నిర్మింపజలయునని తీర్మానించెయిన్నను, ఆవిషయమై యంతవరకు కొంత యొనను పని జరుగకుండుటకు చింతిలము ఈపని త్వరలో నెరవేరుటకై కనీసము యిరువదివేల రూప్యములైనను నాలుగు మాసములలోపల వసూలు చేయుటకు యీ కమిటీ సభ్యులు వెంటనే ప్రారంభింపజలయునని తీర్మానించడమైనది.

పోణకా కనకమ్మ,

కార్యదర్శి.

అరుంధతీయ మహాసభ, సతనమందిర సంగీత ప్రదర్శనము.

24-వ తేదీ సోమవారం తల్లవారి 8-80 గంటలనుండి 11-30 గంటలకు డిపావళి మహోత్సవము సంగీత కచేరీతో మహా వైభవముగా జరిగెను. అనందగృహము చిన్నయ్యగారు మృంగంగము, దక్షిణామూర్తిగారు హాస్య నియం, అరుణదాస్గారు పాటయున్న మహా అనందముగ జరిపిరి. ఆసమయమునకు పరకమందిర సభ్యులే కాక ఇంకా ఆనేకాంధి గొప్పవారు విజయము చేసియుండిరి.

బి. కుప్పస్వామి.

కార్యదర్శి

తూర్పుస్త్రీలు రూ ౨౦౦౦ లు జరిమానాను వసూలు చేయుట - ఏలూరు

అ. భ. కార్మికమహాసభ

నవంబరు ఆఖరువారమున కాన్యూసులో ఆఖరిభారత కార్మికమహాసభను తగినయేర్పాటులజరుగుచున్నవి యూరపు, అమెరికా, ఏషియాలోని కార్మికసంస్థలను ఆహ్వానములందిరి ప్రత్యేకముగపండిరి నేయుచున్నారు. భోజనపనసమును గోరు ప్రతినిధులు నవంబరు 7 వ తేదీ లోపున ఆహ్వానపత్రము వారికి డెలివరలెను. తీర్మానములు నెలాఖరులోపున చేరలెను. జేయుచుండ సభ్యులగుల కార్మికసంఘము 5 గురు ప్రతినిధులను పంపవచ్చును. ప్రతినిధుల పేర్లు నవంబరు మొదటి వారములోపున చేరవలెను. (ఫీ ప్రెసు)

ఆదివాసుగాను బయలుదేరి కలకత్తానుండి పంజాబు హిందూ సభాపక్షమున భాయి పరమానందుగారు రంగూను వెళ్లిరి.

విరోధియ పాపు అధికారిని సారథులున గంపించుటకు చిన్నప్ప చెప్పినవారికి రి నెలల కలిపిక్షము మార్గాము న్యామధికారి విధించెను.

అలహాబాదు అసహాయవాదపత్రిక ఇండిపెండెంటు పత్రిక కంపెనీ లికిపోయిన సంకర్షమున వెచ్చిన దానా కొంత విచారణచేసి నవంబరు 11-వ తేదీకి నాయదా వేయబడెను.

భయంకరమైన అగ్ని జ్వాలలనుండి

తన ముగ్గురు చెల్లెడలను రక్షించిన వీరవనిత గత గీమ్యముతువునందు అష్టేలియా దేశ మందు విక్టోరియా అను పట్టణమును అడవులు నగుబడుటబట్టి గలిగిన మహోపద్రమువల్ల స్త్రీ హోదావేదముక్కు ధైర్యసాహసములను ప్రకటించి కీర్తిగాంచెను. 15 వయసులో ప్రాయముగల యీ వీరవనిత తనముగ్గురు చెల్లెడలను సంరక్షించుట నుండ వీపునందును కాళ్లుచేతులయందును తగుల బడిన చెట్ల కొమ్మలు పడుటవలన భయంకరమైన గాయములకు లోనయ్యెను.

స్త్రీహోదావేదము శ్రేక్రటరీయగు చార్లెస్ బార్క్ గారు సిడ్నీ నుండి బాంబక్ కంపెనీ యజమాను లకు యిట్లు వ్రాసెను.

గత ఫిబ్రవరిమాసమున జరిగిన అగ్నిప్రమాద సమయమున సహజధైర్యగాంభీర్య సాహసములను చూడగలిగితి. స్త్రీ త్వరతో గాయములబాధనుండి నివారణ పొందినప్పటికి గాయపడినచోట్ల కొంచెము కొంచెముగా నొప్పి వాపుమాత్రము మిగిలియుం డెను. వాటినివారణనిమిత్తం నేను కొంచెము బాం బక్ ను ఆమెకిచ్చితిని. నేను డబ్బీలోనుండి తీసి వేరే జాడీలో నుంచితిని. ఆమెకు ఈపేరు తెలియనీయక పూర్తిగా నయమగుట కెంతకావలెనో నిశ్చయింప గోరితిని. స్త్రీనుండి నేడే వచ్చిన ఉత్తరముం దిట్లు నుడిపెను.

“నాల్గువారములనుండి కాళ్లకును చేతులకు ను మీరు ప్రాసినవిధమున ప్రతిదినమును రెండు పర్యాయములు రద్దుచుంటిని. కాల్పులవల్ల బాధ పూర్తిగా నివారణమైనది. గాయములుగూడ పూ ర్తిగా మానినవి. ఇప్పుడు బాధలేకుండ నిద్రపోవు చున్నాను. ఆమందుపేరుమాత్రం నాకుతెలియదు.

కాని గతఫిబ్రవరి నెలలలో గలిగినకాల్పులను నయమొనర్చుటకు వాడిన బొషధములలో కెల్ల సర్వోత్కృష్ట మైనదని తెలియవేడుచున్నాను.

(సం) స్ట్రీ హోదావేద

గాయములను చర్మవ్యాధు లన్నింటిని బాం బక్ నిర్మూలించును. నూతనచర్మమును మరల చేకూర్చుటయందు దివ్యప్రభావము గలది. వెల 1కి చిన్నది 1-0-0; పెద్దది రు 2-4-0.

అన్ని అంగశ్లయందును దొరకును. Zam-Buk

4154 మీ జాతకచక్రముయొక్క నకలు గాని లేక పుట్టిన తేదీ సరియైనకాలము తెలియబరచినయెడల ఫలితములు వ్రాయబడును. జాతకము పూర్తిగా దశాంతర్లతో వ్రాయటకు 15 రూపాయలును, 1 దశమీతో వ్రాయటకు 8 రూపాయ లును, 1 సంవత్సరమునకు 3 రూపాయలును తీసికొనబడును.

శ్రీ వెంకటేశ్వర జ్యోతిషనిలయము, బెజవాడ.

శాస్త్రోక్త మైన జ్యోతిషం

భవిష్యత్తును గురించి 6 న్యాయమైన ప్రశ్నలను బదులు వ్రాయటకు రూ॥ 1-0-0. పై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0. సంవత్సర ఫలము వ్రాయటకు రూ॥ 5-0-0. పి. పి. శుక్లలు తేరు ప్రశ్నవ్రాయకాలము తెలుపవలయును. సర్వకార్యములందు జయము నొందు శ్రీ సుబహ్యుక్తవచము రూ॥ 2-8-0.

శ్రీ శివసుబహ్యుక్తజ్యోతిషకవచ నిలయము. 3860 తిరు త్తణి, చిత్రావణిల్లా.

మహాసూర్యవర్తి

ప్రశస్తిమైన యోగము. ప్రతివారికి అవసరమునది. తలదించును, నోటనీరూరుట, కాళ్లుచేతులు మంటలు, నోటి నీళ్లు, నుంచెలలోనుండు, మొదలగు వైత్యవికారమునకు ప్రజా సాధము. శ్రీ ముక్త్యాలరాజావారి సంస్థానమున తయారయి 3-5-00 కు 1-5 కు 5/-.

ఆర్థరసాయనశాల, ముక్త్యాల(కృష్ణా). 2126

మధ్యతరగతులలో నిర్వాహకత్వము

ఉపసంఘమువారి నివేదికపైని దొరతనమువారి ఉత్తరువు

25-8-25 వ తేదీని రాష్ట్రీయ కాపనభలో నా మోదింపబడిన తీర్మానము ననుసరించి మధ్యతరగతులలో చదువుకొని యుండియు పుర్యోగములు దొరకకుండుటకు గూర్చి విచారణ చేయుటకు 1928 ఫిబ్రవరిలో నియమింప బడిన పునఃసంఘమువారు నివేదికను సమర్పించిరి.

ఈ అవధికమును పెంబనే తొలగింప వలెనెదరు. దాని కొక నిర్ణయమును సాధన మేదియును కన బడదు. విద్య నేర్చుకొనుటయొక్క యుద్దేశమును గూర్చిన దు రభిప్రాయమును విద్యనేర్చుకొనినవారు వ్యవసాయము చేయు ట అగోచరమును దురభిప్రాయమును యిందులకు ముఖ్య కారణములు. వీనిని తొలగింపుటకు ప్రజావాడుకులే ముఖ్యము గా పూనుకొనవలెనను ప్రభుమువారి మాదనకు దొరతనము వారామోదింపుచున్నారు. వ్యవసాయము జీవనాధారమునకు తగిన స్పృహయని ప్రజలకు బాగుగ బోధింపవలెను. అని సంఘ మువారు చేసిన మాదనగూడ చాల ముఖ్యమైనది. వ్యవసాయ సంఘమువారిపును విచారణ చేయుచుండుట వలన వ్యవసాయ ప్రాముఖ్యమును గూర్చి ప్రజల కిపు డధికమగుసమ్యక్మును శ్రద్ధయున్నకలిగెను. దీనివలన ఘనఫలత ములు లభింపవచ్చును.

విద్యాసంస్కరణమునుగూర్చి సంఘమువారుచేసిన మా దనలనుగూర్చి న్యాయవిద్యాశాఖలవారిదివరకే ఆలోచించు చున్నారు.

ఈసంఘమువారు స్థాపనీయముగా నివేదికను సిద్ధపరచి నందులకు అధ్యక్షునకును సభ్యులకును దొరతనమువారు వందన ము లర్పించుచున్నారు.

సంఘమువారిచూచనలు

(1) మధ్యతరగతివారిరంగా కొద్దిగానో హెచ్చుగానో విద్యనేర్చినవారును ఉద్యోగముచేయనవిసరములేనంతటి ధన సంపదలేనివారు నైయున్నారు

(2) స్కూలు ఫ్రెండుల పరీక్షలో తప్పిపోయినవారు మిక్కిలి హెచ్చుచుండియును ఆపరీక్షనిచ్చినవారిలోను యింట్లో రీడియేటు పరీక్షనిచ్చినవారిలోను బి. ఏ. పరీక్షనిచ్చినవారి లోను న్యాయశాస్త్ర వైద్యశాస్త్రాది ప్రత్యేకపరీక్షలలో నెగ్గ నివారిలో కొందఱును ఉద్యోగములు దొరకక కష్టపడుచు న్నారు.

(3) విద్య సధికముగా వ్యాపింపజేయవలసిన అవసరము హెచ్చుగా నున్నదిగాని ఉపాధ్యాయులుగా పనిచేయుటకు హెచ్చుచుండి కవకాశము లభింపుటలేదు. అందువలన ప్రైయి నింగికానివారిలో చాలమందికి ఉద్యోగములు దొరకుట లేదు.

(4) న్యాయవాదులలో క్రొత్తగా పట్టాలను పుచ్చుకొనినవారికి చాలమందికి చాలినంత ఆదాయము లభింపుట లేదు.

(5) పెద్దపట్టణములలో వైద్యులు చాలవిస్తారముగా నున్నారగాని గ్రామములలోను చిన్న పట్టణములలోను చాల మంది వైద్యులు కావలసియే యున్నారు.

(6) ఇటీవల వరకును దొరతనమువారు ధనవ్యయములు తగ్గించుటకు యింజనీయరులను పని యియ్యకపోవుటవలన యింజనీరులకు గూడ కష్టముగానే యుండెనుగాని యిప్పుడు దొరతనమువారు ఆవిరోధమును తీసివేసి నందునను క్రొత్తఅవకాశములను కలిగించినందునను యిప్పుడు ఇంజనీరుల లో ఉద్యోగము లభింపనివారు చాలతక్కువగానే యున్నారు.

(7) విద్యనేర్చుకొని యున్నవారిలో వ్యవసాయము చే యుగోరువారిసంఖ్య చాల తక్కువగాన వారికి ఉద్యోగములు దొరకుటలో నెట్టికష్టమునులేదు. వ్యవసాయకళాశాలలో చదువుకొనినవారుగూడ ఆకాఖలో ఉద్యోగములు దొరకనినో యితరకాఖలలో ప్రవేశించుచున్నారు

(8) విద్యనేర్చుకొనిన వారిలో చేతిపనులు చేయువారి సంఖ్య అత్యల్పముగాన వారికిని పనులుదొరుకుటలో నెట్టి యిబ్బందియును లేదు.

(9) రైల్వేలో అనుభవముగలవారికిగూడ నెట్టియిబ్బంది యునులేదు. ఇప్పుడు చాలమంది రైల్వేలో పనిచేయుగోరుచు న్నారు. వారికర్హతగూడకను. కాని అనుభవము లేదుగాన వారికిపు డుద్యోగములు దొరుకుటలేదు.

(10) బాంకింగు అక్కౌంటెన్సీ పెద్దపరీక్షల నిచ్చినవారికి ఉద్యోగముల లోటులేదు. మరి చాలమంది పనిచేయుచునే అట్టి అనుభవము గడించుచున్నారు. అనుభవము లేనివారికి ఈశాఖలోగూడ రైల్వేలోవలెనే పనులుదొరుకుటలేదు.వాణి జ్యపరీక్షలనిచ్చినవారికి చాలమందికి పనులు లభింపుటలేదు.

(11) విదేశములలో విద్య సభ్యపించినవైన వారిలో కొంత అసంతృప్తి యున్నను వారిలో ఉద్యోగము దొరకనివారు చాల ఆరుగురగు నుందురు.

(12) చదువుకొనుట ఉద్యోగములకొరకే అను దురభి ప్రాయము ప్రజలలో మిక్కిలి హెచ్చుగా నున్నది. వెనుకటి రోజులలో పరీక్షల నిచ్చినవారిసంఖ్య కొద్దిగనుండుటచే వారి కందరికిని ఉద్యోగములు నులభముగానే లభించు చుండెనుగాని యిప్పుడా పరీక్షల నిచ్చినవారి సంఖ్య మిక్కిలి హెచ్చగుటచే వుద్యోగములు దొరుకుట చాల కష్టమైనది.

(13) ఇదివరకు ఉద్యోగముల పేషీంపని తరగతులవారు గూడ నిపు డు ద్యోగములను కోరు చు న్నారు. మొదటినుండియు ఉద్యోగములే చేయుచుండు వారి తర వృత్తుల నంగీకరింపుట లేదుగాన పోటీ చాలప్రబలమైనది.

(14) దేశమునందలి జనసంఖ్యలో 100 కి 70 నుండికి వ్యవసాయమే ముఖ్యవృత్తిగానున్నది గాని చదువుకొనినవారు వ్యవసాయవృత్తిని నిరసించుచున్నారు.

(15) చాలమంది ప్రభుత్వోద్యోగములకొరకును స్టేషరు డాక్టరు మున్నగు పనులకొరకును మాత్రమే పనిచేయుచున్నరు. తెలివైనవారుమాత్రమే వానిలో రాణింపగలుగుదు రను విషయమును వారు గ్రహింపబాలకున్నారు.

(16) వ్యవసాయము, సాంకేతికములు, పరిశ్రమలు, వాణిజ్యము మున్నగువాని సభ్యపించుటకు సామాన్యపురుషు కి క్లి కలవారిని తలెండ్రులు ప్రోత్సహింపరుటలేదు.

(17) సమష్టికుటుంబములు అతి బాల్యవివాహములు మున్నగువానివలన గూడ చాలమందికి ఉద్యోగములు లభిం చుట లేదు.

(18) సమర్థులగువారు కొద్దితీతములు గల పనులలో చేరుట కంగీకరింపరు. కాని ఇది యొకకారణముగాదు.

(19) ఎక్కడనున్న వారక్కడనే ఉద్యోగములు సం పాదింపగోరుట అనగా యితరచోట్లకు వెళ్లుట కంగీకరింపక పోవుటగూడ నొకకారణమై యున్నది.

(20) ఉద్యోగసంఘముల నేర్పరుచుటవలన మరికొం దరి ఉద్యోగములు లభింపవచ్చునుగాని సంఘములు లేక పోవుట యొకకారణమున వీలులేదు.

(21) విద్యాభ్యాసమునకును వ్యయముగూడ నొకకారణ ము కావాలను.

(22) విద్యనేర్చుకొనినవారిలో ఖామురుకలవారు వ్యవ సాయమునుచేయ నారంభింపవలెను.

(23) ప్రభుత్వోద్యోగములు దొరుకుటకష్టము. స్టేషరు వైద్యు లో ఆదాయములభింపుటకష్టము. అని ప్రజలు గ్రహింప వలెను.

(24) వ్యవసాయాది విద్యల సభ్యపించుటకు అవకాశము లను హెచ్చుగా కలుగజేయవలెను. జమిందారులు వ్యవసాయ శాస్త్రజేతల కధికమగు ప్రోత్సహము నొసగవలెను.

(25) దీనికి తగినట్లు మధ్యమిక విద్యావిధానములను సవరింపవలెను.

(26) ప్రారంభ పాఠశాలసంఖ్యను చాలవృద్ధి నొందింప వలెను.

(27) ఉపాధ్యాయుల కెక్కువ సౌకర్యములను కలిగింప వలెను.

(28) అందుకు దగినరీతిని ఉపాధ్యాయులకు నేర్పు చుండవలెను.

జి. ఎఫ్. పాడిసను (అధ్యక్షుడు) ఎం. బజులుల్లా ఆర్. జి. (గీవు ఏ. జే. సాండర్సు, సి. గోపాలమొసను, సి. వి. వెం కటరముఠా అయ్యంగారు, పి. కలిపుల్లా, సి. ఫెర్నాండెజు, ఎం. సి. రాజా, ఎస్. అర్జునస్వామి ఉడయారు, ఏ. హెచ్. రావు, ఎం. కే. దండేకరు, ఎస్. కే. నుందరాచార్యు. (కార్యదర్శి)

ప్రతాప కస్తూరి మాత్రలు

మిక్కిలి ఘాటును సువాసనగలది 3357

1-2 మాత్రలను పుచ్చుకొనిన అనందముగా నుండుట

యేగాక అజీర్ణము, వాయువు, జలుబు, జ్వరము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కఫము, చిన్నబిడ్డ నుగము, కలరా, స్టేసు మొదలగు అనేకమగు వ్యాధులను నారించుటయేగాక బలమును, జీర్ణకక్షి, ఆరోగ్యమును గలిగించు వరప్రసాదము. ప్రతి గృహ మందుండదగినది. 3857

250 మాత్రల సీసా 0 4 0

12 సీసాలు 2 8 0

వి. పి. చార్జి ఎన్నటికైనా 0 8 0

పి. జి. ఏ. అందు కో. ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిడేపి - నల్లూరు జిల్లా.

కృష్ణాజిహ్వ యెన్ని కలకేసు

బందరులో విచారణ జరుగుట

(స్వకీయవిలేఖరి)

25-10-27 విచారణ

సి. వి. రామచంద్రయ్యగారు న్యాయాధిపతితో తో లేటి కుండ్రామయ్యగారు ఆంధ్రప్రతికాసంపాదకునకు అవినీ గడ్డ టిప్పార్చి విషయమై జాబును (వాసననియ్య, అజాబుతో చోజరుకావలసినదిగ ఆంధ్రప్రతికాసంపాదకునకు చమ్మను పంపించ నాజ్ఞయిప్పించగలరు. న్యాయాధిపతి సమ్మతించెను.

91 వ సాక్షి కాజ రామభద్రరావుగారు, గుడివాడ అసిస్టెంటు ఇంజనీరు, యా ప్రకారముగ సాక్ష్యమొసగును.

అరుసవత్సరములనుంచి అసిస్టెంటు ఇంజనీరును, పెద పాలవర్రుగ్రామము నెరుగుదును. పాటిమట్టి నిలువచేయుటకు పెదపాలవర్రు గ్రామములు అగ్గి పంపిరి. అద్దలేకుండ నిలువ చేయనిచ్చుటకు అనజ్ఞ కోరిరి చి 1 కి రెండు అకరాలు చొప్పున అద్ద వనూలు చేయుదుము. దీనినే అక్రమణ క్రింద భావించబడును. ఈ అగ్గిని రిమార్కులకొరకు నానద్దకు పంపిరి. 4-12-25 న నాకు పంపబడినది. 30-6-25 న నారిమార్కులతో పంపించి కేసి నాను. అక్రమణదారులపేర్లను తెలియచేయుచు అద్దలేకు కొని రోడ్డుకు నడ్డుములేమిదెడల అక్రమణను రద్దుచేయవచ్చునని (వాసితిని. జిల్లాబోర్డు 19-8-26 లో అద్దలేకుండా అక్రమణను రద్దుచేయుచు తీర్మానముకావించెను. మరుసటివత్సరము మరెయ్యక అద్దవచ్చెను అగ్గి మీద 17-2-28 న (పెసిడెంటుగారు సంతకముచేసిరి. 14-11-26 న రెండవ అగ్గి ఇంజనీరు అగ్గిను చేరినది. అదటనుంచి 9-12-26 నాకుచేరినది. 12-12-26 రెండవ టిటివనుకు రిమార్కులుపంపిరి. ఇంతవరకు అపటివనుపై అద్దలు నాకులేదు. రెండవవత్సరము అద్ద వనూలు చేయలేదు. అద్దకులకొరకెదురుచూచుచున్నాము. జొన్నపాడు విరివాడగోడ్డు నా జ్యూరిస్ డిక్షనులో నున్నది. (Original గా యిది తాలూకాబోర్డు. ఈసంవత్సర ప్రారంభములో జిల్లాబోర్డుగోడ్డు గ మార్చినట్లు ఉత్తర్వు వచ్చినది. ఆ రోడ్డు విషయమై యింతవరకు యెమిపని జరగలేదు అది యెండును జిల్లాబోర్డు రోడ్డుగ మార్చవలసినదని నాకు తెలియదు.

క్రాస్ పరిక్ష

చ: జిల్లాబోర్డు ఇంజనీరుగారు మొదటి పిటిషన్ రిమార్కులకు వ్యతిరేకాభిప్రాయమిచ్చిరా?

సా: ఇంజనీరుగారు దానిపై యేమి వ్రాయలేదు.

చ: మీరు శిఫారసుచేసినపుడు లోకల్ ఫండు రోడ్డుకు నడ్డుము కలుగలేదని యెంచిరిగా?

సా: అవును

చ: సామాన్యముగ ఎన్ని మేట్లు లేవండచేసిన పనులకు ఉదాహరణము లివ్వగలరా?

సా: నాకు తెలియదు.

98 వ సాక్షి జిల్లాబోర్డు ఇంజనీరు వైద్యనాథఅయ్యగారు సాక్ష్యమిచ్చిరి.

1926 జనవరినుంచి జిల్లాబోర్డు ఇంజనీరుగానున్నాను. నేను ఇంజనీరుగావచ్చినపుడు ఎం. ముక్తేశ్వరరావుగారు మేనేజరు. నేను రాకమునుపే జిల్లాబోర్డు మేనేజరుపోస్టు కాంక్షన్ కావడినది. మా మేనేజరు దరఖాస్తుపెట్టుకొనెను. నేను శిఫారసుచేసితిని. ముక్తేశ్వరరావుకు 150 రూపాయలు జీతముకు ప్రమామచేసిరి. అంతకు పూర్వపుతేదీ 180. 100-5-150 గ్రేడు మీద పనిచేయుచుండెడివారు. సాలెంపాలెంబందరు కాలవగోడ్డుకు ఎన్ని మేట్లు తయారుచేయుచున్నామో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరిగినవి. మొదటి యెన్ని మేట్లుయెంతో నాకు జ్ఞాపకములేదు. పెదపాడుగ్రామము నెరుగుదును. పిటిషనుకుల కోరికను నేను శిఫారసుచేయలేదు. ఫైనల్ అర్డరు యింతవరకు నాకు పంపియ్యుండలేదు. ఎలిచేటి దిబ్బనుగురించి వినియున్నాను.

30-12-26 న తాలూకాబోర్డు తీర్మానములో చెరువుత్రవ్వటకు ఏప్టిమేటు కాంక్షను చేయబడినది. ఈతీర్మానము ప్రతి 1 అసిస్టెంటు ఇంజనీరు నాకు పంపియ్యుండెను. వై. వెంకటేశ్వరరావుగారి కంట్రాక్టును అసిస్టెంటు ఇంజనీరు శిఫారసు చేసినప్రకారము ఎన్ని మేట్లులేట్లకు అంగీకరింపబడినది. 18-12-26 కంట్రాక్టును అంగీకరించితిని. జొన్నపాడు విరివాడగోడ్డు గురించి ఎరుగుదును. ఈరోడ్డుజిల్లాబోర్డు 27-10-26 న స్వాధీనము చేసికొనుటకు తీర్మానము చేయబడినది. 1927 మార్చి

లో స్వాధీనము చేసికొనబడినది. జిల్లాబోర్డు మేనేజరువద్దనుంచి 25-10-26 జి. వో. నచ్చినది. ఈ జి. వో. రాకముందు ఈ రోడ్డును జిల్లాబోర్డు తీసికొనే విషయమైనను సంప్రతించలేదు. నిజమేమో 6000 పిడియాలూరు వెళ్ళగోడ్డును యెరుగుదును. నేను కాలదికాలన క్రింద ఈరోడ్డును నేనును (పెసిడెంటు డెలిగేటు గారును తనిఖీ చేసితిమి. ఆరోడ్డుమీద పెంపరే కల్వర్టు కట్టబడినది. అసి. క్లాంట్లు ఇంజనీరును సంజాయిషీ అడిగితిని. (పెసి డెంటుగారు షిజాయిషీ తీసికొనకునిరి. రోడ్డును తనిఖీ బోజ చేసిరి. ఈ రెంజి అగ్గివరకు చెనులుగారు సంజాయిషీ యిచ్చి యున్నారు. లోకల్ ఫండురోడ్డు త్రవ్వటకు బోర్డు కాంక్షనుకు దరఖాస్తు పెట్టు కోవలసియున్నది. దరఖాస్తుదారు కల్వర్టుఖరీదు డిపాజిటు చేయవలెను. లేదా పార్టీ కట్టించుకొనవచ్చును. ఈ విషయములో మా డిపార్టుమెంటు ప్రీవియస్ కాక్షను లేదు మమ్మ అను సంప్రతించనే లేదు. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరుగారు (పెసిడెంటుగారికి పంతు ఉపయోగించు కొన్నందుకు ముద్రపెట్టు నాకు పంపబడినది. ఈవిల్లు ఫ్లోటింగ్ ఛార్జెస్ - Floating charges కు చెందునేమో తెలుపవలసినదిగ కోరిరి. చెందదు తెలిపితిని. ఆపంటు యెండుకు వినియోగించ బడినవో నాకు తెలియదు. 8-9-26 న జిల్లాబోర్డు (పెసిడెంటుగారు జి. వో. వార్షియండిరి. 1926-27 బడ్జెటులో డిస్పిసిట్ బ్యాలన్సు కన్నడిగినది. మొదట రెన్యులరు గ తయారుచేసినపుడు బడ్జెటు సరిగనేయున్నది. కొన్ని అయిటములు తగ్గించవలసినదనివచ్చినపుడు కష్టము కనపడినది. (పెసి డెంటుగారు రెండువార్లు తగ్గించి తయారు చేయమని జి. వో. పంపిరి. ఆప్రకారము తగ్గించితిమి. ఇంజనీరుగారు కాఖను బడ్జెటు తయారుచేయుచున్నపుడు అసిస్టెంటు ఇంజనీరులను సంప్రతించి కావలసిన పనులనుబట్టి తయారుచేసెదము.

క్రాస్ పరిక్ష

చ: మేముమాడ కొన్ని ప్రశ్నలను సమ్మతించేసితిమి. అవి రాలేదు. అవి వచ్చువరకు తెలిసినవిషయములనుబట్టి క్రాస్ పరిక్ష చేసెదము.

న్యా: ప్రశ్నలను తెప్పించవచ్చును.

చ: (సాక్షితో) తుపాను సంభవించిన సంగతి విని యున్నారా?

సా: నేను రాకపూర్వమే వచ్చినది. వినియున్నాను.

చ: తుపానవలకు కొన్ని పనులు చేయవలసి వచ్చినదిగా?

సా: నేను వచ్చునరీకి కొన్ని పనులు ప్రారంభించబడినవి.

చ: ముందు ఎన్ని మేట్లు లేకుండా పనిచేయగల ఆచార మెప్పులనైనా కలదా?

సా: అద్దంటు పనుల విషయములో.

చ: పనుల పూర్తి చేసిన పిమ్మట అగ్రిమెంటు తీసి కొనెదరా?

సా: పనులు ప్రారంభించక పూర్వము అగ్రిమెంటు తీసికొనవలెను. కొన్ని సందర్భములలో పనులు ప్రారంభించబడిన పిమ్మట అగ్రిమెంటు తీసికొనబడును. కాగితములలో యా ప్రకారము కాన్పించును.

చ: అగ్రిమెంటు తీసికొనిదే బిల్లు యియ్యరు గాదా?

సా: యివ్వదు.

చ: అల్లాటుమెంటు లేకుండా రోడ్డు వేసెదరా?

సా: మరి అద్దంటు విషయములలో.

చ: విరివాడగోడ్డుకు సంబంధించిన అద్దవిషయములో తీసివేయవలసినదని అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగారు శిఫారసుచేసి యున్నారా?

సా: చేసియున్నారు.

చ: మొదటి సంవత్సరములో మీరు అధ్యంతరము చూపిరా?

సా: మమ్మలను సంప్రతించనే లేదు. అగ్గింటు ఇంజనీరును మాత్రమే సంప్రతించిరి

చ: జొన్నపాడు విరివాడగోడ్డు విషయములో మమ్మలను సంప్రతించిరాయని రామచంద్రయ్యగారు అడిగియున్నారగా. జిల్లాబోర్డు రోడ్డుగ స్వాధీనము చేసికొనమని తాలూకా బోర్డు శిఫారసుచేసినదా?

సా: చేసినది.

చ: మీరేమైన శిఫారసు చేసినారా?

సా: నాకు జ్ఞాపకములేదు.

చ: జిల్లాబోర్డు మీటింగ్ కు మీరు హాజరకా లేదా?

సా: నేను బడ్జెటుపైకి మీటింగు పూర్తి అయింది.

చ: ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరుగారు కల్వర్టు కట్టుటకు పరిమిత్ ఇచ్చినారా?

సా: బోడెత్తవట్లకు మాత్రమే వారు ఉత్తర్వు యిచ్చియున్నారు.

చ: జిల్లాబోర్డు పరిమిత్ రోడ్డు త్రవ్వటకేదా?

సా: అవును.

చ: మీతో తనిఖీచేసిన (పెసి డెంటు డెలిగేటు యెవరు?

సా: ఇమం మోహిద్దీన్ గారు.

చ: మీకు తనిఖీకి వెళ్లువరకు మీ కి విషయము తెలియదా?

సా: తెలియదు.

చ: ఎవరి కోరికపై కట్టిరి. ఎవరు మొత్తము చెల్లించిరి?

సా: గొల్లపల్లి జమీందారుగారు కల్వర్టు కట్టవలసినదని కోరిరి. అందుకుమొత్తం వారుయిచ్చిరా?

చ: బడ్జెటులోపము మీ ఆఫీసులో రాలేకుదా?

సా: రాలేదు.

చ: (న్యాయాధిపతితో) మిగతా కాగితములు వచ్చి సమిష్టు మిగతా క్రాస్ పరిక్ష చేసెదము.

సా: మీకు కావలసినయెడల మీతంపు సాక్ష్యముగ పిలిపించవచ్చును.

పునర్విచారణలో (పెసి డెంటుగారు కమ్మకనిండును పెదపూడిడెలిగేటురోడ్డు తనిఖీకి వెళ్లినవరకు, గ్రామ రోడ్డు అద్దెన్నీర్లయను ఉత్తరవిచ్చు (పెసి డెంటుగారి అభిప్రాయము ననుసరించియుండుననియు సాక్షిచెప్పెను.

94 వ సాక్షి అయినాల బాబురావుగారు బందరు తాలూకాబోర్డులో రేజి ఆఫీసరును, నందిగామలో 1923 ఏప్రిల్ 4 మొదలు 9 వరకు 1926 కు రేజిఆఫీసరుగా ఉన్నాను. 6-11-26 న నందిగామలో వున్నాను. కొందరు గ్రామములు తహసీల్దారుగారు బమ్మల నడుచుటలేదని కంప్లయించి చేసినారు. సాయంకాలపు బసనుమాత్రము చూచిరి. వారిం గురోజున జజ్జుగారు నున్నాను. అది ఒక పోలింగ్ స్టేషన్. హెడ్ క్వార్టర్స్ కుండి 15 మైళ్లు. 9-4-27 న బందరు తాలూకాబోర్డు రేజి ఆఫీసరుగ చేరితిరి. ఘంటశాల గ్రామము నెరుగుదును. అక్కడ ఒక చెరువుత్రవ్వవారు. చెరువుకంట్రాక్టరు సీతారామయ్యగారు ఇంటిపేరు తెలియదు. చేసినపనిముత్తము యియ్యలేదని ఆయన కంప్లయంటు చేసినారు. పని ఎన్ని మేట్లు 2200. గతసంవత్సరము 500 మాత్రమే అల్లాటుచేయబడినది. మిగత 1700 లకు (అడ్డర్ మెంటు పీటు)ను అసిస్టెంటు ఇంజనీరుగారు తాలూకాబోర్డు కాంక్ష చేసిమి తము పంపిరి. తాలూకాబోర్డువారు కాక్షిక చేయవందున, నాపూర్వపు ఉద్యోగి అల్లాటుమెంటు మొత్తము 500 మాత్రమే చెల్లించెను

క్రాస్ పరిక్ష

జజ్జురుపోలింగ్ నాన్వారిస్ డిక్ష క్లో ఉన్నందున రోడుతనిఖీచేయుటకు మాత్రమే వెళ్లితిని. 9-12-21 నుండి నాలుగు నెలలు నెలవుమీద వెళ్లితిని.

9 వ సాక్షి వడ్లకున్నాటి కుశాలామయ్యగారు విచారణ

850 యెకరముల భూమి నాకుగలదు. అదానుపు సన్ను ఘూరు 150 చెల్లిస్తాను. కాసనసభకు అన్యెంట్ కి నాకు వోలు ఉన్నది. బందరులో రాజాగారికి జరిగిన టిప్పార్చి జ్ఞాపకమున్నది. ఆహ్వానపత్రమిద నేనుమాడ సంతకము చేసినాను. మల్లాది నరసింహశాస్త్రిగారు వాచడవువచ్చి కోరిండునకు సంతకము చేసితిని. ప్రజలతో రాజాగారికి సరిచయముకలుగ చేయుటకు టిప్పార్చి యేర్పాటుచేయబడినది. రాబోయే కాసనసభ యెన్ని కలసందర్భములో నిది జరిగినది. నేను టిప్పార్చికి వెళ్లితిని. టిప్పార్చి పిమ్మట రాజాగారు తండ్రిరాల ముక్కారాను గాగాగు యిద్దరు యెలవదొలతో మాయంకికి ఎన్నికలకు రెండుమాడు కెలలపూర్వము వచ్చినారు. మా అల్లుడికి భూస్వాములగర్వములో వోలు ఉన్నది. ఆయన వోలు గొల్లపల్లి రాజాగారి కి ప్రించుటకు నావద్దనుండి శిఫారసు ఉత్తరము తీసికొన వలసి అడిగి నారు. నేను ఉత్తరములు యిచ్చినను మిగ్గాపురం రాజాగారికి గొల్లపల్లి జమీందారుగారు కొడుకువరుస. శ్రేపు యెన్నికలవగా నరసింహ శాస్త్రిగారు మొఖాసాదారు నోకరిని మాయంకికి తీసికొనివచ్చి రాజాగారికి వోటిప్పించవలసినదని అడిగి నారు. ఆంధ్రప్రతిక చందాదారును. 2-5-26 ఆంధ్రప్రతికచేరించిరి. రాజాగారి వోట్లుసందర్భములో వాట్టిచెనలో ముద్దించిన కరవత్తెనుగు వదిలితిని. ఎన్నికలముందు ఫంచుపెట్టబడినది.

క్రాంతి పరిక్ష

కాంగ్రెస్ కాంగ్రెస్ డిప్యూటీ యితర కాంగ్రెస్ డిప్యూటీ విషయములను అనేక కరపత్రములు ప్రచురించబడినవి. టిపార్టీలో చురుకుబడిన వినతిపత్రములను సంతకముచేసినా సేమో నాకు జ్ఞానములేదు. అమీటింగ్ లో కార్యక్రమము స్థిరపరచుకోమనానో సంతకము చేసినాను. వినతిపత్రము యిస్తారని టిపార్టీకి వెళ్ళి చర త అనుకోలేదు. అల్పవారముతప్ప తక్కినదేమి జరగనున్నదో నాకు తెలియలేదు. చాల జనము వున్నందున వినతిపత్రము చదివినపుడు నాకు వినపడలేదు. ఆహ్వానపత్రములలో రాజకీయసంబంధ మున్నట్లు కనిపించును. ఎందుకు రాజకీయసంబంధమున్నట్లు తెలుపలేదో నేను చెప్పలేను. నరసింహశాస్త్రిగారు వోటు అడిగినపుడు యెన్నికలలో అభ్యర్థుల రాజకీయకక్షలు నిర్ణయముకాలేదు. రాజాగారు ఏ సానమునకు నిలబడెదో మాడ కనుక్కోలేదు. జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగా రాజాగారువచ్చి ఒకటి రెండేళ్లు అయినవి. బహిరంగజీవితములోనికి రాజాగారువచ్చుట కిదే మొదటి సారి. ప్రజలలో రాజాగారికి పరిచయము కలుగజేయవలెనని సంతకముచేసినాను. నేను రాజకీయకక్షలలో పాల్గొనను.

చ:—రాజకీయసంబంధ మున్నదని మీరు ఊహించినారా?

నా:—అయినను అడిగి యేమి ప్రయోజనము?

చ:—రాజాగారు యెన్నికలసంవర్షములో టిపార్టీ అయినది అన్నాడు. ఇప్పుడు ఏ సానమునకు నిలబడినో తెలియదని క్రాంతి పత్రికలో చెప్పినారు. తరువాత జరిగినయంతయు లనుగుర్తించి ఊహించినారా?

నా:—ప్రజలలో పరిచయము కలిగింపవలెననే తలంపు మాత్రము కలదు.

నా:—అదికాదు అడిగిన ప్రశ్న.

చ:—ఇంకొక ఉద్దేశ్యముకలదా?

నా:—తరువాత రాజాగారి ప్రవర్తనము నా విశ్వాసమును బలపరచినది.

చ:—మీటింగ్ లో జరిగిన యంతయులలో రాజకీయ సంబంధమును సూచించు యంత మేమైనగలదా?

నా:—మీటింగ్ లో చర్చలు వినతిపత్రములు జరిగినవి. వాటినిబట్టి ఎన్నికలకొరకు మీటింగ్ జరిగినదని అనుకున్నాను.

చ:—ఎవరెవరికి చర్చజరిగినది?

నా:—చాలామంది చర్చచేసినారు.

చ:—వారి పేర్లు చెప్పగలరా?

నా:—చెప్పలేను.

చ:—తెడింటి మానుమంతరావుగా రా మీటింగుకు వచ్చినారా?

నా:—వచ్చినారు.

చ:—చర్చలో పాల్గొనినారా?

నా:—లేదు.

చ:—అప్పటికి రాజాగారు కాంగ్రెస్ డిప్యూటీగ నిలవదలచి వట్లు ఆహ్వానపత్రములను సంతకముచేసే సరికి తెలుసుకున్నారా?

నా:—అది యిదివరకే చెప్పియున్నాడుగదా.

చ:—మీరు కాంగ్రెస్ పార్టీలో చేరినారా?

నా:—నేను కాంగ్రెస్ Sympathizer ను.

చ:—మీరు కాంగ్రెసుకు చందా యిచ్చినారా?

నా:—గత సంవత్సరము యిచ్చినాను. ఈ సంవత్సరము యివ్వలేదు. అంతకుపూర్వము యిచ్చినానో లేదో జ్ఞాపకము లేదు.

చ:—సూర్యకాశ్యపగారి నెరుగుదురా?

నా:—ఎరుగుదును.

చ:—అయిన కాశ్యపరావుగారి తరపున పనిచేసినారా?

నా:—చేసినారు.

చ:—కాశ్యపరావుగారి ఎలక్షన్ పేజెంటు.

నా:—విజయ్ కాన్ తెలియదు. పనిచేసినారు.

చ:—మీ అల్లుడికి బాలుప్రాసిన చెప్పడో చెప్పగలరా?

నా:—రాజాగారు మా యింటికి వచ్చినపుడు.

చ:—ఈ వూళ్ళో బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేదములున్నవా?

నా:—నాకు తెలియదు. అన్ని కక్షలు వ్యక్తిసంబంధమైనవి.

96 వ సాక్షి దినపత్రిక వెంకట మానుమంత రావుగారు సాక్ష్యములో నిల్చు చెప్పిరి.

నేను మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలరును. బెజవాడ మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలరును 10, 11 యేండ్లు చెయ్యియు, తరువాత మ్యూనిసిపల్

కాన్సిలరు, కొంతకాలము గౌరవ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటు. గత సంవత్సరము మిర్జాపూరు రాజాగారికి టిపార్టీ జరిగినది. మాగంటి రామయ్య నరసింహ శాస్త్రిగార్లు సంచారములో నా నర్తకు వచ్చిరి. టిపార్టీకి Principal Signatory గా వుండి వినతి పత్రము చదువవలెనని కోరిరి. ఆహ్వానపత్రము వినతిపత్రమును సంతకము చేసెదని. టిపార్టీయొక్క ఉద్దేశ్యము రాజాగారిని ప్రజలకు పరిచయపరచుటే అయిన శాసన సభల యెన్నికలలో అభ్యర్థిగా ఉంటాడని గ్రహించాను. వినతిపత్రము మీటింగ్ లో సమర్పించాము. దానిని నేనే తయారుచేసెదని.

రామా:—వినతిపత్రములో wider spheres అనే మాటలకు అర్థమేమి.

సాక్షి:—శాసనసభలు ఎన్నుకొన్నానో ఆఫ్ ఫ్రేటు.

రా:—మీటింగ్ లో విశేషము చెప్పగలరా?

సా:—జగన్నాథరావుగారు మీటింగ్ లో ఆఖరున వచ్చిరి.

రా:—పట్టణములో ఆలోజన యేమిటింగ్ నా వున్నదా?

సా:—మ్యూనిసిపల్ మీటింగ్ వున్నది.

రా:—మీరు దానికి హాజరైతిరా?

సా:—లేదు.

రా:—మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలర్లు ఇంకా యెవరైనా రాజాగారి మీటింగుకు వచ్చిరా?

సా:—కొందరువచ్చిరి.

రా:—టిపార్టీకి రాని మ్యూనిసిల్ కాన్సిలర్ల పేర్లు చెప్పగలరా?

సా:—రమణయ్యనాయుడుగారు రాలేదు.

చ:—ఈ ప్రశ్నలలో తేల్చదలచిన విషయమేమియో చెప్పనిదే గ్రహించుట కష్టము.

రా:—నేను చెప్పదలచినవిషయము పెటిషనులో గలదు.

సా:—రమణయ్యనాయుడుగారుకావు. అడపా ను బ్బారావునాయుడుగారుమాడ రాలేదు. వారెందుకు రాలేదో నాకు తెలియదు. అర్థా కృష్ణారావునాయుడుగారు రవుడు మ్యూనిసిపల్ నెక్లరీ. వారిని జిల్లాబోర్డు మేనేజరుగ వేస్తారని తెలియవచ్చినది.

క్రాంతి పరిక్ష

చ:—మీ రాహ్వానపత్రముల పంపినపుడు కార్యక్రమమును నిర్ణయించుకొనిరా?

సా:—మీటింగ్ గేమి జరుగలేదు.

చ:—టిపార్టీ మాత్రమే జరిగినదా?

సా:—అవును.

చ:—అచట రాజకీయ చర్చలు జరిగినవా?

సా:—లేదు.

చ:—అర్థా కృష్ణారావు నాయుడుగారి అప్పాయింటు మెంటును గురించి రాజాగారు మిమ్ములను అడిగినారా?

సా:—నాకు జ్ఞాపకములేదు.

చ:—ఆహ్వానపత్రము నాటికి రాజాగారు కాన్సిలరుకు నిలబడెదని మీకు తెలుసునా?

సా:—విన్నాము.

చ:—ఎట్లు విన్నానో చెప్పగలరా?

సా:—నరసింహశాస్త్రిగారు చెప్పిరి.

చ:—ఏ నియోజకవర్గమునకు నిలబడెదో అడిగినారా?

సా:—నాకు జ్ఞాపకము లేదు.

చ:—అప్పు డిక్కడరెండు కడులున్నవా?

సా:—ఏపార్టీలు?

చ:—మ్యూనిసిపల్ పాలిటిక్సులో? రెండు పార్టీలు

సా:—ఉన్నవి ఇప్పుడుమాడ ఉన్నవి.

చ:—మీరొక పార్టీకి లీడరుగదా.

సా:—లేదు. నేను Leaderette ను.

చ:—వారెవరు?

సా:—కాన్సిల్ వెలుపల ఉన్నాడు.

చ:—వారెవరు.

సా:—ప్రాజాసంఘాధ్యక్షులు. వారి పేరు మరచి పోయినాను.

చ:—ఆహ్వానపత్రము పంపునాటికి రాజాగారి పేర్లు చెప్పినవారు?

సా:—జస్టిస్ పార్టీకి చెందినవారనుకున్నాను.

చ:—మీరు జస్టిస్ పార్టీకి చెందుదురా?

సా:—చెందను.

చ:—కుశాలామయ్యగారు జస్టిస్ పార్టీకి చెందినవారేనా?

సా:—నాకు తెలియదు.

చ:—పి. బి. వెంకటరావునాయుడుగారు ఏపార్టీకి చెందినవారు?

సా:—చెయ్యర్యమగారి పార్టీకి.

చ:—మ్యూనిసిపల్ మీటింగ్ యెన్నిగంటల కాఖరైనదో చెప్పగలరా?

సా:—ఎప్పుడైనదో చెప్పలేను. నేను వెళ్ళలేదుగనుక.

చ:—ఆలోజన మునసిపల్ మీటింగ్ సంవత్సరములో ఆఖరుది గనుక కార్యక్రమము మెచ్చుగనుండు ననకొంటాను.

సా:—అవును.

97 వ సాక్షి ఆర్. జగన్నాథరావు, బందరు ఇంజనీరా ఫీసులో డ్రాప్రువన్.

కొంతకాలము 1926 లో బందరు తాలూకాబోర్డు రేంజి ఆఫీసరును. ఎలిచేటిడిబ్బు నెరుగుదును. అక్కడ చెరువు త్రవ్వబడినది. వెంకటేశ్వరరావుగారు త్రవ్వించిరి. ఈయన ఆ గ్రామకరణంబహుకా యెందురు మొండి చెరువుయొప్పును త్రవ్వబడినదో చెప్పలేను. స్వేసిఫీకేషను రిపోర్టువచ్చి మేటుమాడ పంపిరి. ఎలిచేటిడిబ్బు గ్రామస్థులు తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారికి పంపినరిపోర్టు నాకుచేరినది. నారిమాక్యులలో అర్జీని ప్రెసిడెంటుగారికి పంపిరి. నేను ఎప్పి మేటు తయారుచేయుటకు కొంతలబిమి త్రము వేల్చెట్టపట్టికి; పని పూర్తియైపోయినది. సరియైన తేది నాకు జ్ఞాపకములేదు. మొత్తం వై. వెంకటేశ్వరరావుగారికి చెల్లించబడినది. 10-10-23 న 220 లకు ఎప్పి మేటు తయారుచేసిరి.

క్రాంతి పరిక్ష

ఎప్పుడు చెల్లించినది సరిగా నేను చెప్పలేను. 1927 లో చెల్లించబడినది. బహుశా, మాత్రిలో చెల్లించియుండవచ్చును. ఎవరికియ్యవలసినది ప్రెసిడెంటుగారు వుత్తరువచ్చిరి. ఈవిషయము తాలూకాబోర్డు మీటింగ్ లో చర్చించినారేమో నాకు తెలియదు. ఇది తాలూకాబోర్డుకు సంబంధించినపని. అతి అర్జెంటు కేసులలో యెప్పి మేటులేకుండనే పనులు చేయవచ్చును. గ్రామస్థులు జిల్లా వెంకటేశ్వరరావుగారి కిచ్చుటకుసమ్మతించినారు.

98 వ సాక్షి తాతా వెంకటసుబ్బారాయుడు కల్పలం గ్రామం. విశ్వనాథ సర్వేస్వరరావుగారి ప్రశ్నల క్రిందివిధమున ప్రత్యుత్తరము లిచ్చిరి.

నాకు వోటున్నది. శాసనసభ యెన్నికలు జ్ఞాపకమున్నది. కంకట మాపొలింగున్నేమను. పొలింగుకోజున అక్కడకు వెళ్ళినాము. మేము 10, 15 మంది కలిసివెళ్ళితిమి. గ్రామములో మున్నులూకూర్చుకున్నాము. కాఫీపుష్పాలకు పిలచిరి. జమిందారుగారు తయారు చేయించారు వారితరపున మేము వున్నాము మీరు రావలసినదని మాతో బాటు మీవోటు రాజాగారి కియ్యవలసినదని వారు మాతో చెప్పినారు. మేము జమిందారుగారి కియ్యవలసిన అవసరమేమింది మాయవ్యంవచ్చినవారికి యిస్తాము అని జవాబు చెప్పి కాఫీకి వెళ్ళలేదు. వోటు మున్నుల పిచ్చయ్యగారింట్లో తీసికొనబడినది. మేము వెళ్ళేసరికి మున్నులూకూర్చుకున్నాము అక్కడ నిలబడి జక్కంచర్ల కలపటంచెట్టి గూడూరు గ్రామస్థులు రాజాగారికి వోట్లీయ్యని రాకరించి నారు గనుక వారిని రానీయరాదని గేటువద్ద వున్న యువకులతో చెప్పి వారులోపలికివెళ్ళినారు. తరువాత మేము లోపలికి వెళ్ళాలని ప్రయత్నించాము. గేటువద్దనున్న చిన్నకారు మీదేవూరు అని అడుగుగా కల్పలం గ్రామ మని చెప్పితిని. కల్పలంవారు రాజాగారికి వోట్లీయ్యసన్నాడుకాదు, కనుక మిమ్ములను రానీయము అనుచు నన్ను త్రోసివేసినారు. సాయంత్రం 5 గంటలకు అక్కడనే వున్నాము. 5 లోపల బాలుగయిదుసార్లు ప్రయత్నించినాము. లోపలికి వెళ్ళనీయలేదు. నేను వోటియలేదు.

క్రాంతి పరిక్ష

నాకు సమ్మతు ఎప్పుడు రాలేదు. కనకమేడల కోటయ్యగారు వాయిదా అని రమ్మనమంటే వచ్చినాను. భత్తకర్షులు వగయరా యిచ్చినారు. ఆయనలో ఘమ్ములను వోట్లీయ్యటకు రానీయలేదని వారితో చెప్పివుంచినాము. మరునాడో రెండవనాడో చెప్పినాము. ఆయన యెన్నికలలో పనిచేయలేదు. ఆయన కాంగ్రెస్ పార్టీ వాడు. కాశ్యపరావుగారి కొరకు పనిచేసినారు. కలపటం గ్రామములోనే ఆయనతో చెప్పకొన్నాము. ఆయన గ్రామం యలకుర్రు అగ్రహారం. కంకట ఆయనవచ్చినాడో లేదో చూడలేదు. కాశ్యపరావుగారి తరపున యింకెవరు గేటువద్ద లేరు. ఒకరో యిద్దరో పోలిసునారున్నారని

మేమే పోలీసువారితో చెప్పినాము. పోలీసువా రేవ్వరైతే చెప్పలేము. వారి వయస్సు నుమారు చెప్పలేము. పోలీసువారో పొడుగువారో చెప్పలేము. ఏదామో వుంటాలో నేను చెప్పలేను.

స్వామి:—ఈ ప్రశ్నలనలన నేమి ప్రయోజనము?

చ:—సాక్షి పోలింగ్ వ్యవస్థకు రాలేదేమో నని నా అభిప్రాయము.

సా:—దాదామిల్లో, పెండ్లిలో, స్కూలుబిల్డింగ్లో నేను చెప్పలేను. నేను వచ్చేటప్పటికి యింకా వోట్లు వేస్తున్నా యున్నాను. పోలీసువారికి చెప్పినపుడు, ఇంతయూని జనంలో మేమేమిచెప్పతామని వారన్నారు. చెయ్యవేసి త్రోసివేస్తున్నారని చెప్పినాము. పేరులు తెలియవుకాని మనుష్యులను పోలీసువాడికి చూపించినాము. అంతకుముందు వారిని చూడలేదు. తరువాతను చూడలేదు. వారు హిందవులు. మా వూరి వారిని పది పది పాదుమందిని త్రోసివేసినారు. చిట్టిగూడూరు జక్కంటల్ల వార్లునుకూడ త్రోసివేసినారని విన్నాను. గ్రామం పేరునుబట్టి త్రోసివేసినారు. నాకు అబద్ధం చెప్పవలసిన అవసరములేదు. కనుక యింకోవూరుపేరు చెప్పలేదు లోపలవున్న పోలింగ్ ఆఫీసరు ముఖము కన్నడనందన నేను కేకవేయలేదు. ఏవై పున వున్నారో తెలియక కేకవేయలేదు, లోపలవున్న వారు ఒక్కొక్కప్పుడు కనపడ్డారు. మరియొకప్పుడు కనపడలేదు. ఎరికి తిరిగి యిప్పించలేదు. 5 గంటలకు జనముగగిరి. 50, 60, 70 మంది మునుగుగావున్నారు. ఆ గ్రామంకు 10-80, 11 గంటలకు వెళ్లి నాము. కాఫీహోటల్వద్ద గంట గంటన్నర రాజా గారికి వోట్లు వ్యవసరినదని బోధపడిరి. మేము మొదటవెళ్లెటప్పటికి, వోట్లలో లోపలికివెళ్లి వోట్లువేస్తూనే యున్నాడు. త్రోసివేసినట్లుగా కాశ్వేంద్రాపుర గ్రామములకు చెప్పలేదు. ముఖ్యులను త్రోసివేసినవారు నలుగురు, త్రోసివేయబడనివారు 30, 40 మంది వున్నారు. వారిని త్రోసివేయుటకు ప్రయత్నించలేదు. గ్రామముననుగురు మొదట కనపడుటేకాని మళ్ళీకనపడలేదు. మావూరు గ్రామముననుగురు వచ్చాడు. ఆ యంతో రిపోర్టువేయలేదు. రాజాగారికి వోట్లువేయదలచినవారి నెవరిని గెంటి వేయలేదు. కంకట గ్రామముననుగురిని ఆపుడపుడు మామూలు వుంటాము.

పోలింగు యిల్లు పిచ్చయ్యగారిల్లని చెప్పినారని పునర్విచారణలో సాక్షి చెప్పెను.

సాక్షులను నిర్బంధించుట

రాజాగారి పార్టీవారు క్రిందవున్న యిద్దగు ముగ్గురు సాక్షులను తీసికొని వెళ్లిపోవుచున్నారని రామాచార్యులుగా రు విచారించుటకు వెళ్లిరి న్యాయాధిపునితో విశ్వసాధనర్యే శ్వేంద్రాపుర గార తెలియబడెను. అడుగుబెట్టి హెచ్చరించుట, కొండపల్లి బువ్వయ్యగారు రాజాగారి మనుష్యులు ముగ్గురు సాక్షులను బాధించుచున్నారనియు దివహి హనుమంతరావు గారివంటివారినే రాజాగారి యేజంట్లుబాధ(harass)పెట్టుచున్నారనియు రామాచార్యులుగారు వచ్చి చెప్పిరి. చక్రధర రావుగారు లేచి రామాచార్యులుగారు False representa tions చేయవచ్చునని చెప్పిరి.

రామా:—అటులను నేను ఆక్షేపించుచున్నాను. నేను స్వయముగ మాదిరవును యిటువంటి మాటలు పయోగించుట భావ్యముకాదు.

స్వామి:—సమస్తము చేసినవారి విషయములో చర్య తీసికొనవచ్చును. కాని యిటువంటి (Harassing) జరగరాదు. ఇదివరకొక కంప్లయంటు వచ్చినది. ఇప్పుడొక కంప్లయంటు వచ్చినది.

చ:—ప్రశ్నలు ఎక్కడ గలవారినీ ప్రాన్యము చేస్తారంటే అర్థమున్నది.

స్వామి:—ప్రాన్యము చేసేవారిపై చర్యతీసికొనవలసినవారము. సాక్షులను తీసికొనుట వేరు. సాక్షులు మాత్రము హాజరుగా నుండుటవసరము.

చ:—ఇప్పటికి 99 సాక్షులను పరీక్ష చేసిరి. ఇంతసాక్షులమైన తరువాత సమస్తము లేకుండా సాక్షినిచ్చి పెట్టినవిమర్శలనే నాక్షేపించుచున్నాను.

స్వామి:—ఇట్లు జరిగేయెడల పోలీసువారు లేనిదే విచారణ కష్టము. సాక్షులను గొర్రెలవలె త్రోసికొనవలెనని మంచిది కాదు.

చ:—సాక్షులను తయారుచేయుటలో ఆపిటివనరులపక్షమువారు పనిచేయుటకు చూచుచుండుటవసరము.

రామా:—అందులకు నా కళ్ళంతరము లేదు.

స్వామి:—ఇటువంటి దిక్కుమందు జరుగకుండ చూడవలసియున్నది.

మద్రాసువిశ్వవిద్యాలయ నెనేటునభ

ప్రశ్నోత్తరములు 27-10-1927

ఎ. యస్. వైద్యనాథ ఆయ్యగారు.

(ప్రశ్న:—(ఏ) 1928 సం॥ విశ్వవిద్యాలయ చట్టమునకు సవరణలుచేయు విషయమై నియోగింపబడినకమిటీయొక్క మొమెరాండము గూర్చి సిండికేటు ఆలోచించినారా? (బి) సవరణచట్టమునకు సవరణలు గావించు విషయమై వారు చేసిన సిఫార్సులను ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసినారా? (సి) సవరణసవరణలను గూర్చి తమ అభిప్రాయములను వెల్లెబ్బుటకు నెనేటునభ్యంతరము అవకాశ మునగునా?

జవాబు:—(ఏ) అవును. (బి) అవును. (సి) సిండికేటు యొక్క అభిప్రాయముమాత్రమే తెలియజేయవలెనని ప్రభుత్వమువారు కోరిరి. నెనేటుయొక్క అభిప్రాయము తెలిసికొనవలయు నని ప్రభుత్వమువారికి విన్నవించుటకు సిండికేటు నిశ్చయించిరి.

టి. యస్. వెంకటేశ ఆయ్యగారు

(ప్రశ్న:—1927 ఆగస్టులో జరిగిన నెనేటు పై కలు సభ నిమిత్తము విశ్వవిద్యాలయమునకు యెంతఖర్చు అయినది?

జవాబు:—రూ. 1,787.

సి. వి. రంగస్వామిగారు.

(ప్రశ్న:—ద్రవిడభావల రీడర్లు, ఫెల్లోలు, యెవ్వరు నియమింపబడిరి? ఎవ్వరు వారు పనిలో ప్రవేశించిరి? వారి కార్యాలయము ఎచ్చట స్థాపించబడినది? వారు పనిలో ప్రవేశించిన తేదీనుండి వారేమిపని చేసిరి?

జవాబు:—(ఏ) 28-7-27 తేదీన జరిగిన సిండికేటుసభలో (బి) 1. 1927 సం॥ ఆగస్టు 22 వ తేదీ నుండి సెప్టెంబరు 1 వ తేదీలోపుగా 2. అక్టోబరులో ముగ్గురు సభ్యులు పనిలో ప్రవేశించిరి. (సి) ఎగ్జుక్యూ, పేంథియమోడ్డులో "తంబువిల్లు" (డి) ఇంత స్వల్పకాలములో వారు చేసిన పనిని గూర్చి రిపోర్టుచేయుట సాధ్యముగాదు.

సి. వి. సుబ్రహ్మణ్య ఆయ్యగారు, మద్రాసు.

(ప్రశ్న:—(ఏ) ప్రాచ్యపరిశోధక శాఖలో నెంతభాగము యంతవరకు నియమింపబడినది? (బి) ప్రాచ్యభావలలో పరిశోధన సజువుటకు రీడర్లకును ఫెల్లోలకును మార్గముజూపుటకయి యేమయిన ప్లానుకాదుకాబడి అంగీకరింప బడినదా, అట్లయినయెడల దాని పకలు సభగారియెదుట బెట్టెదరా? (సి) ద్రవిడశాఖలోని రీడర్లు, ఫెల్లోలు, విద్యార్థులు చేయు పనిని తనిఖీచేయుటకయి యేమైనా యేర్పాటులు చేయబడినవా? (డి) ద్రవిడ విజ్ఞానముగూర్చి యుపన్యాసముల నిచ్చు యేర్పాటు విడిచిపెట్టబడినదా? లేనియెడల, ఏమయినాసమయము, యెచ్చట, యెవరిచే, నిర్వహింపబడు యేర్పాటు చేయబడినది?

జవాబు:—(ఏ) డైరెక్టరుయొక్కయు పరిశోధక విద్యార్థులయొక్కయు నియామకముతప్ప తక్కినభాగమంతయు నియమింపబడినది. (బి) ఆయాశాఖలయొక్క ముఖ్యులవద్దనుండి కార్యక్రమములు అందినవి. అవి ఆలోచనలోనున్నవి. (సి) పై సూచనలకు అవిషయమై తాత్కాలికముగా నియమింపబడినది. వీరు ఆపనిని నడిపించునేర్పాటు గావించెదరు. (డి) లేదు. 1927-28 సం॥ నకు యీ క్రింది యుపన్యాసములు మద్రాసులో నివ్వబడుటకు యేర్పాటు చేయబడినది.

1 ఆరవము

- 1. పండిత ఆర్. రాఘవయ్యగారు "కంబళ" గూర్చి నాలుగు ఉపన్యాసములు (ఇదివరకె యియ్యబడెను)
- 2. కార్తీసుకోనారంగుడు (మధుర) ప్రాచీన తమిళవిజ్ఞానము నాగరికతగూర్చి నాలుగు ఉపన్యాసములు
- 3. మహామహాపాథ్యాయ వి. స్వామినాథఆయ్యగారు

2 తెలుగు

యస్. కుప్పుస్వామి ఆయ్యగారు బి. ఏ ప్రబంధవాఙ్మయము గూర్చి నాలుగు ఉపన్యాసములు

3. కన్నడము

- 1 ఆర్. తాతాచారిగారు యం ఏ యం ఎల్ (కృష్ణ జిల్లా ఎడ్యుకేషనలు ఆఫీసరు) జైవాజ్యముగూర్చి నాలుగు ఉపన్యాసములు
- 2 యం వెంకటేశ ఆయ్యగారు యం ఏ (మైసూరు ప్రభుత్వ సహాయకార్యదర్శి)

కర్నాటక విజ్ఞానముగూర్చి నాలుగు ఉపన్యాసములు

4 మళయాళము

- 1 యస్. పరమేశ్వర ఆయ్యగారు యం ఏ బి యల్ "మణిప్రవాళి" గూర్చి నాలుగు ఉపన్యాసములు,
- 2 కె. పరమేశ్వరం పిల్లెగారు యం ఏ మళయాళములో వాఙ్మయవిమర్శన పద్ధతుల గూర్చి నాలుగు ఉపన్యాసములు

సి. జె. వార్కెగారు

(ప్రశ్న:—(ఏ) "మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ పత్రిక"యొక్క మొదటిసంచిక వెలువడినదా? (బి) సిండికేటుచే నియమింపబడిన సంపాదకీయబోర్డు యొక్కడయిన సభ్యులగుడినదా? (సి) సంపాదకీయబోర్డుసభ్యుల అనుమతి పొందకుండా మొదటి సంచిక నుద్దేశింపబడిన లిఖితగ్రంథములను సంపాదకుడు మద్రాసు పంపివేయుట నిజమేనా? (డి) సవరణ కార్యక్రమముగూర్చి సిండికేటుగాని సంపాదకీయబోర్డుగాని యేమయిన నిబంధనలు తయారుచేసిరా?

జవాబు:—(ఏ) లేదు (బి) ఇంతవరకు లేదు (సి) కాదు లిఖితగ్రంథములు యంతవరకు సిద్ధము కాలేదు. (డి) సవరణ కార్యక్రమము గూర్చి నిబంధనలు సంపాదకీయబోర్డుచే తయారుకాబడును.

కీ॥ శే॥ స్వామించి నీలకంఠం పంతులుగారు

కర్నూలు, అక్టోబరు 27:—ఎం. వెంకట రామయ్యగారు యిట్లు తంతునవుచున్నారు. కర్నూలు జిల్లాజడ్జి స్వామించి నీలకంఠం పంతులుగారు నిన్నరాత్రి 2 గంటలకు జ్వరము గుండెభారముచే కాలస్యమయిందిరి. వీరగొప్ప సంస్కృత పండితులు. నిష్ఠాగరిష్ఠులు. కష్టపడి పనిచేసేవారు. దివమున కొక్క-పూటయే రాత్రిభోజనముచేసి యుండెడివారు.

(నీలకంఠం పంతులుగారు న్యాయాధిపతులగు బరిశేయులు, న్యాయనిర్ణహముందు సమర్థత జూపుచుండిరి. వీరుదైవభక్తులు. వేదాంతరహస్యములను గ్రహించుటకై విశేషశ్రమ దీసికొనుచుండిరి. తీరికకాలమునంతయు బ్రహ్మజిజ్ఞాసయందు గడపిరి. వీరిఆకాలమరణమున కెంతయు వింతించుచున్నారము. ఆం. ప. సం.)

కర్నూలు, అక్టోబరు 27:—జిల్లా జడ్జి నీలకంఠం పంతులుగారు 5 రోజులనుండి ఆస్వస్థతగ నుండి నేను తెల్లవారు ఝామున మరణించిరి. వారి శవమును న్యాయవాదులు న్యాయశాఖ ఉద్యోగులు శ్మశానమునకు గొంపోయిరి. అంత్యక్రియలకు జిల్లా కలెక్టరు జిల్లా ఇంజనీర్లు సమీపజిల్లా రామవంద్రశాస్త్రిగారు మున్నగువారు వచ్చియుండిరి. పోలీసుదళము గౌరవ సూచకముగ నిలచి యుండిరి. (ఆం. ప్రె)

ప్రతిపరిశ్రమ-రైలుగేట్లు

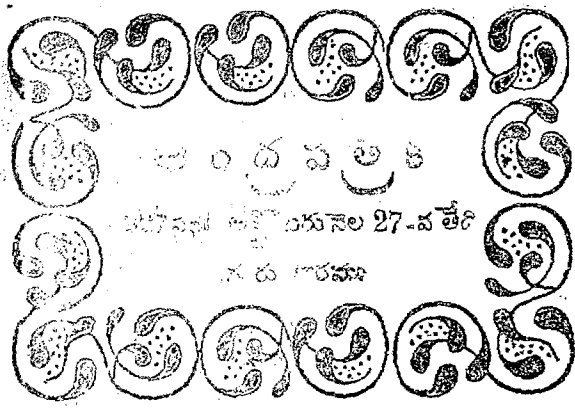
"రైలుగేట్లు అధికముగ ముందుచలన వంగరాష్ట్రమున ప్రతిపరిశ్రమయభివృద్ధి కెంతయు ఆటంకము గల్గుచున్నది. ఇతర విధములగు సౌకర్యములేన్ని యొసంగినను లాభములేమన్నది. మిల్లులు లాభములేకుండగాని, నష్టముతోగాని పనిజేయునలసియున్నచో వెంటనే మూయుచున్నను". అని డి. పి. కె యిటనుగారు రైల్వేగేట్లు 2లకా సంఘముయెదుట సాక్ష్య మొసంగుచుజెప్పిరి. పంకాబునుండిహళా రామరవాజామగు ప్రతిపై పశ్చిమోత్తర రైల్వేవారును, ఈస్టుఇండియన్ రైల్వేవారును యొక్కవరేట్లు వసూలు జేయుచున్నారను విషయముగూర్చి సంఘమువారు చర్చించుచున్నారు. మైలుకి నాగపతి 5 ఆజా లధికమని ప్రతిపక్షము వారుచున్నారు. (ఫ్రీ ప్రెసు)

బొంబాయి, అక్టోబరు 26:—జేనమాత కృష్ణమూర్తి డాక్టరు బిసెంటు, మార్టిజోస్ వీరరాజదాసదంపతులు ఉదయమున చయిచాయోడలో బొంబాయి చేరిరి.

1930 నుండి వర్తమల సోదరార్థము మాయునిమానములనడపుటకు కొలంబోనుండి 7 రోజులలో లండనుచేరుటకు ఏర్పాటులు కొలంబోలో ఈమధ్యవచ్చిన ఏరియలు ఫెర్వీసు మిషనువారు గావింపుచున్నారు.

అహమదాబాదు పురపాలక సంఘమువారు తిరిగి పల్లభాయిపేటెలుగారినే అధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనిరి.

బర్మారాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమువారు తమ ప్రతినిధులగు కలకత్తాఅఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘ సభకు శ్రీయుతులు క్యామనుండర చక్రవర్తి జమ్నదాసు మేహతాగార్ల నెన్నుకొనిరి.

రాజప్రతినిధి విలుపు

శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ

రాజప్రతినిధిగారు నాయకులను పలువుర నాహ్వానించుటకు కారణ మేమియో యితవరకు చెలియలేదు. వారు మాటాడదలచిన ముఖ్యవిషయములలో, హిందూమహమ్మదీయ వైషమ్యము, నాయల్ కమిషను, మున్నగునవి చేరవచ్చును. గాంధీమహాత్ముడు, డాక్టరు అన్నాసాహెబ్, అబ్దుల్ కలం అబ్దుల్ మున్నగు ప్రముఖు లాహ్వానింపబడినట్లు చెలియుచున్నది. రాజప్రతినిధిగారి ఆహ్వానమును శ్రీమంత్ శ్రీనివాసయ్యంగారు రంగీకరించెదరో లేదోయని విచారించుచున్నారట. ఆహ్వాతులయిన నాయకులందఱును స్వీయాభిప్రాయములనే చెలుపగలరుగాని, రాజకీయసంఘముల యభిప్రాయములను కనుగొని చెలుపుట కవకాశము లేకున్నది. ఓషయమేమియో తెలిసినచో, నాయకులు ప్రతినిధిసంఘముల యభిప్రాయములను చెలుపుటకు పిలవబడిరి. అది యటులుండ, నాయకులతో సంప్రతించి, వారిద్వారా దేశాభిప్రాయమును కనుగొనుటకు రాజప్రతినిధిగారు ప్రయత్నించుట మూత్రము మిగుల సమంజసముగనున్నది. రీడింగు ప్రభువుగారు క్రొత్త రోజులలో నాయకులతో సంప్రతించిన సంగతిని చదువరు తెరుగుదురు. గాంధీమహాత్మునితో ఆరుదినములు రీడింగు ప్రభువుగారు చర్చ నలిపిరి. కాని, ఫలము మాత్రము వ్యక్త మయ్యెను. అధికారవర్గ మెటుల జెప్పిన రీడింగు ప్రభువుగారు రటుల నడచిరిగాని, ప్రజాప్రముఖుల యభిప్రాయములను గౌరవింపరయిరి.

వీరు లాఆర్డరులను దేవతలగ పూజింపసాగిరి. దేశాభిప్రాయము వెనుక లేనిది, లాఆర్డరులు సరికీలేముగ నుండజాలవను సంగతిని వీరు గ్రహించజాలకపోవుట శోచనీయము. రీడింగు ప్రభువుగారు లిబరలుకట్టుకు జెందినవారు. సాటిలేని న్యాయవాదులయి, న్యాయాధిపతులయి పేర్గాంచి యుండిరి. అట్టితల్లి, "లా"కు మూలాధార మెద్దియో గ్రహింపకుండుట ఆశ్చర్యకారణ మయ్యెను. హిందూదేశమున కార్యనిర్వాహకవర్గమువా రేదీచేసిన కడయ "లా" యగుచున్నది. శాసనసభలకు వీరు గౌరవత వహించుటలేదు. బెంగాలుఆర్డినెన్సు, క్రిమియల్ లాసవరణచట్టము మున్నగునవి "లా" యగుచున్నది. పరిపాలనందు మార్పులు సయితము "లా" యయ్యెను. నిజమాలోచించిన, జన్మస్వాతంత్యముల నిరోధించు శాసనములు, సరియగుశాసనములు గాజూవు. లా ఆర్డరులపేరుతో నిరంకుశాధికారమును కొనసాగించు తలంపుచున, వీని గౌరము తీసికొను. నాయకులతో సంప్రతించిన సంతకము, రీడింగు ప్రభువుగారు తీవ్రనిర్బంధము

లకు గడంగిరి. లాఆర్డరులను నిష్కర్షగ సాగింపవలెనని పలుమరుచాటసాగిరి. గాంధీ ఆలోచించుట మున్నగు ప్రముఖులనేకులు కారాగృహముల కంబబడిరి. దేశభక్తులకు కారాగృహమే శరణ్య మను విశ్వాసము ప్రబలసాగెను. రీడింగు ప్రభువుగారిచర్యలవలన, కారాగృహములు అతిపవిత్రములుగ నెంచబడెను.

ప్రస్తుతరాజప్రతినిధి యగు ఇర్వినుప్రభువుగారు రీడింగు ప్రభువుగారి మాగ్గము నవలంబింపక, నాయకుల యభిప్రాయములను గౌరవించి, వాని నాచరణలోనికి దేబయత్నించుట ముఖ్యము. అధికారవర్గమువా రవలంబించు మామూలుపద్ధతుల ననుసరింపవలెనని, నాయకులతో సంప్రతించబనిలేదు. ఇర్వినుప్రభువుగారు కన్న ర్వెటివులు. అయినను వీరి ప్రసంగములు పరుషముగ లేక, హృదయసామ్యతను సూచించును. ఆచరణలో గూడ నిట్టి సామ్యతనే జూపుచో, ఇర్విను ప్రభువుగారి నామము హిందూదేశచారిత్రమున వన్నె కెక్కును. హిందూదేశమునకు సంబంధించినంతవరకు, ఇంగ్లండునందలి వివిధపక్షములమధ్య వ్యత్యాస మెంచుటకు వీలు గనుపింపదు. అధికారములేనపుడు, లిబరలు లేబరు పక్షములవారు విశాలాశయములను ప్రతిపాదించినను, అధికారము వహింపగనే కన్న ర్వెటివుల కన్నను ఎక్కుడు ఔదార్యముతో మెలగుట గనుపింపదు. లేబరు ప్రభుత్వము పాలించుచున్నపుడే, బెంగాలు ఆర్డినెన్సును ఇండియామంత్రి యగు ఆలివియరు ప్రభువుగా రామోదించిరి. బెంగాలు గవర్నరుగూ లిట్టునుప్రభువుగారును, రాజప్రతినిధి యగు రీడింగు ప్రభువుగారును లిబరలుపక్షమునకు జెందిన వారే. ఇట్టివారు నిర్బంధములకు గడంగుట ఎంత విచిత్రమో యూహింపవచ్చును. ప్రస్తుతపు బెంగాలు గవర్నరుగూ కలనల్ జాక్సనుగారు కన్న ర్వెటివు ప్రముఖు లయినను, బెంగాలు నిర్బంధితులను వరుసగ విడుదల జేయుచున్నారు.

వీరిచర్యలను కన్న ర్వెటివు రాజప్రతినిధి గాని, ఇండియా మంత్రిగాని ఆక్షేపించుటలేదు. మరియొక వింత ఏమన, భారతీయులులేని రాయల్ కమిషనును లేబరుపక్షమువా రిపుడు ఆమోదించుచున్నట్లు సచ్చిదానంద సింహాగారు చెలిపిరి. ఇది నిజమగుచో, కన్న ర్వెటివులకును తదితరులకును ఆచరణయందు భేద మెక్కడ గలదో తెలియదు. రాయల్ కమిషనువారు వచ్చి పరీక్షల జేయు పద్ధతిని, హిందూదేశనాయకు లామోదించుట లేదు. స్వరాజ్యవిధానమును నిర్ణయించుటకు భారతీయులకుమాత్రమే హక్కుగలదని వీరు నమ్ముచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో భారతీయుల కెట్టిప్రవేశములేని రాయల్ కమిషనుకు హిందూదేశమునందు ఏపక్షమువారును సుముఖతజావరని నమ్మవచ్చును. కన్న ర్వెటివు పార్లమెంటు సభ్యులతో నిండిన రాయల్ కమిషనువలన, ఎట్టిప్రయోజన ముండునో యూహించుట సులభసాధ్యము. ఇర్వినుప్రభువుగారు ఇట్టిరాయల్ కమిషనును ఆమోదించ జేయుటకు, నాయకుల నాహ్వానించినచో, వారిప్రయత్నము విఫలముగాక మానదు. మితవాద ప్రముఖులుగూడ, ఈ సూచనను నిరాకరించియుండిరి. దేశములో ప్రబలిన హిందూమహమ్మదీయ వైషమ్యముల నాధారము జేసి కొని భారతీయులకు స్వపరిపాలనము నొసగగూడ

దనియు, హిందూదేశమునందు జాతీయత నిలువజాలదనియు, బ్రిటీషు అధికారులు శాశ్వతముగ నిలుచియుండవలెననియు, ప్రాదేశీకుల డ్యయరు ప్రభుత్వం లు ఇచ్చవచ్చినట్లు ప్రలపించుచున్నారు. హైందవాశయప్రతిపక్షుల కిపుడు చక్కని యవకాశము చిక్కినది. మేయోగారి గ్రంథము భారతీయులను పలువిధముల తూలనాడుటచే, వీరిప్రచారమున కిది అమూల్య సాధన మయినది. ఆలివియరు ప్రభువుగారు సయితము బెంగాలు ఆర్డినెన్సు ప్రయోగము నిపుడు మరల సమర్థించుచున్నారు. హిందూమహమ్మదీయ వైషమ్యములు స్వరాజ్యప్రదాన మవనరము లేదని చూపుటకు మారుగ, సత్వరస్వరాజ్యవశ్యకతనే చూచుచున్న వని, రాజప్రతినిధిగారికి నాయకులు స్పష్టముగ తెలుపవలయును. స్వరాజ్యపు లేమిచేతనే అంతరైషమ్యములు పెచ్చుపెరుగుచున్నవి. స్వరాజ్యము త్వరలో లభించినగాని, యివి సమసిపోజాలవు. ఇతర దేశముల చరిత్రలుగూడ ఈ సంగతిని బలపరుచుచున్నవి. ఎట్టి సంస్కరణములను ప్రసాదించదలచినను, అనుకూల వాతావరణము ప్రబలుటకు రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదల జేయవలయు నని, రాజప్రతినిధిగారికి నాయకులు చెలుపుట యవసరము. స్వరాజ్యవిధానముతో బాటు జన్మస్వాతంత్ర్యరక్షణ మత్యవసర మని హైందవులు గాఢముగ భావించుచున్నారు. మరియొక సంగతిని నాయకులు స్పష్టపరుపవలెను. భారతీయు లికమిషన్ స్వపరిపాలనాభాయలతో తృప్తి జెందజారు. నిరర్థకమగు ద్వంద్వప్రభుత్వముతో వాణికి వినునెత్తినది. ఇట్టి నామమాత్ర స్వపరిపాలనమును ఏపక్షమువారును ఆమోదింపజాలరు. ఆట వస్తువులతో నాడుకొనబూనరు. కొయ్యగుట్టములపై స్వారీజేయరు. ప్రజలకు నిజమగు స్వపరిపాలనము కావలయును. తక్కుంగల వరములతో వారికి బనిలేదు. ఏదిక్కుకు బోదమన్నను, స్వపరిపాలనారాహిత్యము అడ్డుపడుచున్నది. సాంఘిక నైతిక, ఆర్థిక, రాజకీయాది సంస్కరణములకు వీలు గలుగుటలేదు. స్వల్పలాభములు చేకూరుటకయినను, స్వపరిపాలన మున్నగాని లాభము లేదని సువ్యక్త మగుచున్నది. ప్రస్తుత పరిపాలనావిధానముకింద ప్రజేచ్ఛ నెరవేరుట కే మాత్రము వీలు గలుగుటలేదు. అందుచే మరియొకమారు నిస్సారమగు సంస్కరణములను స్వీకరించుటకు, భారతీయు లొల్లరు. ఈ సంగతిని నాయకులు తెలియజెప్పట మేలు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారామోదించిన రిజర్వ్ బ్యాంకు చట్టమును కొనసాగించుటకు గూడ, ఇండియామంత్రిగారు రద్దుపడుచున్నపుడు, హిందూదేశము ఎంత నిస్సహాయస్థితిలోనున్నదో యూహింపవచ్చును. స్క్రినుకమిటీ సూచనలు మూలబడినవి. వాణిజ్యనౌకాసంఘ నిర్ణయము లమలులోని కింతవరకురాలేదు. సైన్యపు ఖర్చును తగ్గించుట కింతవరకు సాధ్యపడలేదు. బ్రిటీషు యుద్ధమృత్తిగారు హిందూదేశమునకు ప్రైవేటుగ వచ్చినను, సైన్యపుఖర్చు పెరుగుట కవకాశమేర్పడును. విదేశవస్తువులపయి సుంకములను హెచ్చింపవలయు నని టారిఫ్ బోర్డువారు సిఫార్సు చేసినను, ప్రయోజనము గలుగకపోయెను. ఇటులనే ప్రజాభిప్రాయము నెరవేరుటకు ప్రస్తుతపద్ధి

స్థితా లేమాత్రము తోడ్పడుకుంటుంటే, స్వరూపాల నమే దీక్షి ప్రక్రియలు, ప్రముఖ లెల్లగున భావించుట తలచుచున్నాను. రాజకీయముల ఆధారము నంగీరించిన నాయకులు ప్రజలతో యోచించుటకు వీలు లేకబోయినను, వారి కోర్కెలను అనంగీకరించుట న్యాయము. వీరికోర్కెలను తృప్తికరించుచో, ఆభాగ్యతను రాజకీయనిధి గారే భరింపవలసియుండును. నాయకులు మాత్రము మాతృదేశముపట్ల తమధర్మమును నెరవేర్చేద రని నమ్మడము.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము :
మరికొన్ని సవరణచట్టములు

ఈసారపు ఫోర్టుసెంటు గెజెటులో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు మరి రెండుసవరణచట్టములు ప్రచురింపబడినవి. ఓబిరెడ్డిగారిచట్టము బెజవాడ బడులు అనంతపురమును కార్యస్థానము చేయగోరుచున్నది. కారణోద్దేశ్యములను వివరించుటలో, ఓబిరెడ్డిగారి టిటుల చెలిపిరి. “విశ్వవిద్యాలయకార్యస్థానమును తలపెట్టడే మగు బెజవాడలో నెల కొల్లుట విశ్వవిద్యాలయ జేమమున కనుకూలముగాదని ఇప్పుడు స్పష్టమయినది. ఏలన, బెజవాడలో కళాశాలగాని, సాంఘికమగు హైస్కూలుగాని, లేదు. విశ్వవిద్యాలయకార్యస్థానమును, అనుకూల శీతోష్ణస్థితియు, విజ్ఞానవాతావరణమును గలిగి, పరస్పర హాకారభావము ప్రబలుటకు వీలున్నచోట స్థాపించవలయును. కార్యస్థాననిర్ణయమున కవసరమగు సందర్భములబట్టి చూచిన, బెజవాడ గుండు కేమాత్ర మనుకూలము గాజాలదు. కార్యస్థానమును అనంతపురమునకు మార్చుట యవసరము. రాజమహేంద్రవరమును విశాఖపట్టణమును బనికిరాని యిదివరకే నిరాకరింపబడియుండుటచే, అనంతపురముకొట్టియే ఆలోచనకుదగిన ప్రదేశ మగుచున్నది.” కే. కోటిరెడ్డిగారు మరియొక సవరణ చట్టమును ప్రతిపాదించెదరు. వీరిచట్టము కార్యస్థానమును బెజవాడనుండి మదనపల్లికి మార్చవలయు ననియు, అనంతపురమునందు కేంద్రమును తీసివైచి మదనపల్లిలో నుంచవలయుననియు కోరుచున్నది. కారణోద్దేశ్యములలో, కోటిరెడ్డిగారి టిటుల వివరించిరి. “మదనపల్లి నముద్రపు మట్టమునకన్నను 2500 అడుగులు ఎత్తుగ నున్నది. మైళ్ల పొడవు కొండలమధ్య నున్నది. తేమలేని చల్లగాలివీచుచు పుష్పినొసగును. సంవత్సరముపొడుగున, వర్ష పాతము గమనముగనుండును. అందుచే శీతోష్ణస్థితి నిరుపమానము గనుండి, హిందూదేశమున ప్రసిద్ధిపొంది యున్నది. మనోహరమగు పరిస్థితులు గలిగి, అభివృద్ధిచాలినంతస్థలము గలిగి, ఎడతెగని ఊట నీరు నిచ్చుచు, ఇరుకునివాసములగోలకు దూరమై ప్రశాంతవాతావరణము గలిగిన, మదనపల్లి విజ్ఞాననిలయముగ నుండుటకు ఆదర్శప్రదేశముగ నుండును. దీనియందదివరకే మొదటితరగతి కళాశాలయు, బాలురకు రెండు పాఠశాలలును, బాలికలకు రెండుపాఠశాలలును గలవు. ఆంధ్రదేశము నందలి పక్షిణమండలముల కన్నిటికిని, మదనపల్లి సమానదూరమున నున్నది.” వైన సూచించిన కారణముల జూచిన, అనంతపుర ప్రాంత స్వము గూర్చి ఓబిరెడ్డిగారు చెలిపిన విషయములతో

కోటిరెడ్డిగారి కేటీభవించు రనుట స్పష్టము. న్యవధి నిన్నుచో, సవరణచట్టము లింకను బాగవచ్చును. అంగీకరింపబడును. సెలెక్టు కమిటీవారు, ఆంధ్రదేశముం దంతటను పర్యటనము నలసి స్థలనిర్దేశము గా విం చు నప్పటికి, ఎంతయో ధనవ్యయ మగును. కనీస మొకసంవత్సరమయినను గడచి పోవును. ఈ లోపుగ ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము ఎదుగుబాడుగు లేక నిలిచియుండవలసి వచ్చును. ఇంకను తీసివేసిన తీసివేపవచ్చును. విశ్వవిద్యాలయము నిర్మింపబడినది, ఆంధ్రుల కెంతమాత్రము లాభకరము గాదు. సెలెక్టు కమిటీలో, అన్ని మండలములవారును జేరియున్నారు. వీరింద రును కలసి ఏకాభిప్రాయమునకు వచ్చుట సులభ సాధ్యము. ఇందు అనంతపుర మేమియు గనుపించదు. ఏకాభిప్రాయము గుదురుటకు గల అవకాశము లన్నియు నిదివరకు త్రోసివేయబడెను. ఈ మారయినను, సెలెక్టు కమిటీవారు ఎక్కడు దూర దృష్టితో మెలగి, ఏకీభావముజూపి, త్వరలో అనుకూలనిర్ణయము గావింప గోరెదము. ఇంకను స్థలములతగాదా పెరుగుట, ఏప్రాంతమువారికిని లాభకరముగాదని గ్రహించుట మేలు.

అభిశంసనము

మద్రాసు శాసనసభ్యులపై ప్రతిపాదించదలచిన అభిశంసనతీర్మానమువలన, ఇప్పుడెట్టిప్రయోజనము లేదను నభిప్రాయము, బెంగాలు ప్రతినిధులలో ప్రబలియున్నటుల, ప్రీప్రెస్సువార్త చెలువుచున్నది. వీరి యభిప్రాయముతో నితరులుగూడ నేకీభవింపక మానరు. అభిశంసనతీర్మానము బంపిన పిమ్మట, కాంగ్రెసుపక్షమువారు జస్టిసుపక్షమువారితో కలసి మంత్రివర్గముపై విశ్వాసరాహిత్యము జూపుటకు ప్రయత్నించి విఫలమనోరథులయిరి. అట్టితరి, మరల వెరుకటి సంగతులను త్రవ్వుట కవసరము గనుపించదు. ఈదృష్టితో జూచిన, అఖిల భారత కాంగ్రెసుసభ నిపుడు జరుపుట కవసరము గనుపించదు. అయినను యీ సభ రేపటిదినము గూడుచుండుటచే, శాసనసభ్యుల భావికర్తవ్యము, అంతఃసభ్యము, నిర్మాణ కార్యక్రమాభివృద్ధి, కాంగ్రెసు పునర్నిర్మాణము మున్నగు విషయముల గూర్చి లెన్స గ యోచించి, రాబోవు మదరాసు కాంగ్రెసుసభకు మార్గము జూపవచ్చును. ప్రస్తుతపరిస్థితులు నిరుత్సాహకారణ మగుచున్నను, సరియగుదారుల నడుపుచో ప్రజలు స్వాతంత్ర్యసంపాదనకు తోడ్పడుదురనుటకు నిదర్శనము లక్కడక్కడ పొడగట్టుచున్నవి. నాయకులయుపేక్షయే ప్రస్తుతమస్థితికి కారణమని తేలుచున్నది. సాంఘికవైషమ్యములు తాత్కాలికములని ఎంచవచ్చును. నూతనసంస్కరణముల నొసగుటకు సమయ మానన్న మగుతరి ఇట్టిచిహ్నములు పొడగట్టుట మామూలయినది. త్వరలో నివి దొలగిపోక మానవు కాంగ్రెసు సంచలనము త్వరితగతిని నడుచుచో, ప్రజలలోమరలనూతనోత్సాహముప్రబలకమానదు. ఈమారయినను కాంగ్రెసు మహాసభ శాశ్వతస్థలదాయక మగు మార్గముల నన్నేపించి, వానినిగూర్చి యధిక శ్రద్ధ వహించినగాని ప్రయోజనముండదు. తాత్కాలికోత్సాహముకొరకు విశేష ప్రయోజనమును మరచుట దూరదృష్టిగాని వివేకముగాని గాజాలదు.

కార్యదీక్ష

బెంగాలు బ్యూరోయింగ్ విమర్శకేయనాయు నని మొన్నటిదినము పత్రికాచిత్రముల సభలు జరిగెను. దేశాభిప్రాయ మీ తీరున వెలువడినను, కేవలసభలవలనను తీర్మానములవలనను మాత్రమే ప్రయోజనము గలుగదు. కాంగ్రహముల వెలుపల నున్నవారు స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు దీక్షతో బనిచేయుచుండుచో, నిర్బంధితులు కాంగ్రహనిర్బంధములను సంతసముతో భరింతురని, సత్యేంద్రచంద్రమిత్రగారు కలకత్తాసభలో నుడివిన విషయము చాల ముఖ్యమయినది. సుభాషచంద్రబోసుగారితో గలిసి తాము కాంగ్రెసుప్రచారము సలిపెదమని, సత్యేంద్రచంద్రమిత్రగారు నుడివిరి. వీరివలెనే, ఇతరులుగూడ కాంగ్రెసు కార్యక్రమనిర్వహణమునకు బూనుచో, అచిరకాలములో స్వరాజ్యసిద్ధియు, నిర్బంధితుల విమోచనమును చేకూరకమానవు. విదేశవస్త్రముల నయినను సంపూర్ణముగ బహిష్కరింపవలెనని, గాంధీమహాత్ముడు సందేశ ముపెను. భారతీయులకార్యదీక్షపైననే, భావిఫల మాధారపడియుండును. స్వశక్తి పెరుగనంతకాలము, ప్రజల మొరల పట్ల ఇంగ్లండు ఉపేక్ష వహించుచునే యుండును. వారి కోర్కెలను తృప్తికరించుచునేయుండును.

జంతరక్షణము

జంతరక్షణముగూర్చి యోచించుట కేర్పడిన అంతర్జాతీయమహాసభ తుదకు పోరాటములకు తావిచ్చెను. ఇటలీ ఫాసిస్టులు భిన్నభావము గనుపఱచి, సభనుండి లేచిపోయిరి. వేరొక సభను జరిపెద మని బెదరించిరి. వ్యవభముల పోరాటపుపందెముల నాపివేయవలయునని ప్రతిపాదించిన తీర్మానము గూడ వివాదమున కెడమిచ్చెను. వీనిని సమర్థించువారు బయలుదేరిరి. స్పెయిరు మున్నగు దేశములలో జరిగెడి ఎద్దులపోరాటములు మిగుల క్రూరములని, వర్ణింపబడుచుండును. అయినను ఇట్టి క్రూరవిరోధములను మానుకొనుటకు, పాశ్చాత్యులు సంసిద్ధము గాకుండనుండువరకు, జంతరక్షణకును భూతదయకును తావుండజాలదు.

మహాత్ముని పర్యటనము

పోరనూరులో స్వాగతము

ఓట్టపాలెమునుండి కల్లికోటకు వెళ్లుట మెయిలులో 28 వ తేదీ ఉదయమున 3 గంటలకు మహాత్ముడు మున్నగు వరు పోరనూరు చేరిరి. టైలుస్టేషనులో స్థానికాచారమువద్ద ఉలవనాడు తాలూకాబోర్డువారును స్థానిక గాయకులును స్వాగతముసంగి పుష్పహారములను సమర్పించి రెండవచక్కనున్న స్థానికాచారమునకు తీసికొని వెళ్లిరి. అచట సన్మానపత్రమును సమర్పించిరి.

తిరువూరునుండి 28-వ తేదీ ఉదయమునకు మహాత్ముడు మున్నగువారు ఓట్టపాలెము చేరిరి. అచట మహాత్ముడు బహిరంగసభలోను విద్యార్థులసభలోను ఉపన్యసించెను.

(ఆ. ప్రె.)

చిలాస్వరము, ఆక్టోబరు 26—చిలాసపురమునకు కట్టి నుండి వచ్చుచున్న పానెంజరు బండి పూర్తిగ పట్టాల తప్పెను. ఎవరను గాయపడలేదు.

(ప్రీ ప్రెసు)

కోమిల్లా, ఆక్టోబరు 26—అభయలక్ష్మి కొట్లాటల కేసు నేను విచారణ ప్రారంభమైనది గాని 15 వ నవంబరునకు వాయిదా నేయబడినది.

(ప్రీ ప్రెసు)

విదేశవార్తలు

దక్షిణ ఆఫ్రికా పతాకము

రాజీ కుమారులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతరి)

కేపుటౌన్, అక్టోబరు 25:—రాజీ కుమారులు, దక్షిణ ఆఫ్రికా పతాకమునకు పతాకమునుగూర్చి రాజీకృష్ణకానిరి. పరిస్థితులుగాలసిన విషయములన్నిటినిగూర్చి పూర్తిగా ఒడంబడిక జరిగినది. ఇందు దక్షిణ ఆఫ్రికా యూనియను కాన్ఫరెన్స్లో పాల్గొనుటకు, ప్రకటించెదరు. యూనియను పతాకములో యూనియను బాహుగుడ జేర్చవలెను. బ్రిటిషు కాన్ఫెడరేషనుబాహుతో యూనియను గుడ కలిపియున్న దనుటకు నిర్ణయముగా యూనియనుబాహుపతాక ముండవలెనని యూనియనురాష్ట్రముల రాజధానులయందును విదేశములందు కేపుటౌన్యందును ప్రభుత్వభవనములయందును బాతీయ పతాకముతో యూనియను బాహుగుడ ఎగురవలెననియు ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించు ఇతరచోట్లగుడ ఎగురవలెనను సంగతులగుడ దెలియజేసెదరు. దేశీయపతాకము మూడు గీతలు ఆద్యముగా గర్వింపఁబడెను. దెల్పును యానుగాను సూచించిన నమూనాతో నుండవలెను.

హార్మిజాగుగారి ప్రకటనము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతరి)

దక్షిణ ఆఫ్రికా పార్లమెంటులో పతాకమునుగూర్చి హార్మిజాగుగారు చెప్పిరి. ఇదిగతము, శంతిమాలముగ బంపిన విషయములను కరల ఏకతృప్తికలిగి. బాతీయపతాకము దక్షిణ ఆఫ్రికా యూనియను ప్రభుత్వము స్వతంత్ర దొనినియనుగ (రాజ్యముగ) యుండునని చెప్పెను. ఇవిచిట దక్షిణ ఆఫ్రికాలోయున్న అందరిని సఖ్యపరచుదులయే తనయుడైకొనునని. సామ్రాజ్యసభలో చేసిన ఘనకార్య మిచేయనిరి. ద్వారకు మాల నుగారిసూచనకంటె ఈ విధానము శాశ్వతముగ గౌరవమును కాంతిని సమకూర్చునని స్పష్టముగా నాకొనిరి. యూనియను దినోత్సవమునాడు ఈ పతాకమును అనుబంధపుటకు ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించిరి.

డచ్చివెను నికుడు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతరి)

బువైన అక్టోబరు 25:—బంద్రాపానుండి డచ్చివెను నికుడు బువైనవచ్చెను. ఉదయము 10 గంటలకు బద్దానుకు బయలుదేరెను.

రుమేనియాలో తీవ్రమగు

రాజకీయ కిష్టపరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతరి)

బెర్లిన్, అక్టోబరు 27:—రుమేనియాలో రాజకీయ పరిస్థితులు తీవ్రమగు కిష్టపరిస్థితులుగానున్నది. బెర్లిన్ వార్తలు దెలుపుచున్నవి. బుకారెస్టులో ప్రత్యక్షముగ ఉత్తరప్రత్యుత్తరములకు తేడాపరిస్థితులుగాలసిన బయటపడెను. కరోలు రాకొమరునుండి ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను గొంపోవుచున్న ప్రాంతములయందు హత్యలెక్కుగా అనునది రుమేనియా ప్రభుత్వమువారు ఆశ్చర్యపడుటచే వ్యవహారము మరింతకష్టముగ ఏర్పడినది. కరోలు రాకొమరుని రాజుగజేయు యోధ్యమునును ఎంతమాత్రము సాగదీయకుండు జేసెదమని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. అర్థవ్యవస్థను పరిశీలింపెదరు. రాజ్యమున కుపద్రవమును దెచ్చి తెల్పు చుండునను నేరమునుమోపిరి. రుమేనియా విప్లవమునందున్నదని నాయకులు ప్రకటించిరి.

అనుబాగు రాష్ట్రమున బందలలు మేకేజరు, మిచ్చెలు గారిని దొంగలు కార్యక్రమము వారిచేగర 500 పానులు దిసినిని వలలరని హామింగ్స్ వార్తలు దెలుపుచున్నవి.

'మపల్లా' నాక వేలుటచేముని గెను

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతరి)

లండన్, అక్టోబరు 27:—మపల్లా నాక వేలుటచే మునిగెను. 707 మంది పోయినది అంచనాజేసిరి.

రెడ్ యువ ద్రవము

ఆధునిక నాగరకమును నాశన మొనర్చుట

బర్మింగ్ హామరాజుగారు

లండన్, అక్టోబరు 22:—రెడ్ యువ ద్రవము మంగోలియా సామ్రాజ్యములో వ్యాపించుచున్నంతవరకు ఇండియాలో భూమిసమస్తము పరిస్థితులు కావు. రెడ్ యువ ద్రవముగా అనునది నాగరకమును నాశనముజేయుట. రెడ్ యువ ద్రవము ప్రాచ్యదేశమునుండి పాశ్చాత్యదేశమునుండి తిరుగుటకు ఇండియా ప్రధానమార్గము. అందుచే నాగరకమును గొప్పతీరునకు ఈ యువ ద్రవమును బ్రిటిషు రాజకీయవేత్తలు ఎదుర్కొనుటకు దృష్టివంతము కేంద్రీకరణముజేసెదమని, చాలకాలమువరకు ఇండియా సముద్ర వ్యాపారమునకు రక్షణ కావలసియున్నది. బ్రిటిషు నాకావ్యాధివ్యాధికి ఇండియా ఎంతయు తోడ్పడునని అంగీకరించు, భారతీయులు గ్రహించవలెను అని బర్మింగ్ హామరాజుగారు ప్రకటించిరి.

వత్రికావ్యాధి

లండన్, అక్టోబరు 24:—దేశీ మెయింపుత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:—బ్రిటిషు ప్రభుత్వముచే నాయవ్యసరికాదుల తెలు తిరుగుటకు పురిగొల్పవలెనని సూచించు లెంతయో ప్రయత్నించుచున్నది. ఆఫ్రికాలో ప్రచారమును సాగించుచున్నది. ఇండియాలో బ్రిటిషు సాయధ సైన్యమును తగ్గింపరాదని బర్మింగ్ హామరాజుగారు రాయుచున్నది.

కాన్స్టెంట్ సముద్రములో చేపలనుబట్టు విషయమై పేరిషియా పార్లమెంటువారు తీర్మానించిరి.

బెర్లిన్ గమలపనిగాండ్రకు అకిగిరెట్లు ఎక్కువజీతము లను యజమాను లీకునలెనని కాన్స్టెంట్ ప్రకటించెను. సోమవారమునుండి పనిలో పనివాండు ప్రకటించెదరు. బర్లండులో శ్రామదాయము 2డెనుచున్న రోగ్ క్యాథలిక్ మతాచార్యుడు కార్డినలు ఒడవలుగాను చూపిరి.

రిప్పల తెగవారి ఆగడము

ఒక బ్రహ్మతై ఆందులోనున్న కొందరు ఆమెరికనులు ట్యూనిసుకు తూర్పుగ ముకాలో ఒకచోట ఆగగా రిప్పల తెగవారు రిప్పలు అనాకను బట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించ ఆమెరికనులు పండ్లతో వారిని బారద్రోలిరి. ఈలోపుగ సహాయముగ వచ్చిన మోటికుచే నాకాసంఘమువారు వీరిని గొంపోయిరి.

గుట్టమునుండి పడుట

లండన్, అక్టోబరు 28:—సర్ విలియం క్రాఫ్ట కరీగారి భార్య గుట్టమునుండి పడినది. గుట్టము మీదనుండిపోయెను. వృద్ధభాగ్యండును ఎముక విరిగిపోయినది. ఒసిలినది. వైద్యాలయమునకు చికిత్సార్థమేగెను. నెమ్మదియగుచున్నది.

1925 బ్రిటన్ క్రయమున కార్యక్రమమున జేర్చబడిన డెకమెన్ నాక రెండవది. 8 యంగళముల యట్టుకొలత గల ఫిరంగు లనుగృహింపినది. దానినిగూడ జలప్రవేశము గావించిరి.

నాలుగు బ్రిటిషు నౌకావిమానములు

లండన్, అక్టోబరు 25:—నాలుగు బ్రిటిషు నౌకావిమానములు బ్రిడ్జి జేరినవట.

మ్యూయోగ్రనుండి లివర్పులుకు ప్రవచనంతము తిరిగి వచ్చిన మేరీ ఆను మొదటిని దిసికువచ్చిరి మూడువారములక్రిందట కానలసినతిండి తిన్నెను. మరల కొంతకాలమువరకును తిండి ఆక్కరలేదు.

మ్యూజా ప్రభుత్వమువారు తనవిధానమును సాధించినచో పంపదార భరమును, గ్రేటు బ్రిటనుకుగూడ సంతకమేర్పడును.

ప్రపంచములో అన్ని టికంటె

గొప్ప విమానము

ప్రయాణికుల నిమిత్తము

దక్షిణ ఆఫ్రికా 24:—పరమాణిమలను గొంపోవు విమానమును ప్రపంచములో అన్ని టికంటె పెద్దదానిని నైమానిక మర్రివృక్షమువారి పరిశోధన సంఘమున త్వరలో పరీక్షించెదరు. విమాన సుంతయు రేడియో జేయబడినది. 2100 గుట్టలకు క్లిగిగర్చుచున్నది. పూర్తిగానింపినచో 20 టన్నుల బరువును గర్చియుండును.

సామ్రాజ్య యుద్ధములములు

మేల్కోర్, అక్టోబరు 24:—సామ్రాజ్య యుద్ధములము 8000 పానులున్నది. ఇంగులో నూటికి 88 చొప్పున గ్రేటు బ్రిటన్ ఇచ్చుటకును దొనినియనులు 12 ఇచ్చుటకును ఇష్టపడుచున్నారు. ఆవిషయమును సరిపుచ్చుటకు లండన్ బ్యాంకరు మెల్కోర్లనువచ్చి బ్రూసుగారిలోను ఇతర బ్యాంకర్లలోను మాట్లాడుటకు ప్రయత్నించుచున్నది.

డెడ్వోనున్న గోసాసంపదకు ఉపయోగకరముగ వినియోగించుకొనుటకు బ్రిటిషు వర్తకసంఘమువారికి కంట్రాక్టువచ్చిని ఒకడే తెచ్చుచున్నది. ఎడతెగని సోలాప్(మోరము) సప్లయియున్నది. సామ్రాజ్యసాయన పారిశ్రామిక సంఘముక కీసంఘము ఒక శాఖగానున్నది. కంట్రాక్టు ఇంకా సంతకము కాలేదు. స్వీట్స్ ప్రభుత్వము వారు కంట్రాక్టువచ్చినట్లు ప్రకటించిరి. డెడ్వో నిరంతరము సప్లయియును మోరమున్నది. మరికరలకాయ లెన్నియోగలవట.

ఫ్రెంచి ప్రభుత్వమువారు - ఉచితమాధ్యమికవిద్య

మాధ్యమికవిద్యను ఉచితముగ గలపుటకు క్రొత్త ఏర్పాటును దెలిపిరి. ప్రస్తుతము దప్పిచ్చిన పిల్లలనే మాధ్యమిక పాఠశాలలందు జేర్చుకొనుచున్నారు. తీరములా ఎక్కువ. వీరల పిల్లలు ఇచ్చుకొనలేరు.

తెలిదండ్రులు లేనివారలకు నాకా సైనిక దళాధికారుల పిల్లలకు మాత్రముచితముగ విద్య జేప్పవచ్చు ననిరి. క్రొత్త పద్ధతి నెట్లు అమలుజరిపెదరో తెలియదు.

క్షయరోగవ్యాధిగ్రస్తులు ప్రత్యేకముగ పరంకుటలు గది యుండుటకును, పిల్లలు వేరుగా నుండుటకును ఏర్పాటు జేయు సధికారము ఆరోగ్యాధికారికి నుండవలెనని డాక్టరు రాబర్టు పోగ్గు (గ్లాస్టో) గారు సూచించుచున్నారు. ఆస్పత్రినుండి రోగలకు ఇంటికి బంపునపుడు వారిని ప్రత్యేకముగ ఇండ్లలో గదులున్నగాని పంపుటకు మీలేదని యుత్తరపు జేజుగోరుచున్నారు. కాని ఇది ఎంతవరకు న్యాయమో తెలియదు. కాని అధికారోత్పత్తి వాటిని చెలుపవలెను.

ఒలింపియా మోటారు ప్రదర్శనము

దక్షిణ ఆఫ్రికా 24:—275000 మంది ప్రదర్శనమునకు వచ్చిరి. ఇంతపూర్వముకంటె బండ్లను కొనువారు ఎక్కువగా వచ్చిరట. 90000 మందికి పని లేకయున్నవారికి పని గల్గెనట. విదేశములనుండి తయారగు మోటారుబండ్లనుగూడ గిరాకీ తగిలెనట. బ్రిటనులో ఇంకొక 200000 మోటారుబండ్లు క్రొత్తగా తక్కువవరకు తయారగునట. మోటారు ప్రయాణము ఎక్కువగుటచే 200000 పానుల పన్ను వచ్చునట.

నెహలూగారు

క్లిష్టండునుండి పండిత మోతిలాలు నెహలూగారు 22-వ తేది లండన్ జేరిరి.

సిలోనులో బ్రిటిషువారు సరియైనవారు లేరు

లండన్, అక్టోబరు 23:—సిలోను స్వీపములో సరియైన బ్రిటిషువృత్తులు లేరు. ఫిలికాస్ట్రము, పర్వేపని, సివిలు ఇంజనీరింగు మొదలగు పనుల కచ్చు ఎంతయో అవకాశమున్నది. బ్రిటిషు అధినేతములలో ఉత్సాహపూరితులగు యువకులకు ఎంతయో అవకాశమున్నది. కాని తగినవారు గానలేరు. మహాద్విరసంబుగ మునువారు భాలనుట్టుకు బాగానే యున్నారు. అధినేతములలో మనకు కొన్ని బాధ్యత లున్నవి. మన యువకులను విదేశములకు బోవుచుటకు జేయవలెను. సిలోనులో మర్యాద యోగ్యత గల కంట్రాక్టు ఇంజనీర్లకు మంచి అవకాశమున్నదని ఫోర్బస్ క్యాంబెలుగా రనిరి.

ఈ జిల్లా ప్రధానామాయుడు లండను కేగుట

రంగు, ఆక్టోబరు 24:—సర్వత్రా ప్రధానామాయుడు ఈవారము లండనుకేగి చాంబర్లలో అన్ని సంగతులను మాట్లాడునట్లు.

యూరప్ లో మడిసిన యోధుల జాపకార్థము స్థానిక చిహ్నము నొకదానిని నెయింటు మారిన్ దేవళమున నెల కొల్పిరి.

క్రొత్తమోస్తరు ఫోర్డు మోటారుబండి: గంటకు 50, 60 మైళ్లు పోవు క్రొత్తమోస్తరు మోటారుబండిని ఫోర్డు మోటారు కంపెనీవారు తయారుచేసిరి. ప్రాతదానితో ఏమి పోలిక లేదు. అప్పుడే 275000 బండ్లను ఆర్డరులు వచ్చినవి. రోజు 1 కి 11000 బండ్లను తయారుచేయ సమర్థురట. రెడ్ రోజు వైమానికులు బ్రిష్ లీకి బయలుదేరిరి 24-వ తేదీన.

కుప్రసిద్ధమగు నాసన్ జమును ప్యారిసునగలవర్తకునకు వెట్టుమిస్టరు ప్రభువు విక్రయించెను.

కెనానోల్ వర్ష పాతముచేతను మార్కెట్ స్థితి చాలకాలము సోకకపోవుటచేతను మున్వ్యంగమువచ్చి అగ్రీకనలు చాలమంది చనిపోయిరి.

వివిధజాతుల స్నేహము

వివిధజాతులకు స్నేహమేర్పడవలెనన్న ఒకరినొకరు విశ్వసించుట, మైత్రితో మొలకలు ఆవశ్యకము. అవి ఇప్పుడు అభివృద్ధిగాంచుచున్నవి గాన మంచిభావము లేర్పడగలవు. స్నేహముతో గూడుకొన్న చర్చలతోను సాహసముతోను మైత్రిని సాధింపవచ్చును. అపవరమునపుడు మార్పులను గావించుకొన వలె నని బక్సె-హెడ్ ప్రభువనెను.

ఇటలీలో పోలీసు ఘోరములు

లండన్, ఆక్టోబరు 6:—రాత్రి పదిగంటలైన తరువాత పీఠులలో ఎవరును పోగూడదు, మైలానులో పోలీసు వారు అపహరణమును. పోలీసు స్టేషనుకు దీసుకపోయి వారిని పరీక్షించవచ్చును. ప్రజలు తమ కోపమును వెలుపుచున్నను ప్యాసిస్టుపాలకులు మానలేదు.

వ్యాధిగ్రస్తుని ఒకడును తొందరగా గొంపోవలెనని చెప్పి ఆతనిని పీఠిలో ఆపివేసి పోలీసు స్టేషనుకు గొంపోయిరి. రాత్రి అంతయు అచటనే యుండిరి. మరునాడు దుదయమున పోలీసువారు-క్షమాపణ జెప్పినపిదప ఆతడు వచ్చివేసెను.

అవస్థగములోనే భార్యార్థరలు నాటకమునకుబోయి అంతయు పూర్తియైనపిదప ఇంటికి బోవుటకు మోటారు బండిపై భర్త భార్యను పీఠిలో నుంచుమని చెప్పిపోవ పోలీసువా రామను బట్టుకుపోయిరి. భర్త తిరిగి వచ్చి చూచుసరికి ఆమె అక్కడలేదు. మరునాడుదయమున స్టేషనునుండి ఆమె యిట్లులేరెను. తమవెంట తమనిని గుర్తించు కాగితమును బెట్టుకొన్నను పీఠులందు బోవుటకు విలులేదు.

తండ్రి కన్నబిడ్డను బంపుట

బిడ్డబాధను జూడలేక

లండన్, ఆక్టోబరు 28:—అల్పవృద్ధుడైన అనువాడు భార్య కార్యకర్తయినవారు. నాలుగేండ్లమాత్రమే బాధను జూడలేక నిటితొట్టిలో వేసినవెను. ఇల్లంతట కుయర్గముచే చనిపోయెను. పిల్లకుగూడ ఆరోగ్యమే సోకెను. ముఖముమీద మాంసము క్రుళ్లి పోవుచుండు బయలుదేరెను. రాత్రి అంతయు కూర్చుని ఆపిల్లకు ఉపచారము చేయుచుండెను. దానిబాధను జూడలేక నిట్లొట్టిలో పడవేసెనట. అబిడ్డ చనిపోయెను. బిడ్డను చంపినందులకు ఆతనిమీద నేరమును మోపిరి. కాని నిర్దోషియని నేరమును త్రోసివేసిరి. పిల్లయందు సాహసభూతితోను దయతోనే ఆపిల్ల బాధను జూడలేక జంపెననిరి. దురుద్దేశ్యములేదనిరి. వైద్యులు గూడ అబిడ్డను ఆతడు జంపవచ్చును, జీవించునది గాదనిరి.

ఒడిస్సాలో సోవియటు స్వామిసానమున ఇంకర్తను అను ఈజిప్టురాగమోడలో ఇద్దరు ఉద్యోగులను ఒకనానిని బంపినందులకు ఇద్దరు నావికులను 18 నెలలు ఒకనికి 6 నెలలు శిక్షను విధించిరి.

వాతావరణస్థితి

1927 నంబి అక్టోబరునెల 27-వ తేదీ గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో ఆర్ద్రత	గత 24 గంటలలో ఆర్ద్రత	గత 24 గంటలలో ఆర్ద్రత	గత 24 గంటలలో ఆర్ద్రత	గత 24 గంటలలో ఆర్ద్రత
గోపాలపురం	91.5	72.8	...	4.68	— 2.41
విశాఖపట్నం	87.9	75.1	...	1.26	— 4.56
కాకినాడ	17.5	72.5	...	2.59	— 3.99
మచిలీపట్నం	88.8	75.0	...	4.44	— 1.96
కర్నూలు	91.7	78.1	...	1.59	— 1.67
బళ్లారి	91.8	71.2	...	1.03	— 2.42
అనంతపురం	...	...	...	1.46	— 1.41
కడప	95.7	75.8	...	3.95	+ 0.88
నెల్లూరు	81.8	72.5	0.42	2.09	— 4.82
మద్రాసు	81.9	74.0	0.46	2.46	— 6.89
కడపూరు	87.8	75.8	0.05	2.80	— 6.89
సీలము	93.9	72.8	...	1.08	— 4.95
కోయంబూరు	83.5	71.8	...	1.96	— 3.58
తిరుమనాపల్లి	83.5	73.9	0.08	3.49	— 2.66
నాగపట్నం	87.8	75.2	1.82	3.45	— 4.67
మధుర	93.1	77.8	...	1.15	— 4.93
పాంబన్	84.8	75.9	0.64	4.26	— 3.19
తిరునల్వేలి	...	...	...	5.04	— 0.89
తిరువేండ్రము	84.1	74.6	0.78	1.95	— 7.18
కొచ్చిన్	85.1	76.0	0.04	2.92	— 8.53
కాలికట్టు	92.5	76.6	...	1.52	— 7.72
మంగళూరు	88.7	75.1	0.01	3.75	— 2.96
బెంగళూరు	85.9	65.0	...	0.41	— 4.93
మెరకూర	79.6	68.5	...	2.74	— 5.00
కొడైకనాల్	62.5	50.4	0.03	2.48	— 6.15

సర్కారులు:— కాకినాడలో మేఘములు పలచగా వచ్చువి. గోపాలపురంలో పగటివేడిమి 5 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్టర్:— బళ్లారిలో 3, కడపలో 5 1/2 డిగ్రీలు పగటి వేడిమి ఎక్కువ. కడపలో 3 1/2, కర్నూలులో 4 డిగ్రీలు రాత్రి వేడిమి ఎక్కువ.

కర్నూటకము:— మద్రాసులో 0.48" నెల్లూరులో 0.42" వర్షించెను. కడపలో చినుకులుపడెను. మేఘములు విస్తారముగా వచ్చువి. మద్రాసులో 5, నెల్లూరులో 7 డిగ్రీలు పగటివేడిమి తక్కువ.

వ. వ. నారాయణ అయ్యరు,

సహాయ వాయవరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

నాగపూర్ వైసీరు ఇన్సూరెన్సు

కంపెనీ, లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీసు-నాగపూర్ సిటీ

మేనేజింగు డైరెక్టరు:—రాధేపి.యమ్ వామ్ మొదట వాల్టర్ యేషన్ లోనే బోనస్ ఇన్వర్సిగిరి.

సెంట్రల్ పరగణాలలోను పీఠాల్ ప్రాంతములలోను అభివృద్ధిలో నున్న ఇండియా భీమాకంపెనీ.

మద్రాసు రాజధానియందుండుటచే, వై.బి.ఎం.రాజ్యము నందును ప్రతిజిల్లాను చురుకైనట్టియు సామర్థ్యము గలిగినట్టియు ఏజెంట్లు కావలెను.

Apply to:—

The Sujeeva & Co.

Chief Agent, Mount Road, Madras

మహాత్ముని

డిలివయనము

అత్యవసరముగ వైస్రాయిగా రాష్ట్రానించుట

మొంగళూరు, అక్టో 27:—మహాత్మాగాంధీగారికి వైస్రాయిగారివద్దనుండి అత్యవసరముగా ఆహ్వానము వచ్చినట్లుగా ధిగ తెలియుచున్నది. డిల్లీలో వనంబరు 2 న తేదీన ఆతిథి ప్రాముఖ్యమును విషయములచర్చించుటకై రావలసినదిగ వైస్రాయి గారు కోరియుండిరి.

గాంధీగారు "జే.ఎ.టి." అనుస్థానముపై మొంగళూరు నుండి సరాసరి బొంబాయికి నేడు దయము పయనమయిరి. 30 వ తేదీన అటనుండి డిల్లీకి బోయెదరు.

డిల్లీనుండి వెంటనే మహాత్ముడు దక్షిణదేశమునకు తిరిగి వచ్చి సేంహళమునకు బోయెదరు బహుశః నవంబరు 8-వ 14 తేదీల మధ్యస్థిలోను చేరెదరు సరియగు తేదీ త్వరలో ప్రకటించబడును.

చర్చింపదగు విషయ మత్వంత ప్రాముఖ్యముయినదియు, అవసరమయినదియుగావున్నచో గాంధీగారి ప్రస్తుత అస్వస్థత సీతీయందు వారిసంచారక్రమమును మార్చుకొని యంతమారము రమ్మనకపోయియుండును అని వైస్రాయిగారు ఆహ్వానమునందు తెలిపినట్లు తెలియించుచు ఇంతకుముందే వైస్రాయిగారి సందర్శనము విషయమై యింకేది వివరములను తెలుపలేదు.

గాంధీగారు ఆరోగ్యముగనే యున్నారని, వారివెంట వారి సతీయు గంగాధరరావుదేశపాండ్యగారును, కాకానా-హేమ కల్యాణురంగురూను బోవుచున్నారు. వారి స్త్రీయరు శనివారం ఉదయం బొంబాయి చేరును.

సి రాజగోపాలాచారిగారు గాంధీగారితో మొంగళూరు వరకు వచ్చియుండిరి తేపు తిరుచంగూడు బోయెదరు.

(శ్రీ వెను)

అ. భా. కాంగ్రెసు సంఘసభ

ముఖ్యమగు విషయములు చర్చింపబడును

కలకత్తా, అక్టో 26:—అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ సభయందు స్వరాజ్యపక్షముపై నిరసనతీర్మానము చర్చించి లాభములేదని సభాసమావేశమునకు కారకులైన వంగరాష్ట్ర సభ్యులు తలంచుచున్నారు. బ్రిటిషు సమైక్యహింసాగ్రము, రాయలు కమిషను, కాంగ్రెసు నిర్వాహవిధానము మున్నగు ముఖ్యవిషయములు చర్చకు రావచ్చునని తెలియుచున్నది.

(శ్రీ వెను)

వైస్రాయిగారి ఆహ్వానములు

కలకత్తా, అక్టో 28:—డిల్లీలో వైస్రాయిగారిని సందర్శింప మాలానా ఆబ్దుల్ కలాము ఆజుగుగుగూడ ఆహ్వానింపబడినట్లు తెలియుచున్నది.

శ్రీనివాసయ్యంగారిని పిలిచినచో వైస్రాయిగారిని సందర్శించుటకు అంగీకరింతురా లేదా యని వారిమిత్రులు కొందరిని అడిగినట్లు తెలియుచున్నది. (శ్రీ వెను)

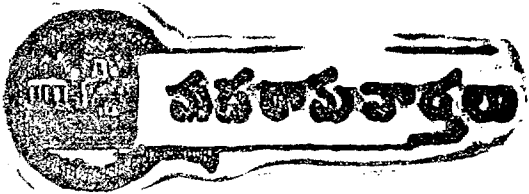
WANTED.

Big House or Bungalow in good locality in Madras. Apply at once stating dimensions of rooms, accomodation and lowest monthly rent to C/o Andhra Patrika, Box No. 212 Madras.

గాంధీ దైవజ్ఞుడు

భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలపై జనులు వ్రాయుటకు రూ 1-0-0. ప్రశ్నతీ. ప్రశ్నకు 0-4-0 అవును. ప్రశ్నవ్రాయు కాలమును తెలుపవలెను. సర్వకార్యములయందును జయము పొందుట "జయవశీకరణి" తాయతు 1 కి రూ 2-0-0. వి. పి. ఖర్చులు. 0.4-0. 2588

కే. వి. శకకోపాచార్యులు తిరు త్తణి, చిత్తూరుజిల్లా

ట్రాంప్ నీజను టిక్కెట్టు:—ట్రాంప్ నీజను టిక్కెట్టును ఏనుగుపాముల చౌర్యం విక్రయించుటకు మద్రాసు ట్రాంప్ కంపెనీవారు నిశ్చయించినట్లు తెలియుచున్నది.

విందు:—అక్టోబరు 29 తేదీ సాయంత్రం 5 గంటలకు ఎగూర్పు రైలుస్టేషనుకు ఎదురుగానున్న కిన్నెట్టలేను లోని “ఆరోగ్యనివాసు” నందు గౌ. సర్ మహమ్మదు హబీబుల్లాసాహెబు బహదూరుగారికి మద్రాసుప్రెస్ ఫోటోబ్యూరో ప్రాప్తయింపగా, సర్వోత్తరపుగా విందొసంగెదరు.

ఉచిత కాలక్షేపము:—శ్రీమన్ మంజోశీరావు భాగవతర్ (మద్రాసు)గారు “మార్గదాసు చిత్రము”నుగూర్చి చిత్రాద్రిపేట, స్వామినాయకమ్మగోడృమ్ 104 నెం.గల శ్రీ రంగదాస దాసగోష్ఠి భజనమందిరములో 20-10-27 ఆదివారం సాయంత్రం 4 గంటలకు కాలక్షేపము జరిపించెదరు.

మద్రాసు గవర్నరుగారి పర్యటనము:—డిశంబరు మొదటివారములో కృష్ణా, గుంటూరు, గోదావరి, విశాఖ పట్నం, జిల్లాలకు కల్గి బెజవాడ, గంటూరు, మచిలీపట్నం, రాజవండ్రి, కాకినాడ, వాల్తేరు, విశాఖపట్నం లను జూచి డిశంబరు 20 తేదీనాటికి వద్రాసుకు తిరిగివచ్చెదరు.

సత్యమూర్తిగారి ఉపన్యాసము:—21-10-27 సోమవారము, సాయంత్రం, 6 గంటలకు గోక్షేలు హాల్ లో గౌ. డాక్టరు సి. సుబ్బారాయుగారి యధ్యక్షతక్రింద జరుగుచున్న యం. వి. యే. సభలో సత్యమూర్తిగారు “రాజోపుస్వరాజ్యవిధానము, కొన్ని సమస్యలు” గూర్చి ఉపన్యాసించెదరు.

ఆరోగ్య ప్రచారక సంఘము, ఎగూర్పు:—28-10-1927 సాయంకాలం 6-15 గంటలకు విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో గౌ. భాను బహదూరు మహమ్మదు ఉన్యాస సాహెబు బహదూరుగారి యధ్యక్షతక్రింద జరుగు సభలో డాక్టరు మత్తులక్ష్మీరెడ్డిగారు “శిశువులకు, పిల్లలకు ఆహారమునిచ్చుట”ను గూర్చి మేజిస్ట్రేటు లాంతరుతో ఉపన్యాసము నిచ్చెదరు.

స్వధర్మప్రకాశిని:—కార్తీకమాసపు స్వధర్మప్రకాశిని కేరీనది. స్వధీవయము, బాల్యవివాహ నిషేధకాననము, చండీయగము, స్తోత్రరత్నావళి, స్త్రీవిద్యారత్న సూత్రములు కృష్ణాంధగణాచారములు దీనియందుగలవు. వార్షికపువందా రెండురూపాయలు. వలయువారలు మానేజరు, స్వధర్మప్రకాశిని, కీలుపాకు, మదరాసు ఆరి వ్రాసిన బహయగలరు.

సర్ మహమ్మదు హబీబుల్లాగారిరాక:—తేజోయందుము సర్ మహమ్మదు హబీబుల్లాగారు మద్రాసు వచ్చిరి. వారిని రైలుస్టేషనువద్ద కలిసికొనుటకు డి.బి. ఆరోగ్య స్వామి ముదలియారు డి.బి. నారాయణస్వామిరెడ్డి రా.బి. నరేశ్వరగార్లు జెల్లి వారిని పుష్పమాలాలంకృతుల గావించిరి.

గతరాత్రి ఆర్. కె. వణ్ణుగం చెట్టిగారు మద్రాసు విడిచి కోయంబతూరు వెళ్లిరి. తేజోయందుము సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు మద్రాసుకువచ్చిరి.

భార్యను అనుమానించి హత్యగావించుట:—జుర్రెటవునులోని మహర్షి మునిగిదిలో 3 నంబరు యింట నున్న రుద్రాచారియను నొక కమసాలి పనునారేడ్ల పిన్న వయస్కురాలగు తనభార్యయొక్క నడవడికకు కొంతకాలము నుండి అనుమానపడుచు, నేరీమధ్యాహ్నము తనభార్యను కడ్డీతో పొడిచివంపి వెంటనే ఎగూర్పునకు పోయి తనంతట తానే పోలీసు కమిషనరుగారికి లోబడెను. చంపబడిన స్త్రీయొక్క కలెబ్రము రక్తస్పృశావృతము నొందియుండి నేలమీద పడి యుండగా యిరువరూరూరూ కనుగొనిరి. శరణుడు పోలీసు వారి స్వాధీనములో నున్నాడు. హత్యనుగూర్చి పోలీసువారు విచారణ గావించుచున్నారు.

న్యాయస్థానవార్తలు —శ్రీకృష్ణ— బల్లారిన్యాయవాదివై కేసు

హైకోర్టువిచారణ

(న్యాయాధ్యక్షుడు, దేవదాసుగార్ల సమక్షమున)
బల్లారియందు ఫస్టు కేసు స్టేషను, బల్లారిలో చాల పలుకుబడిగలవాగును బల్లారి రిప్పర్ ప్రెస్, పంచదారమిల్లుల డైరెక్టరుల బోర్డు కిరీవరలో అధ్యక్షులును నైన శ్రీ కె. వెంకటరావుగారు అనువాదకర్తగా ఉత్తరువును నిలుపుటకుగాను నేడు హైకోర్టులో న్యాయాధ్యక్షుడు, జాక్సను గారల సమక్షమున సి. సాంబశివరావుగారు ఆపి కేసును దాఖలుజేసిరి.

కేసువివరము లేమనగా:-కె. వెంకటరావుగారు కంపెనీ మేరులలో అత్యధికభాగము తానే గైకొనెననియు, వడ్డీ చెల్లింపకుండ కంపెనీవెట్టు అంతయు వారికుటుంబమువారిచే అనుభవింపబడుచుండెననియు, అందుచే సదరు కంపెనీ మూసి వేయబడవలెనని కొందరు భాగస్వాములు (మేరు హోల్డరులు) పిటిషనుజెట్టిరి. 1922 సం॥ లో న్యాయమూర్తిగారి పిటిషనును తోసివేసిరి. ఈతీర్పుపై అపీలుజేయుగ న్యాయాధ్యక్షుడు, దేవదాసుగారు కంపెనీ మూసివేయవలెనని ఉత్తరువుజేసిరి. ఈతీర్పుపై ప్రీవీకౌన్సిలుకు అపీలుజేయుట కనుమతి కౌరబడెను. కాని అనుమతి హైకోర్టువారిచే నిరాకరింపబడెను. 2-12-1926 వ తేదీన కె. వెంకటరావుగారు మరి కొందరు భాగస్వాములను నక్రవర్తిగారి కౌన్సిలుకు అపీలు జేయుటకు ప్రత్యేక అనుమతిని బడసిరి.

ఈలోగ ఆఫీషియల్ లిక్విడేటరు కంపెనీ డైరెక్టరుల నలన తాను రాబట్టుకొనుట కధికార మొసంగబడిన రు. 14,000 లగు రాబట్టుకొనుటకు ఉత్తరువు అమలు జరుపుకొనుటకై దరఖాస్తుజెట్టెను.

వెంకటరావుగారిచే మూడు ఉత్తరువులు గావించబడెను. వారు ధనమును చెల్లింపనందున వారిపై తీరస్కారము నకుగాను చర్యగైకొనబడెను.

ఆఫీషియల్ లిక్విడేటరుచే ఉత్తరువు నమలు జరుపుటకు వాయిదా వేయవలసినదిగా గావించిన దరఖాస్తు ఆక్షేపించబడెను. న్యాయమూర్తులు ఉత్తరువు నమలు జరుపుటకు వాయిదా వేయుటకు దరఖాస్తును ఖర్చులతో సహా కొట్టివేసిరి. వెంకటరావుగారు ఆఫీషియల్ లిక్విడేటరుకు చెల్లింపవలసిన మొత్తమును చెల్లించితీరవలె ననియు ప్రీవీకౌన్సిలులో డిపాజిటునకు వినియోగించరాదనియు ఉత్తరువు జేసిరి.

సి. సాంబశివరావు బార్-ఎట్-లాగారు దరఖాస్తుదారు పక్షమునకు, బి. సోమయ్యగారు పిటిషనరుల తరపునకు, కస్తూరి శేషగిరిరావుగారు ఆఫీషియల్ లిక్విడేటరు పక్షమునకు వాదించిరి.

బల్లారి రిప్పర్ ప్రెస్ పంచదార మిల్లుల వ్యవహారము

ప్రధానన్యాయమూర్తి న్యాయమూర్తి

అనంత కృష్ణయ్యగార్ల ఎదుట

1922 లో బల్లారి రిప్పర్ ప్రెస్ పంచదార మిల్లులకంపెనీ నెత్తివేయుటకు న్యాయమూర్తి కుమారస్వామిశాస్త్రిగారి ఎదుట ఆర్డీ బెల్టాగొన అయ్యది నిరాకరించబడెను. దానిమీద 1924 లో న్యాయమూర్తి శ్రీనివాసయ్యగారి ఎదుట అపీలు జేసికొన కంపెనీ నెత్తివేయుట నుత్తరువు జేసిరి. ఆర్డీ కొట్టి వేసినపిదప అపీలు తీర్పుకుముందుగా కంపెనీలో భాగస్వాములు చాలమంది రాయచూరులో (నిజాంప్రభుత్వములోనున్న) ఈకంపెనీ తాలూకు మిల్లుల కే. రామచంద్ర కంపెనీకి కవులు కిచ్చెను. కంపెనీ ఎత్తివేయ వచ్చునని తీర్పు అయిన పిదప అపీలు లిక్విడేటరును నియమించిరి. ఈతరు రాయచూరు మిల్లుల తనకు స్వాధీనము జేయవలెనని వైన జేప్పిన రామచంద్రుని కుత్తరువు జేయవలెనని కొర్టువారిని గోర ఆప్రకారము ఉత్తరువు జేసిరి. దీనిపై అపీలుజేసిరి. ఇట్లు ఉత్తరువునియ రావనిరి. నైజాము ప్రభుత్వములోనున్న ఆస్తిని స్వాధీనము జేయించుటకు ఈన్యాయ

యస్థానమునకు అధికారముజేదనిరి. సి. రంగరామగారు వాదించిరి. నైజాంరాష్ట్రములోనున్నను, రామచంద్రుడు గూడ ప్రెస్ కంపెనీలో వాటాదాజీ గాబట్టి తన స్వాధీనములోనున్న ఆస్తిని యిండియాకంపెనీ ఆఫ్ 185 వ క్వేసు ప్రకారము అపీలు లిక్విడేటరును స్వాధీనము జేయవలెనని ఆతనిని ఉత్తరువు జేయవచ్చునని న్యాయమూర్తులు తీర్మానించిరి.

అపలు కంపెనీ ఎత్తివేయవలెనను ఆర్డీ పరిష్కారము గాకుండానున్నపుడు అట్లు రామచంద్రకంపెనీకి కవులిచ్చుట విరుద్ధమునియు అట్టికవులు చెల్లదనియు వాదించిరి.

అపీలు లిక్విడేటరు తరపున కస్తూరి శేషగిరిరావు గారు వాదించిరి.

చెంగల్పట్టు కుప్పరోగ చికిత్సాలయము.

మద్రాసు, అక్టోబరు 27:— ఈచికిత్సాలయపు కోసం లకిచ్చు ఆస్తులు తగ్గింపబడుటచే రోగులందరు ఆహార నిరసనము చెందు దినముల క్రిందట ప్రారంభించిరి. అన్నము తగ్గింపవచ్చు, కూరలు, నెయ్యి యెక్కువగా నిచ్చుటవలన రోగులకు క్షుధ అరోగ్యకరముగా నుండునను కారణముచేత వర్జనజనరలుగారు రోగిలకిచ్చు అన్నము యెక్కువ చేయుటకు ఆంగీకరించ లేదు రోగులలో నూరుమంది చికిత్సాలయమును విడిచి పెట్టినారు.

అరుంధతీయ కేంద్రసంఘము

అరుంధతీయ ఆదిద్రావిడుల సంఘభాసము

నిన్ను జాతీయుల యభివృద్ధికి కంటకుమలై తరతరములు నుండి వచ్చుచున్న సాంఘికదురాచారమైన హెచ్చుతక్కులను పెనుభూతము నంతరింపజేసి యాదిద్రావిడులు అరుంధతీయులు సంఘభాసమున మెలగుటకై పంచములన్న యేకాభిరుజేరి నవారైనను ఏకమాతృజాతితపోవరు లనుటకు తెలిసికొనుటకై అరుంధతీయ కేంద్రసంఘ పతనమందిరమునందు ప్రతి శుక్రవారమున జరుపుచున్న భగవత్పూజాభజనలందు రాజోపు శుక్రవారము (28-10-27) రాత్రి 8 గంటలకుపైగా కర్నాటికు గ్రామ కాపురస్తుడగు శ్రీయుత గోవిందస్వామి పిల్లగారిచే భగవంతునికి ప్రసాదములు వారి గృహమునందు పాకముచేయబడి పై సమాజభసనమునందు భగవంతునికి నైవేద్యము చేయబడునుగాన నగరములోని అరుంధతీయులును ఆదిద్రావిడులును పంచములును మాయభివృద్ధికై పాటుబడి సానుభూతి నగప అయిచున్న పెద్దలును విచ్చేసి మా భగవంతునికి నైవేద్యము జేయు ప్రసాదములను ఆరగించుటయే గాక పిటిసే యాదర్శముగా గొని యిదివరకువలెనే భగవత్పూజలు జరుపుచున్న సభలలోను భజనమందిరములలోను సోదర ఆదిద్రావిడులతో ఐకమత్యము గుదుర్చుకొనుటకై సర్వవిధముల ప్రయత్నించెదరు గాక యని సర్వశేవదయామయుడైన యా పరంధామునిపేరిట ప్రార్థించుచున్నాడ.

హెచ్. యం. జగన్నాథం

అరుంధతీయ కేంద్రసంఘము. అధ్యక్షుడు,

అరుంధతీయ సేవకసంఘము-చెరంబూరు

12-10-27 తేదీన జరిగిన సభలో “అరుంధతీ దేవికి” దేవాలయ మొకటి కట్టించుటకును అంగురు కావలయుద్రవ్యము చేకూర్చుటకు తగు ప్రయత్నములు చేయుటకును తీర్మానించబడినది.

కలకత్తా అక్టో 28:— సి. ఎఫ్. ఆంధ్రాసుగారు నేడుదయము కలకత్తా వచ్చిరి. ఒరిస్సాలో గృహముల పునరుద్ధరణము గూర్చి యిచ్చట సహాయసంఘము బన్నింటిని సందర్శింపనున్నారు.

వ్యాసమునకు బహుమానము

“బ్రిటిషుఇండియాలో గ్రామముల స్థానికస్వపరిపాలన” గూర్చి వ్రాసుబడు ఉత్తమవ్యాసమునకు రూ. 500 బహుమతి నొసంగెద మని కలకత్తాలోని వాణిజ్య సంఘవారు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

బారబాంకీలో 144 నెక్సును అమలులో పెట్టబడినది.

బొంబాయి అక్టోబరు 25 — నిన్న తెల్లవారుజామున పతానులుకొందరు సాయమునై పోలీసులను బెడరించి మార్కెరి హత్రును దోచుకొని పారిపోయిరి. ఆయుధములకు జడిసి, సభ్యముతో గుంపులుగ గూడ అందరును వెనుండి చూచుచుండిరి. (ప్రెస్)

ఆంధ్ర జాతీయకళాశాల

మహిళా విభాగము

1-7-1923 నుండి 30-6-1927 వరకు పాఠకసంఘ కార్యనివేదిక

(1) ఈ కళాశాలయొక్క కార్యనివేదికను 2 సంవత్సరముల కొక్కసారి ప్రకటించుచు ఇదివరలో ఆదారమైనది. కాని యింకనుండి దీనిని ప్రతిసంవత్సరమును దీపావళికి విరాళములు వసూలు చేయు సమయమున ప్రజలకు వెల్లడిచేయును ద్వేషించుచు. ఇట్లు సేయునపుడే ఈ కళాశాలపాఠశాలాధ్యక్షుడు నిరాదరకార్యనిర్వాహకుడును అగు స్వస్థియ కోపతైహనుముల రావుగారినిగూర్చి సంస్కరింపకండ నుంజూయు. అట్టి యుత్తమపురుషుని చూడరములే ఈ కళాశాల కార్యనిర్వాహకులను ప్రోత్సహించుచున్నవి మనదేశపుకోవ్వనికి గాను ఆయన సాపించిన సత్తను శాశ్వతముగ నిగ్రహించుటకు పాటుపడుటయే మా యుద్దేశము. ప్రజలు సేయుచున్న నిరంతర సహాయమునకు మేము కృతజ్ఞులము. ఇట్టి సేయుచు వారి సహాయమునకు తగిన యోగ్యతను దైవము ప్రసాదించుగాక యని కోరుచున్నాము.

(2) ఈ కళాశాలకు మాడున్న సంవత్సరములు ఈవరకు కార్యనిర్వాహకుడి పదవేసి జబ్బు చేసి నెలపుపుచ్చుకొనిన శ్రీ జేమూరి రామచంద్రరావు పంతులుగారు కడచిన దశంబులలో స్వర్ణపుత్రుని తెల్పుటకు చింతించుచున్నారు. అట్టివారిని గోల్పోవుటకు కళాశాల ఒక యభ్యుదయ ఖిత్తుని స్వార్థరహితసేవకుని గోల్పోయిన దనట నిష్కలయము. అట్టి కార్యనిర్వాహకుడు సామాన్యముగ దొరకుట దుర్లభము. ఆయన పని ప్రాత్యక్ష శాంతి యగునుగా! 1926 జూలై ప్రారంభదినము లందు శ్రీభోగరాజు పట్టాభిషేక రామయ్యగారి తాత్కాలిక కార్యనిర్వాహకులున్నారు. అటుపిమ్మట నే నీ కార్యనిర్వాహకునిగా నున్నాను. పాఠకులకు నీ కళాశాలయొక్క నిధికి యిప్పటికిని భోగరాజు పట్టాభిషేక రామయ్యగారి కార్యనిర్వాహకునిగా పనిచేయుచున్నాను. కానియు సభాతీర్థానము ననుసరించి లాభములేని కొన్ని భూములు అమ్మికయింప కేర్పాటు చేసితిమి. ఏలూరు తాలూకా కోణంగి గ్రామములోని భూమి కడచిన జూన్ మాసములో రు. 3,780 కు అమ్మికయితిమి. ఇదకు మొత్తము రు. 8000 గుడ్డపల్లెకు భూమి తనఖా బ్యాంకులో 7% చొప్పున బెంచెర్ల కొనుటకుపయోగించితిమి. మిగిలిన రొక్కమును ఆంధ్రబ్యాంకులో 8½% చొప్పున బెంచెర్ల కొనుటకుపయోగించితిమి. ఆలూరు ప్రావిడెంటు ఫండునుండి వచ్చిన ధర్మాదాయము రు. 8,00 ను పానుమంతరానునిధినుండి రు. 7,000 ను మొత్తము రు. 15,000 ను వివిధముగ నే భూమితనఖా బ్యాంకు డిలెండరులలో నుంచితిమి.

(3) కళాశాలయొక్క కార్యనిర్వాహకునిగూర్చి గతసంవత్సరము పాఠకసంఘమువారిచే నియమింపబడిన కమిటీవారు తమకార్యనివేదనమును బంపియుండిరి. ఈ కార్యనివేదనమును గూర్చి గతసంవత్సరపు రిపోర్టులో మాడ తెలియబరచి యుంటిమి. ఈ విచారణసంఘమువారు చేసిన శిఫారసులను పాఠకసంఘమువారు ఆమోదించిరి. కాని వానిని ఎట్లు ఎప్పుడు అనుమతించి తేవలసినదియు నింకను విచారించవలసియున్నది. నీ విచారణ కొన్నివారములకు పోవలసి యుండవచ్చును పరిపాలనావిధానసంబంధమైన మార్పులు పరివర్తనవారు ఆమోదించవలసియుండును.

(4) గత సంవత్సరములలో లోకలు బోర్డులు మాకు చేసిన గ్రాంటులను సర్కారువారు నిరాకరించుచు వచ్చినను ప్రస్తుత గవర్న మెంటువారు 16-6-27 నె 2241 ఎల్ ఆంకు ఎం జి. ఓ. ను ప్రకటించి గవర్న మెంటువారిచే రికన్స్ట్రుజ్ కాని విద్యాలయములకుగూడ గ్రాంటుల నియ్యవచ్చుననియు తమ యామోదమును బడయవచ్చుననియు తెలియబరచిరి. ఈ జి. ఓ. ననుసరించి మా కళాశాలకు కొన్ని లోకలు బోర్డులవారు గ్రాంటులను కాంక్ష నజేసి సర్కారువారి ఆమోదమునకు వ్రాసిరి. అట్టి ఆమోదమును సర్కారువారు యిచ్చి తమ డౌదార్యమును జూపుదురని మేము నమ్ముచున్నాము.

(5) శాంతినికేతనమునుండి వచ్చిన రమేంద్రనాథ చక్రవర్తిగారు భారతీయ శిల్పకళను నిర్వహించుచున్నారు. ఆయన సంరక్షణముక్రింద నానాభాగములనుండి ఉత్సాహాంతరము యువకులు వచ్చి నేర్చుకొనుచున్నారు. విద్యార్థులు బొమ్మలు చెందుకొనుట, కలకత్తా, కాశీ, కాలికట్టు, బాహాడ, ను (ద్రాసు, డిల్లీ పట్టణములలో ప్రదర్శింపబడినవి. అచ్చటి ప్రేక్షకులచే చాలా మెచ్చుకొనబడినవి. అందు చాలా ఆమోదముతో విద్యార్థులకు ధనసహాయము చేసినవి.

(6) కళాశాల కార్యనిర్వాహకునిగా ఫ్యాక్టరీ పట్టుము మొట్టమొదట యీ సంవత్సరమే నిర్వహించబడినది. ఇదివరకు పదునారుసంవత్సరములనుండి విద్యాలయముగా నీ ఆస్తునుండి యీసంవత్సరపు తప్పిదముకొనియున్నది. ఇట్లుగా పట్టుము అమలుచేసినందుకు మేము చేసిన ఆదేశములను ఫ్యాక్టరీ యిన్ స్పెక్టరుగారు తేబరు కమిషనరుగారును మన్నింపలేదు. ఈ కళాశాల కార్యనిర్వాహకుని యీ ఆస్తుయొక్క ఆమునుండి తప్పించవలసి

మోటారు యూనిట్స్ తయారు చేయు

వారితో 609 మంది

దీనినే ఒప్పుకొనిరి.

వీరితో ముఖ్యముగా

310 మంది

తమ ఇంజనులతో

గార్గాయిట్ మోబిల్ ఆయిల్

నే ఉపయోగించుచున్నట్లుగా యంతరులకు సలహానిచ్చుచున్నారు.

Mobiloil

Make the chart your guide

MADE ONLY BY

VACUUM OIL Co.,

BOMBAY
CALCUTTA

KARACHI
RANGOON

COLOMBO.
MADRAS.

నదని మేము సర్కారువారికి అర్జీలను బెట్టియుంటిమి. అందు ము విద్యాలయములకుండు హక్కులైన నీవిషయములో మాకు కలుగ జేయవలసినది సర్కారువారిని కోరితిమి. మా అర్జీలకు జవాబులు యింకనురాలేదు.

(7) కడచిన జూన్ 20 తారీఖునరకు కళాశాల తెక్కలు తనిఖీ చేయబడినవి అశిబరుగారకు చంద్రశేఖరరావుగారు గత ఆరు సంవత్సరముల తెక్కలను మాకు ధర్మముగా అడిటుచేసి పెట్టిండుకు వారికి మాకృజ్జితము తెలుపుచున్నాము. వారి ఆశిటు రిపోర్టు త్వరలోనే రావచ్చును.

(8) కళాశాలయొక్కయు, కార్యనిర్వాహకునియొక్కయు ప్రస్తుత సంవత్సరపు ఖర్చు మూడు రు. 88,000. కళాశాలకు భూములు వగైరాలమీద సంవత్సరపు రాబడి దాదాపు రు. 12,000. రు. 18,000 కార్యనిర్వాహకుని చేసినపనులమీద రాగలదు. ఈరెండురాబడులను కలిపి మొత్తం రు. 25,000 పోను ఇక రు. 8,000 లోటు ప్రతిసంవత్సరమును గనబడుచున్నది. దీనిని ప్రజల డౌదార్యములను భర్తీచేయుచున్నారము. కాబట్టి ఈదీపావళి భిక్షాదినమున ప్రజలు డౌదార్యముగ సహాయము సేయుదురని నమ్ముచున్నాము.

31-8-27 న కళాశాలయొక్క వివిధతరగతులందు ఈ క్రింది విధమున బాలురు గలరు.

3-12	వ తరగతి
3-11	"
11-10	"
4-9	"
5-8	"
3-7	"
3-6	"
6-5	"

38 మొత్తం సామాన్య విద్యార్థులు విద్యార్థులు

5	మెకానిక్ యంజనీరింగు 3 వ తరగతి
4	" " 2 "
7	" " 1 "
8	మెకానిక్ అప్రెంటిసు 3 వ

2	" " 2 "
8	" " 1 "
8	నర్సులుపు అప్రెంటిసు ఫీటింగు
1	" " బర్నింగు
4	" " మోల్డింగు
3	" " కమ్మరంగు
6	" " వడ్రంగు

51 మొత్తం మెకానిక్ యంజనీరింగు

3-12 వ తరగతి
4-9 వ తరగతి

7 మొత్తం శతతరగతులు

16 భారతీయ చిత్రకళాశాల
21 చిత్రలేఖనం
9 పంగీతం

46 మొత్తం మధుర విద్యార్థులకు విద్యార్థులు.

27 రాత్రిపాఠశాల విద్యార్థులు

169 మొత్తం విద్యార్థులు.

తెడించి హనుమంతరావు.
కార్యదర్శి, పాఠకసంఘము, అందు కాన్సిలు.

నీసా 1-2, రు. 2-0-0

ఈయందు గనేరియా అను పెగోగమును 24 గంటలలో నివారించి మూత్రద్వారము నుండి వెలువడు ప్రాణమును మూత్రము విడుదలవచ్చుట గలగు చురుకు, పోటు, మొలగు బాధలను వెంటనే నివారించును. స్త్రీలకుగలగు యేవిధమయిన కుసుమవ్యాధులయినను అశ్చర్యముగా మరుగును. 1172-1178 ఆనందకుటీరము, 3, బై.రాగిమకం వీధి, మదరాసు

గుంటూరు మిత్రమండలి

నాటక సభ

తులారాధార, రామదాసు నాటక ప్రదర్శనములు

“జ్యోతిర్ధారకుల” అభినందనలు

23, 24 తేదీలను ఆదివారమున సోమవారమున వైసభ వారు ఎప్పుడోను ధియేటరలో శ్రీకృష్ణ తులారాధారమును రామదాసునాటకమును బ్రకటించి ప్రేక్షకులనానందింపజేసిరి.

శ్రీకృష్ణ తులారాధారములో శ్రీకృష్ణ పాత్రధారుడు వేమమున శ్రీకృష్ణునివలె నేయుండెను. మరికొందఱు సంగీత ముకాడ నుండిన మంత్ర రాజీంమును, అట్లని పీఠ తనధర్మమును నిర్వహింపలేదన విలులేదు. నాటకము అత్యంత సువర్ణము ప్రేక్షకులవృత్తిని ఆకర్షింపుచు నేయుండెను.

సత్యభామపాత్రధారుడు వయసున కడుబాలుడయ్యెను హావభావప్రకటనలను అయాసముచేయునకు తగినటుల నిపు ణురాలవలె గావించెను. శ్రీకృష్ణునివిందుకు రుక్మిణి రమ్యున్న పుడును సనకుల లక్ష్మణమును సహజముగ జూపెను. రుక్మిణి పాత్రధారుడు తనధర్మమును అఖండైక్యముతో ప్రదర్శించెను. నాటకము రుక్మిణియనవచ్చును. అభిజిత్తయినసంపదలు మోమున తాండవమాడుచుండెను. గానమాధుర్యమును ఎంత గ్రోలినను కనిపివీరదు.

నారదపాత్రధారుడు తన ధర్మమును అద్భుతముగ నెర వేర్చెను. మధ్యలు మూటకట్టుచుండెను. వయస్యపాత్రధారుడు గూడతనధర్మమును చక్కగా ప్రదర్శించి ప్రేక్షకులను కడుపుట్టు నటులనవింపెను. ఇతని భావ ప్రకటనలనుగూడ కడుసహజము గనండి ప్రేక్షకులకు అనందింపజేసెను.

సత్యభామ చెలికత్తె సలిపాత్రమును ధరించినబాలుడు గూడ కడుచక్కగ తన ధర్మమును నిర్వహించెను. శ్రీకృష్ణుని లోనికి రానియరాదని తనదేని సత్యభామ అజ్ఞాపించిపుడు ‘వయస్యకు పోయినపుడు’ అసత్యభామ చెలికత్తె అతడుగాని శ్రీకృష్ణుడుగాని తనదేనిసెలవు లేనిది లోపల రాకూడదని అటకాయించినపుడు చూచితిరవలసిందే. అసమయమున ‘వియస్యకు’ గూడ హృదయముగ నొప్పుచుండెను. చూడ సాంపుగ నుండెను.

ఒకరినిమించి యొకరు తమధర్మములను నిర్వహించిరనుటలో అతిశయోక్తియనిపించుకొనదు.

“రామదాసు” నాటకమున కనీయ, రామదాసు పాత్రధారులు వారీవయస్సు బట్టిచూడ తమధర్మములను అద్భుతముగ ప్రదర్శించినవచ్చును. ఆకనీయమోమున మధనహనము, కాంతము, దైవభక్తి మూర్తీపరిపెను గానమాధుర్యమునుగూర్చి చెప్పవలసినవేరు. ఇప్పటికిగూడ మరపు రాకున్నది. రామదాసు పాత్రధారుడగు రామకృష్ణశాస్త్రి యను బాలనిభావప్రకటనలను బర్బారిరామరామరామలనాని చాలవరకు జ్ఞాపకముచేయుచున్నవని తోచకమానదు. కనీయపాత్రధారునిగూర్చి వేరగ వ్రాయవలసినవేరు. వైసే జెప్పబడి.

రామదాసు, కలసాలయందున్న పురు కానిగించినభటుడు ‘వహరా’ అయినవిన ఇంటికివచ్చి భార్యను కనికొని చూచిన విషయములన్నియు కడుసహజముగనుండి ప్రేక్షకుల కడుపుట్టుకలుగ నవింపెను. హాస్యరసము ప్రధానముగ నెల్లి విరియుచుండెను.

అనుభవగర్భితపాత్రమును ధరించినబాలుడు నిజముగ ఛాంధరునివలెనే పూర్వారాధనలయంతయును, ఆకనీయరుని గుడిలోనికి రాకూడదని, అటకాయించినపుడు చూపెను. చూచుటకు చాల ఇంపుగానుండెను. ఆపాడుముకాయను నూటికి నూటికి నడుమునుండి తీసిపెట్టుచు కనీయనివైబడి సామ్యులకు కడుసహజముగ నేటికిని జరుగుచున్న సంగతులను జ్ఞాపకము జేయుచున్నవి. భద్రాద్రి మాత్రము ‘ఏమగుండల వాడ, వెంకటర సుఖానిందా’ యనుచు తన ధర్మములను కడు చక్కగ నిర్వహించిరి. పాత్రధారులు అందఱును తనతమ ధర్మములను రసవంతముగ చక్కగ నిర్వహించిరి. వీరిచిన్న వయసే ఇంతవన్నె చెప్పుటకు కారణ మనవచ్చును. వీరిభావ ప్రకటనలన్నియు కడు సహజముగ నున్నవి. తెచ్చిపెట్టు కొన్నట్లులేవు. అదియే వీరిలోనున్న అతిశయము. వీరిందరును విశమత్యముతోనుండి సుకీర్తుననుబడిని పాదద్రోవల ద్రోక్కకుండ ప్రవర్తించిన భావనాటకరంగమున దొన్నత్యశీలము నాకమించెద రనుటకు సందియములేదు.

చేలిపనులు-వర్తకరహస్యబోధిని

50 రూపాయలనుండి 500 రూపాయలవరకు నెలకు సంపాదించవచ్చును.

ఈ పుస్తకములో అనేకవిధములైన, సబ్బుదినుసులు, నెంట్లు అత్తరు, వెంట్రుకలు పెరగడమునకు తెలియులు, పేరాంతలు, పవర్ మెంట్లు, వార్నిస్, నర్తములు, లక్ష్మీకోపులు, పన్నీర, మర్బుత్తు, ఎరేబిడ్ వాల్, మైనపువత్తులు, కర్పూరం, అద్దము, ముడుగడ్డ, సిరాదినుసులు, గిల్లు యిచ్చే విధము, చాయవేయు విధము, రంగులు, వేస్ లెయిన్, కస్తూరి, బాణసంచా, రొట్టి, బిళ్ళ, బిళ్ళకెట్టు, కేస, ఆరంబరఫీ, ఐస్ క్రీము, బుఫము, బూట్ పాల్, మసాలాపాడి, ఉడక్కలూం, ఓమంవాటర్, కాడి, అగ్గిపుల్లులు, కాగితము, పెన్ను, పల్లుపాడి, లేవ్యము, తెలియు, మాతలు మొదలగు అనేక చేతిరములు యంత్రసంబంధము నభివేషింపక సాధారణముగ నుభయముగ అందు ముఖ్యముగ లాభదాయకముగ తయారుచేయు విలుపడగల పరిశ్రమలు 220 యిందు వ్రాయబడియున్నది.

పుస్తకము వెల రూ 1-0-0

మాణిఖ్యలిలాస ముద్రాక్షరశాల, 12, అనుగ్రాచలమొదలి వీధి, మదరాసు.

“జ్యోతిర్ధారకుల” అభినందనలు

ఆంధ్రపత్రికాధిపతులు, జ్యోతిర్ధారకులదాంకితులును దేశభక్తులును, ఆపద్ధారకులును శ్రీముత కాళినాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు, ఇట్టి నైపుణ్యముగల బాలరను తయారుజేసి మధ్యలు బుజుకనటుల నాటకములను ప్రదర్శింప జేయుచు ప్రేక్షకుల కానందమును గలగజేసిన ఈనాటక సభాధ్యక్షులును, ఆధిపతులును నగు వేంకటప్పయ్యగారిని కొనియాడుచు ఇల్లు నుడివిరి:—

మనసంఘములో దురాచారములు ఎన్నియోయున్నవి. హిందూమతస్థానుల తగవులు బ్రాహ్మణ అబ్రాహ్మణ విభేదములు (కులకక్షు), మున్నగునవి ఎన్నియోయున్నవి. ఇట్టి మజ్జానిమునుండి బయల్పడి మనము అభివృద్ధి గాంచుటకు నాటకము లెంతయు సపయోగకారణముగ నుండును. మన దేశమునందు మన ఆచారవ్యవహారములను మనకు అభిమానము గల్గినవలెనన్న నాటకప్రదర్శనములు అవశ్యకములు. అందుచే నాటకమును ఒక కళగా పోషించి యభివృద్ధి జేయవలెను. నాటకములో వేమము వేయువారిని అగౌరవముగ జూడరాదు. వారిని ప్రోత్సహింపవలెను. బి. ఏ. బి. ఎల్. పరీక్షలు దుత్తీర్ణులై సహజము నున్నవారిని గావించి నిజముగ మనసంఘములో నున్న దోషములను మనకన్నులకు విప్పి దొరకుచున్న నాటకసభ్యులను నిరసించుట పాడిగాదు. కాన వారిని సర్వవిధముల ప్రోత్సహించి గౌరవముగ జూడవలెను.

“అమెహూన్” నాటకసంఘములలన దేశమునకుగాని మనకుగాని ప్రయోజనములేదు అభివృద్ధిని బడచుటయే. దేశభక్తి భావ, దేశాచారముల వ్యవహారములు అభివృద్ధి గాంచవలెనన్న ఇట్టిబాలురను తమకుజేసి ఉన్నతలతోనే అట్టి భావలను వారి మనసులందు అలవడుటలు జేయవలెను. ఈ భావ బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణీకరులు అనగా కాఫీ, కంపాలి మున్నగువారందఱు వచ్చురు. నీరు చాలారకు కద్దగను గూడ ధరించి వీరిందకును ఒకరితోనొకరు వికమత్సరముతో ప్రవర్తించి ఇతరకంపెనీవారు ఎంత డబ్బిచ్చినను వీడిపోక ఇందులోనే యుండి ప్రయత్నములను నిర్వహింపవలెను. ఇది గో ఈ నాటకములందున్న బాగురకు నాహితోపదేశము అభినందనము.

తాము కార్యంతరభారనిమగ్నులగుటచే మొదటిరెండు నాటకములకాబట్టి పోలినవి విచారమును దెచ్చుచు ముందుగూడ 27 తేదీని ప్రామాంశరము నోవలసి యున్నదనియు ఈ పర్యాయము ఈ సభవారికి హామీతు లిచ్చెద మనియు బల్కిరి.

ఈసభవారు మరల కాంగ్రెసునాటికి డిశంబరులోవచ్చి తమ నాటకములను ప్రదర్శించెదరు.

తలుకు డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S. 571/1925.

వాది:—ఈతకోట వీరాస్వామి సా॥ ఇగ్గవరం.

ప్రతివాదు:—కోడూరి సత్రయ్య వగయిరా.

ఈ నెంబరులో 8 డెవ ప్రతివాది అయిన మామిడికెట్టి కన్నప్ప, వాదివేర 19-1-24 తాకిన వ్రాయించియున్నక్రయస్తావేక దాఖలాధూమిలో య. 0 88½ ట్ల విషయము యీదావాప్రతివాదులవచ్చి 8 డెవ ప్రతివాదికి రంగూను సరుకులు చేయించగా పుచ్చుకోవడములేదు. సదరుదావా 5-11-27 సం॥ తేదీకి వాయిదావేసినాడు. ఆతేదీకి ఆక్షేపణలు ఏమయినను పుచ్చయెడు వచ్చిపెప్పకోవలెను. లేనియెడల సదరు కన్నప్పను యకస్సాక్షి చేయడమవును

తలుకు } ముద్రితరావు వెంకటరత్నం
18-10-27 } బి. ఎ. బి. ఎల్.

జంతురక్షణ

అంతర్జాతీయ కాంగ్రెసులో గోల

మాడ్రిడ్, అక్టోబరు 24:—అంతర్జాతీయ జంతురక్షణ సంఘములకు బ్రిటిషు ఆమెరికనులు ఇవ్వరాదని ఇటలీ, ఫ్రాన్సులు తీవ్రముగ ఖండించిరి. దానివలన అనవసరముగ జోక్యము కల్గించుకొన్న వారగుదురనిరి. ఫ్రెంచిప్రతినిధులతో వివిధ నిబంధనలనుగూర్చి తీవ్రముగ చర్చలు బెల్లుకొనిరి. ఇతరకాంగ్రెసుసభ్యులు తమకు తోడ్పడకపోవుటచే ఇంకొక అంతర్జాతీయ జంతురక్షణసంఘము నేర్పాటుజేసెద రని భయపెట్టుచు సభ నుండి ఇటలీ ప్రతినిధులు లేచిపోయిరి.

ఎడ్లుల పోరాటమును మాన్పు డన్నతీర్మానముచే మరల అలజడిగల్గెను. అగ్గిపుడు ఎడ్లులపొరాట ముండలెననిరి. ఆ తీర్మానమును ఆమోదించిననో రాజీనామా నిచ్చెదనని లేద రించెను.

పోలో ఆల్బా గడ్డు మునుడిపడుటచే ఆల్బానో రాజు కాలబెడికెను

WONDERFUL ASTROLOGICAL OFFICE MUKTESWARAM రాజరాజేశ్వరీ జ్యోతిషాలయము.

నవశతాబ్దం! జ్యోతిషాస్త్రమునుగలగు యధార్థ ఫలములను తెలుగుగో గోరువారికి ఇందు తెలిసినట్లు మరెయొక చోట తెలియనేరదు. ఒకమారు వ్రాయించుకొనిమాచిన మీశ్చ విశేషమగును.

జాతకునియొక్క జననకాల తిథివారముక్షత్రములను వివరముగా వ్రాసిపంపిన ఎవరి కెట్టిజాతకము కావలయునో? ఆ ప్రకారం వి. పి. ద్వారా పంపుచున్నాము.

- 1 ద్వాదశభాగములు వ్రాయుటకు వి. పి. సహ రు 140
  - 2 అవియే విశేష శ్రమలతో వ్రాయుటకు వి. పి. సహ 240
  - 3 పూరాజాతకము జాతపని ఆశీవాంతము జరుగు మహాదశా అంతర్దశా ఘములు వ్రాయుటకు వి. పి. సహ రు 540
  - 4. కుక్ నాడి జాతకమునకు వి. పి. సహ రు 840
  - 5. యోగినీ జాతకమునకు వి. పి. సహ రు 840
  - 5. ప్రశ్నలకు వి. పి. సహ రు 140
- తననధనము ఇచ్చువారికి దిననర్మ జాతకములు వైతము వ్రాసెదము.

చావలి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి,
ASTROLOGER, MUKTESWARAM
P. O. Tottaramudy, Amalapur Taluk, EastGodavay Dt.

నోటీసు

బందరు డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S. 451/27

Between:—
వాది:—ధేనుపుకొండ వెంకటరమణయ్య

and

ప్రతివాది:—కూచిభొట్ల రామశాస్త్రి

వాదివేర ప్రతివాది 5-8-1925 వ తేదీన వ్రాసియున్న ప్రోనోటువాకి అసలు ఘాయదాలముత్తరు 187-8-0 లు రాబట్టుకొనుటకుగాను ప్రతివాదివైన వాది యీ నెంబరు దానా దాఖలుచేసినాడు. డిక్రీ ప్యాసుచేయుటకు ప్రతివాదికి యెరుయినా ఆక్షేపణలు పుచ్చయెడు ది 29-10-27 వ తేదీ ఉదయం 11 గంటలకు కోర్టున హాజరయి చెప్పుకొనవలయును. లేనియెడల ప్రతివాదివై ఎక్స్ ప్రో ప్రిటీ ప్యాసుచేయబడును.

21-10-27 దైత శ్రీరాములు,
వాదితరపు ప్లీడరు.

ఖర్గపురమునందు

బి. యక. రైల్వే కార్మికుల యవస్థ

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్మిక పక్షము సామర్థ్యాధిపత్యం ఖర్గపురపు పరిస్థితుల గురించి యిదివరకు కొంచెము ప్రాసించుచున్నది.

(1) యంత్రాల కార్మికబృందములో 2000 సంఖ్యను యుద్ధోగమునండి తప్పించిన యంత్రములను మిగిలిన 8000 కార్మికులు ఎవరిమట్టుకువారే చేతిలోనున్న పనిముట్లు జారవిడిచి సంపూర్ణ సత్యాగ్రహము వహించి ఆకాంక్షికి ప్రోత్సాహక తమతమ నియమితస్థలములందలమూర్తిని యంత్రములను పనివాండ్రు యొకమత్య నిశ్చలతను పరిక్షించగోరి 8-9-27 9-9-27 10-9-27 తేదీలను నిదానించి చూచి మార్గముగానక యొకమాసము ఖర్గపురము యంత్రశాలలు మూసివేసి యుంచెరి. ఈలోగా తమ కులవిద్యయైన మాయోపాయభేదములు ప్రయోగించి చూచి తిరిగి 12-10-27 తేదీన యంత్రశాలలు తెరచిరి. కాని తిరిగి సత్యాగ్రహమే వారిని వదలక మరొకదట్టముగాను తీవ్రముగాను వెంటతగిలి మట్టించియుండెను. చేయునది మరెముకటి లేక సిగ్గుచేత యంత్రశాలలు తిరిగి మూసివేయవలసిన యవసరమే తలపించినది. ఆకారణమున యిప్పటికినీ యంత్రశాలలు మూయబడియున్నవి.

(2) శాంతిలేక సత్యాగ్రహము సంపూర్ణ జయము నొందుచుండుట గనిపింపి ఇండియా గవర్నమెంటువారు కంపెనీ ఏజెంట్లయొక్క వాట్యూరును సాధారణముచేసికొని ప్రజల మొగము తుడుపుకొరకు నాలుగు కల్లబ్బి యందెదర్చుచుంటున్న తుదకు పనివాండ్రు తగ్గింపవలసిన యవసరము తప్పని విధియని ప్రచురించిరి. రైల్వే కంపెనీవారికిని వారి పనివాండ్రును మధ్యను తగాయిదా తలపించిపుడు ఉభయ పక్షములవారి వాదమును పూర్తిగా పరిక్షించి స్వాయాస్వాయములను పరిశీలించి మొత్తముపై దేశమునకు లాభకరమైనట్టియు, ప్రవాహితమైనట్టియు, స్వాయమైన తీర్పుచెప్పటకు బులులు ఒక్క కంపెనీవారి వాట్యూరును పురస్కరించుకొని వారికి ఎటులైన సహాయముచేయవలయునన్న సంకల్పము యొక్క యాతురతచే తొందరబడి యిండియాగవర్నమెంటువారు మూర్ఖవాద ప్రచురణయొకటి చేసి కార్మికుల మనస్సును మరింత రగులచేసి వారి తీవ్రనిశ్చయమును మరింత స్పష్టపరచి రేగాని కార్మికులకు స్వాయమార్గము జూపి వారిని తమతమ పనులయందు రవంతైనను బురికొల్పలేక పోయిరి. నాఖరీనండి తప్పింపబడినవారికి ఆగస్టు నెల జీతము లి. తవరకును బటువాదాచేయకుండుట బట్టి కంపెనీవారియొక్క క్రూర్యము కొంత బోధపడెను. అందుగురించి గవర్నమెంటువారు సహా పరస్పరముగానుండుట మరింత యాశ్చర్యము.

(3) ఇప్పటికి జరిగిన సత్యాగ్రహముచే రైల్వే కంపెనీకి నుమారు అయిదులక్షల రూపాయలవరకు నష్టము తలపించినను ధనమదాంధత వదలక పోవుటచే కార్మికులు కొద్దికోజలలోనే సత్యాగ్రహమును సమ్యక్టంగా మార్చి ఒక్క ఖర్గపురమునందేగాక యావత్ బి. యక. ఆర్. రైల్వేపై సమ్యే జరిగించుటకు నిలగునంతవరకు కలకత్తా మొదలు రామేశ్వరమువరకు ఏకముహూర్తమున పూర్తిగా సమ్యే జరిగించుటకు విశ్వప్రయత్నములు గావించుచున్నారు.

ఖర్గపురమునందు బి. యక. రైల్వే

కార్మికుల యవస్థ

(4) ఈనెల 23 తేదీన ఖర్గపురమునందు ఆఖిలభారతీయ రైల్వే కార్మికసంఘసభజరుగుట ప్రకటించబడినది. యిట్లు యిండియాన్ రైల్వేలోనున్న జరుకే పూర్తయంత్రశాల కార్మికులు సాగపటాం కార్మికులగుడ యామహా ధోమగ్గుడమున దుమికి తగు త్యాగశక్తి బలము సర్వశేష మొత్తముపై భారతీయ రైల్వే కార్మికుల భావిజీవితమునకు శాంతి సౌఖ్యగౌరవములు ప్రసాదించ సాహసించుచున్నారు. భారతీయరైల్వే కార్మికవర్గములో ధైర్యసాహసావార్యములకు ఖర్గపుర కార్మికుల గ్రగణ్యులని చదువరు తెరింగి యుండురు. ఖర్గపుర కార్మికులు ప్రపథమయాహుతి యగుటచేసి వారి త్యాగశక్తిపై ఆఖిలభారతీయ రైల్వే కార్మిక ప్రశ్న నానియున్నదని యెల్లరు గ్రహించెదరుగాక.

(5) మి. శ్రీ శ్రీ సింగారవేటచెట్టిగారు, ముకుందలాలు సర్కారు బాబు, ఎస్.ఎస్. రేబర మొదలగు జోషీగారు, కిషోరి లాల్ ఘోష్, శ్యామసుందర చక్రవర్తి వగయిరా ప్రముఖులు యిచ్చటకువచ్చి తగినసాహసాధి చూపించుచున్నారు. ప్రతిరోజున ఉదయము సాయంత్రమును విసుగుచెందక బహిరంగ

సభలు జరుపబడుచునే యున్నవి. పదితేలకు మించిన ప్రజలు ప్రతినిత్యమును తండ్రిపతండులుగా హాజరుచునే యున్నారు. శ్రీయుత చెట్టిగారి వాజ్మయశక్తి ప్రజాసమాహమును సమృద్ధిగా సామ్రాజ్యముల బంధించి యున్నది. సి. ఐ. డి. వారికి కొడువలేదు. పట్టణము సంపూర్ణశాంతిలో నున్నది. 29-10-27 తేదీని జరుగబోవు సభకు తదితర వేళియనాయకులు గూడ రానున్నారు. ప్రసిడెంటు గిరిపంతులుగారు యిట్లుకోస్తు ప ఫర్ లో నున్నారు. ఖరదాలోడ్లు వాల్తేరు మధ్యనున్న కార్మికసోదరులు గతంలో తమచేగావించబడిన లోపమును యిపర్యాయము ద్వినశీకృతముగా భక్తికోపూర్తిచేసి యూనియన్ గుప్రసిద్ధిచేసినమును కాపాడుటకు వెనుకంజచేయరని ఇచ్చటయంత్రశాలకార్మికులు వారివారి దేవతలకు మ్రుక్కులిడుచున్నారయూనియన్ ప్రసిడెంటు గిరిపంతులుగారు నెలవిచ్చినటుల యీసమయము "చావో, బ్రతుకో" యని గ్రహింపవలసిన ప్రయత్నమైయున్నందున, 30-10-27 తేదీన బి. యక. ఆర్. ఇండియాన్ లేబరుయూనియన్ కేంద్ర కార్యనిర్వాహక సభవారు యీసమస్యను సంపూర్ణచ్యుతేసి ఆఖిల తీర్మానము చేయ నిశ్చయించియున్నారు. ఈలోగా పరిస్థితులు చక్కచేయుటకు కంపెనీవారికిని గవర్నమెంటువారికిని తగినంత వ్యవధియు, అనక శక్తమును నున్నవి. తదుపరి ప్రభుత్వముగాని రైల్వేయే పరిపాలకవర్గముగాని, గవర్నమెంటువారుగాని, ప్రతికాధిపతిగాని కార్మికులు తొందరపడిరని నిందింతుల కవకాశములేదు అమానుకులను నిర్దోషులను నిరక్షర కుత్సలు నిరూపేదలైన కార్మికులయొక్క వాక్కులను సంగ్రహించుటకర్తవ్యమని కొలచు ప్రతి ఆంధ్రుడును యాగ్ర్యయుద్ధమునకు తోడ్పడుదురుగాక త్వరితపడుదురుగాక.

(6) ఒక వైపు ధనవంతులగు కంపెనీవారు రెండవయిపు పూటకూలిచే పొట్టగడుపుకొనెడు నిరుపేదలు ఒకవయిపు చదువుపండ్లలలోను తెలివి లేటలలోను మాయోపాయములలోను చతురులను ధీరులను నైన యజమానులు, రెండవయిపు సవ్రాతకోతలెరుగని మేకలు, తెలివి లేటలగాని మద్దుమాయలుగాని తెలియని అమానుకులు కార్మికులు తాజేదారులు, ఒకవయిపు గవర్నమెంటుయొక్క బలము సహాయముగల ఇంగ్లీషుకంపెనీవారు. రెండవ వయిపున అనాథులు, అహింసా సహాయనిరాకరణ శక్త్యులగు సత్యాగ్రహము ఆత్మగౌరవమును పొట్టకూడును కాపాడ నిశ్చయించిన భారతీయ మహావీరుల కార్మికులు, స్వామ్యము, ధర్మము, సత్యము, శాంతియు, అహింసయే పరమపదమని నమ్మి దేహత్యాగము గావించుటకు సంపూర్ణ సంసిద్ధులైన కార్మికులు. ఈయభయఃక్షలలో విజయనామా జ్యలక్ష్మి కనవిరించునో!!

చాగంటి జోగారావు,

ఖర్గపురం 22-10-27

మెకారిక్ - డీరింగు

చాటనూగా

కేస్ మిల్లువారి ఏజెంట్లు

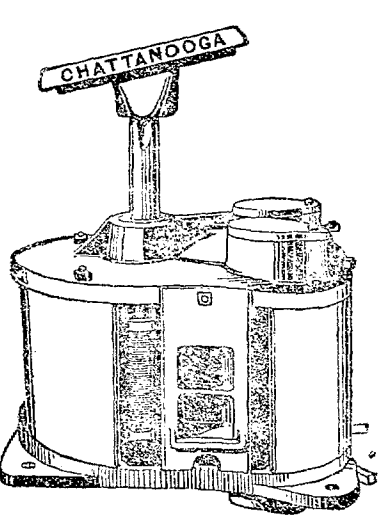
(ఒక యెండ్లబురుగుల పవరు గలది.)

ఈ యంత్రములు ఎన్నిగమైన చెరువులపై నను, నాటి నుండి ఎక్కువ రసమును తీసుగలవు.

వివరములు, ధరలను

వాలకాట్టు బ్రదర్సు, మదరాసుకు

ప్రాయవలెను.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1927 నం॥ అక్టోబరునెల 27 తేదీ గురువారము

1. ధాన్యములు

దరియాల బా 1-కి	ర. 122 మొదలు	126 వరకు
బియ్యముబస్తాలు		
కుసుమ తెనాలివి ,,	ప 42 కలది రు	14 0 0 15 0 0
నెల్లూరివి ,, డిటో		15 8 0 16 0 0
ధిల్లి ,, డిటో		16 4 0 17 0 0
రాసులు ర. 164 బస్తా 1-కి		11 8 0 12 0 0
నవ్వులు ,,		22 0 0 25 0 0

2. ధాన్యముపప్పులు

కంబులు బస్తా 1-కి ర 205		16 0 0 17 0 0
నెనగలు ,, డిటో		18 12 0 14 4 0
పెసలు ,, డిటో		16 0 0 17 8 0
మినుములు ,, డిటో		17 0 0 19 0 0
ఉలలు ,, ర 195		15 0 0 15 8 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి		150 0 0 152 0 0
నెయ్యి మ 1-కి		14 0 0 24 0 0
కొండాపురం వేరు నెనపప్పు బా 1-కి		50 0 0 52 0 0
ఇతరప్రదేశము ,,		48 0 0 46 0 0
వేరు నెనగనూనెగానుగ బా 1-కి ర 115 మిషన్ నూనె		111 0 0
ఆముదము బా 1-కి		105 0 0 106 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి		78 0 0 74 0 0
కురపసుపు ,,		44 0 0 48 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరువి) బా 1-కి		105 0 0 120 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి		రు 40,45
కాళహస్తపాయకట్టు ,,		50,55
బెల్లము బా 1-కి		రు 28 0 0 57 0 0
అస్కా చక్కెర బస్తా 1-కి		28 8 0 28 8 0
చింతపండు బా 1-కి		21 0 0 49 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి		29 0 0 30 0 0
చదరం ,,		24 0 0 29 0 0
రవుండు ,,		24 0 0 32 0 0

6. నూలు

నెం 20 బెన్ని కింపాం యాటి		రు 8 0 0
నెం 6 ,, కట్టా		5 6 0
నెం 24 ,, లాకి		6 2 0
నెం 60 ,, కారంబెన్ని		10 8 0
నెం 20 1/2 కాపురీ		7 4 0
నెం 20 1/2 రెట్టెస్త్రీలు		7 6 0
నెం 40 జమ్మురు, 10 పా		10 8 0
నెం 44 సాండో		5 5 0
నెం 4 బెన్ని వాసీరు		4 6 0

7. దూది

బోండాబెట్టు బాగున 1-కి		రు 380 0 0
------------------------	--	------------

8. లోహములు

నెం 100 తులం 1-కి		రు 59 12 0 రు 60 0 0
బంగారు తులము 1-కి		21 0 0 21 2 0
పవరము 1-కి		13 7 9
ఇత్తడి బా 1-కి		234 0 0 288 0 0
రాగి బా 1-కి		247 0 0 250 0 0

జీర్ణరసాయనము

25 మాత్రలడబ్బీ వెల రు. 1-4-0.

1. ఆకలి లేకపోవుట, 2. అగ్నిమాంద్యము, 3. మల బద్దము, 4. కడుపులో మాత, 5. అరుచి, పుష్టితేవులు, 6. వికారము, గుండెలోను రొమ్ములోను నుంట్లు, బరువు 7. తలనొప్పి, తలదిమ్మ, కిక్కునుట, 8. జ్వరము, ప్రోచి 10. వెన్నుపూసమోదము పజ్జీర్ణలగూళ్లలోను పోటుకకి ఆయాసము మొదలగునన్ని అక్షణములు కనిపించినపు. వెంటనే జీర్ణరసాయనపు మాత్రలను సేవించిన, జీర్ణశక్తి పెంచును, బలబద్దము మానును. రక్తము పుష్టి జెందును. ఆకలి పెంచును.

అమ్మశాంతిదనం డిపో, బొంబాయి-మద్రాసు

నీటియొక్క సుగుణములను గుఱించి యిదివరకే ఆందరికిని
 కాగుగా ఎల్లచోటయందును తెలిసియున్నది

అట్లు తెలియని వారు ఆలసింపక రక్షణము

మా తోకామయనార కస్తూరిమాత్రలను

ఆంధ్ర ప్రదేశ్, ఉత్తర భాగములను గుఱించి యిదివరకే ఆందరికిని కాగుగా ఎల్లచోటయందును తెలిసియున్నది. (వర్తమానము అందుకే)

ఇది శ్రీ లక్ష్మీన కస్తూరి, తులసిపూర్ణము, అభిషేకమున పీఠములను మొదలగునవి చేర్చి, కాస్తూరి మాత్రలను తయారు చేయబడినది. తాంబూలముతో గాని, విడిగా గాని ఉపయోగించవచ్చును. పలుకున, జ్వరములు, దగ్గులు, శీతలము, అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి పిల్లల వడికియు, వ్రక్కల తొక్కు, అగ్ని శూన్యము, మలబద్ధము, జలహీనత మొదలగునవికి వ్యవహరించవలసి చేయబడినది. శ్రీ లక్ష్మీ, వసిష్ఠిలు ముసలివారు మొదలగువారికి ఆయుర్విజ్ఞానము. 250-300 ముత్రములు గల యిది 1 రు. 10 పైస 0-4-0 పొట్టులందు 0-4-0 6 పై. పొట్టులందు 1-2-0, 12 రు. 2-18-0, 25 రు. 2-10-0.

భిక్షు రత్న శాశ్వత పరితాపల పండితులు, బ్రాహ్మిణులు,

శ్రీ సీతారామ వైద్య శాల, మైసూరు.

1927-వ సంవత్సరము జనవరి సంచికతో నాలుగవ సంవత్సరము ప్రారంభమైనది.

ప్రతిమాసము

7-వ తేదీని తప్ప

ప్రకటిత మగుచున్నది.

సంవత్సర చందా రు. 6-0-0;
 ఆరుమాసములకే రు. 3-0-0;
 విడిపత్రిక అ. 0-10-0.

మనప్రసిద్ధులగు చిత్రకారలచే వ్రాయబడిన చిత్రములు, ఇతర చిత్రములు, ప్రాచీనశిల్పములకు సంబంధించిన చిత్రములు, ప్రచురింపబడుచుండును. విద్యాధికులచే వ్రాయబడిన సర్వకళలకు సంబంధించిన వ్యాసరాజములు, చిత్రచిత్రము లగునట్టియు, నవీనభావ పరంపరలతో నిండినట్టియు పద్యములు, కథలు ప్రచురితము లగుచున్నవి.

జూలై నెలనుండి శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారిచే రచియింపబడిన ప్రతిమా నాటకము పకటించబడుచున్నది.

క్రొత్తపల్లి సూర్యారావుగారిచే వ్రాయబడిన ఆనందకందము అను నవల ఈ సంవత్సరాంతముదాక ప్రతిమాసమునను కొంతభాగము ప్రకటిత మగుచుండును. చందాదారులుగ చేరువారు వెంటనే వ్రాసికొనుట యుత్తమము.

విలాసము:- భారతీకార్యాలయము, తపాలపెట్టె 212, మద్రాసు.

గొప్పసత్వంతో, సత్వరధర్మము } ఘనత } గోపభావులకు
 సత్వరధర్మము } వహించిన } త్వరలో సభ్యత
 సద్గుడు. } శ్రీ గౌతమీ } నహించు

గోరక్షణసంఘవిజ్ఞప్తి 4153

రాజమహేంద్రవరమున స్థాపించియున్న, శ్రీ గౌతమీ గోరక్షణసంఘమునందు లోక కల్యాణ మొనర్చే, వీర గోవున భాదలకు, కరుణాంశులకలముకాండ రక్షించి పోషించుటకును, సంతాపకరించునోవధ వాసి; అపరద్యాపర గోవులను మనస్థూలములకును, సత్పురుషుల సాహాయ్యముతో. అసంఖ్యాకముగ గోవున భాదలగ్రాస వాసములకు కగిన గొప్పభవనములు గల తోటపురమధ్యనున్న క్రయముపొంది యీ సంఘము రిజిస్టరుచేయించియున్నాము.

ఈ యుద్ధమును నడుపుచున్న సామాన్యవరులకు హిందూమతానుభూతిగాని సోదరీసోదరుల తమకేక్యూనుసారము వేలు వందల పదులు ఒకటొకటిదవ్వను దయచేసి మూడు 10 వేలమంది సభ్యుల నహించియున్నాము. లక్షలాదిదవ్వము వేసవేలసభ్యులు అత్యవశ్యకమైయున్నది. విరాళములు వర్షాశనములు మున్నగుచందాలు వెంటనే రాజమండ్రికి శ్రీ గౌతమీ గోరక్షణసంఘముచే పోస్టుద్వారా తమ సంపూర్ణమైన యద్రాగ్నుతో సామ్యుపహింపబడిన తరువాత తమ దాతలకు అచ్చు రసీదు మాన్యుబుట్టు అందజేయబడును. ఇట్లు శ్రీ గౌతమీ గోరక్షణసంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి, నెవరపల్లి వెంకటనరసింహుడు రాజమండ్రి

ఆంధ్ర భాషానుశాసనము

రాజమండ్రి కాతేడీ పండితులు బ్రహ్మశ్రీ మల్లాది సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు రచించింది ఆంధ్ర భాషానుశాసనము చరిత్రాత్మకముగా 15 పూర్వలాక్షణికలను ములలోను 160 పూర్వమునకు వుల ప్రయోగములలోను సులభ తెలిసి వివరింపబడినది. దీనికి శ్రీయత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి యమ్. ఏ. గారు దివ్యమైన పీఠిక వ్రాసరి. సుమారు 60 మంది పండితులు సదభిప్రాయము రిచ్చిరి. అనేకపత్రికలు ప్రకటించినవి. భాషానుశాసనము తెలిసి యానందింతులకు దగిన యుత్తముగ్రంథము. 380 పుటలు 14 ప్రకరణములు 2 భాగములు. పోస్టేజిక. 1-4-0
 రెండు భాగములు కలిపిన లైండు. 1-8-0
 ఉత్తరరామవర్మిత భవభూతికృతికి సరసమైన తెలుగు 0-12-0
 ఆంధ్ర దేశసూచకము, రూపక, నాయక, రసాదుల లక్షణములు చక్కగా వివరింపబడినవి. 0-8-0
 కావలినవా రిట్లు వ్రాయవలెను.

4150 మేడూరి-శ్రీరామమూర్తి, ఇన్స్టిట్యూషన్, రాజమండ్రి.

"అత్యద్భుత ఫల గ్రంథము"

జాతకరత్నము 1 భాగము రు. 1. 2 భాగము రు. 2. పూర్వా జాతకము రు. 10 లు. ప్రపంచమంతటనుండి గొప్ప సర్వస్వీకైలును పొందియున్నారము. ఏదెట్లు కావలెను. గ్రేట్ ఇండియన్ జ్యోతిషాలయము, కళింగోట, విశాఖపట్నం జిల్లా.

Price Anna 10 only.
AMRUTANJAN DEPOT.
BOMBAY & MADRAS.

శాంతి 4143

(భక్తిజ్ఞాన విషయిక తెనుగుమాసపత్రిక)

శ్రీ శాంతా శ్రీమము, తోటపల్లి కొండలు, ప్రతిపా మ పోస్టు, గోదావరిశిల్లా, తరపున నెప్టెంబరు (1927) మాస చునుండి వెలువడు తెనుగుమాసపత్రిక. ఈ శాంతి పత్రికయొక్క ఆచరణము మీ స్వాయములకు శాంతినిచ్చుటయే. సర్వదేశ మతములయొక్క పరిపూర్ణమైన వహనభావులందరి బోధనలును ఆనందించుటను, ఉపదేశములను ప్రకటింపబడును. ప్రతి అంగురె హస్తమున ను శాంతి మనుమమును జూచుటయే మా ముఖ్యోద్దేశము. సంవత్సరము చందా రు. 2-0-0 మాత్రమే.

PEACE.

(A Monthly Journal of Life Light and Love).

This is an English organ of Sri Santi Asram, To be issued from January 1928. It shall aim to show the Centre to which all radii of different doctrines converge. Touching the fundamental ideas and ideals taught in all the great religions and philosophies of the world.

Annual Subscription Rs. 3/- only.

Apply to:-
 THE MANAGER,
SRI SANTI ASRAM,
 TOTAPALLI HILLS,
 Prattipadu Post. E. GODAVARY Dt

శ్రీచంద్ర మాళేశ్వరస్వామి

ఆలయము-బెజవాడ 4019

శ్రీభ్రమరాంబా మద్యేశ్వరాలయమున విచ్చేసియున్న చంద్రమాళేశ్వరస్వామివారికి నిత్యమే వేద్య దీపారాధనలు కాశ్య తముగను, గిర్విష్ణు ముగను, జరుగుచుండుటకొకలయి 3-౬౦ వాటాను, నాటా ౧-౬౦ లు ౨౦ నెలకును, ఏర్పాటు చేయడ మైనది. వాటాదారుల కొక్కొక్కరి కొక్కొక్కదినము నియ మించి ఆయా వాడు ఉపయము వారినారి గోత్రనామములతో మహాస్వామ్యసమర్పకముగ రుద్రాభిషేకము, నిత్యమే వేద్య దీ పారాధనలు, సాయంకాలము ప్రదోషపూజ కాశ్యతముగా జరుగుటకు ఏర్పాటుచేయడమైనది. ప్రతి వాటాదారునకును ఒకకాశ్యతపట్టా యివ్వబడును. ఏయేదినములందు ఏయేవా టాదారు చేరున పూజ జరుపబడునదియు ముందు ప్రచురింప బడును.

శరన్నవరాత్రులు తొమ్మిదిదినములు, కార్తికమాస ము ముప్పదిదినములు, ప్రత్యేకము జరుగు అభిషేకము, సహస్ర నామపూజ, నైవేద్యదీపారాధనలకు ఆసన్యాయము ప్రత్యేక ము ఒక్కొక్కదినమున రు. ౧-౦-౦ వంతున ఏర్పాటుచేయడ మైనది.

ఈ వాటాలమొత్తమును వాటాదారులు బెజవాడ స్వే వలు మేజిస్ట్రేటుగానన్న కొత్తూరు వెంకటసుబ్బారాయుడు గారి చేర పంపవలెను.

శ్రీ భార్గవానందసరస్వతీస్వామిలవారు.

ధర్మకర్తలు:- శ్రీయంతులు కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావు, చెన్నపురి; కొత్తూరు వెంకటసుబ్బారాయుడు, స్వేవ యే జేజ్జీలు; సిరిపురపు కుటుంబరావు, ఇనాందూరు; చుండూరు సీతారామయ్య, మునిసిపల్ కాన్సిలరు, వర్తకులు; వోరుగంటి వెంకటరత్నం, వర్తకులు, బెజవాడ; వెంకటకృష్ణ య్య(కమ్మవారు) ఇనాందూరు-కొమ్మమూరు.

అద్దేపల్లి లక్ష్మయ్య వర్తకులు, బెజవాడ.